



ДИПОС

МАГАЗИН

Dipos Magazine
Issue No. 4

ДУХ АЗИЈЕ на Топчидерском брду

*The Spirit of Asia at
Topčidersko Brdo*



**АМБАСАДОР
МОХАМЕД
АМИН БЕЛХАЖ**
ВЕРУЈЕМ У ДИЈАЛОГ
И СНАГУ ДИПЛОМАТИЈЕ

**AMBASSADOR
MOHAMMED
AMINE BELHAJ**
*I Believe in Dialogue
and the Power of
Diplomacy*

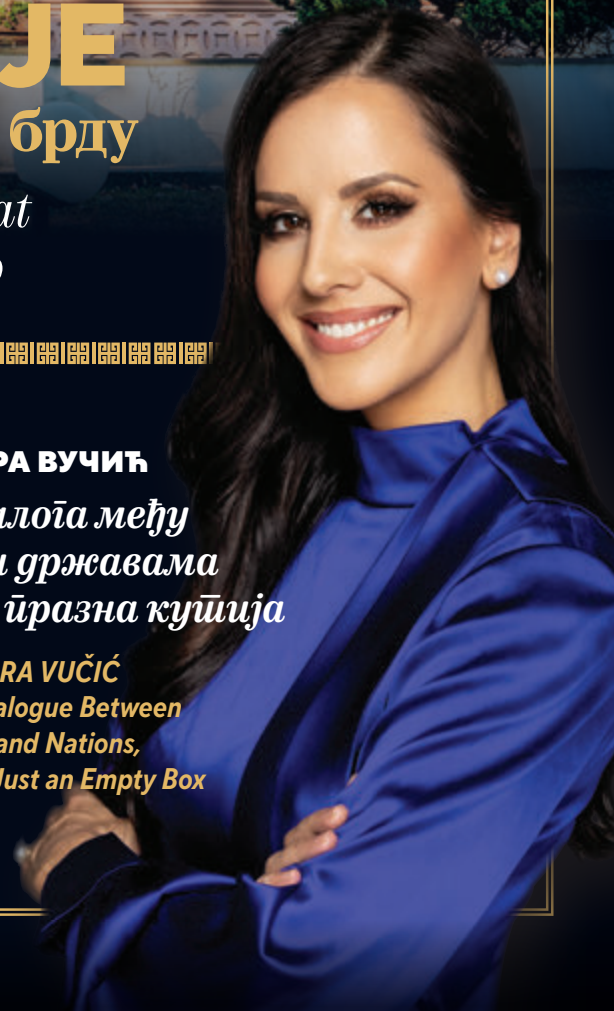
**АМБАСАДОРКА
ПЕРНИЛ ДАЛЕР
КАРДЕЛ**
ГОСТОПРИМСТВО
МОЖЕ ДА СЕ УЧИ
ОД ВАС

**AMBASSADOR
PERNILLE DAHLER
KARDEL**
*Hospitality Is Something
We Can Learn from You*

ТАМАРА ВУЧИЋ

*Без дијалога међу
људима и државама
свјет је само празна кућија*

TAMARA VUČIĆ
*Without Dialogue Between
People and Nations,
the World Is Just an Empty Box*



Hvala što letite sa nama

do više od 80 destinacija



Игра

RS Игра је у природи човека. Надахњује, учи и повезује. Говори све језике, путује светом и инспирише. Свака људска креација најлепши је и најбољи израз игре, као исконске покретачке снаге.

Баш зато је игра изабрана као централна идеја наступа Србије у Осаки на Светској изложби ЕХРО, што се савршено уклапа са темом престижне Специјализоване међународне изложбе, којој ће Београд бити домаћин 2027. године.

Да игра гради невидљиве али дубоке везе међу културама сведочи податак да је павиљон Србије у Осаки само првог дана ове јединствене смотре посетило чак 10.000 људи. То је и сведочанство добре репутације наше земље у свим деловима света, као и снажан подстицај њеном даљем развоју и модернизацији.

Магазин „Дипос“, замишљен као златни пресек српске историје, културе, дипломатије и уметности, на најбољи начин сведочи о дометима идеја и рада генерација креативних људи, који су сав свој стваралачки потенцијал, утемељен на игри идеја, традицији и искуству, стављали у службу напретка државе и народа.

Вешто избегавање хладноратовских замки, изградња веза са удаљеним народима, као и тежње ка иновацијама у писмености и уметности кроз векове израз је највиших домета нашег стваралаштва у хуманистичким наукама. И на те вредности, између осталог, у ексклузивном интервјуу подсећа прва дама Србије Тамара Вучић, која је посвећени промотер духовног блага наше земље и народа. Она је и сведок дубоког уважавања наше земље на свим меридијанима.

Национални стадион који данас ниче у Сурчину, вечно ривалство наших највећих клубова, као и безбројни спортски успеси, нису ништа друго него израз наше тежње за игром и савршенством покрета и израза. И уметничко благо светиња на Косову и Метохији у оку посматрача је игра светлости, сенки и прохујалих времена.

Play

EN Play is human nature. It motivates, teaches, and connects. It speaks all languages, travels the world, and inspires. Every human creation is the most beautiful and best expression of play, as the primordial driving force.

That is why play was chosen as the central idea of Serbia's showing at the Osaka World Expo, which fits in perfectly with the theme of the prestigious Specialised EXPO exhibition, which will be hosted by Belgrade in 2027.

Play builds invisible yet deep connections between cultures and this is evidenced by the fact that Serbia's pavilion in Osaka was visited by a whopping 10,000 people just on day one of this unique event. This also testifies to the strong reputation our country enjoys in all parts of the world and will act as a boost for further development and modernisation.

Dipos Magazine, designed as the golden ratio of Serbian history, culture, diplomacy, and art, perfectly showcases the achievements stemming from the ideas and efforts of generations of creative individuals who invested all of their creative potentials, founded on the play of ideas, traditions and experience, into the service of our nation's progress.

Skilfully avoiding the pitfalls of the Cold War, building ties with dis-



Српски писац и сликар Момо Капор често је цртао дечју игру школице. Ова игра је магична, јер је на врху кредом исцртаних квадрата – небо. Игра сваког детета, човека, ствараоца, па и народа, јединствено је путовање у универзалну ризницу духа и идеја, где је Србија одавно заузела своје место.

Бојана Мартиновић
Директорка „Дипоса“ ◆

tant nations, and striving for innovation in literacy and art have for centuries been the reflection of the highest achievements of Serbia's creativity in the humanities. It is these values that First Lady Tamara Vučić, a dedicated promoter of the spiritual treasures of our country and people, reminds us of in our exclusive interview. She has also witnessed the deep respect our country enjoys all over the globe.

The national stadium which is being constructed in Surčin, the eternal rivalry between our biggest clubs and the countless successes in sports are nothing less than a manifestation of our striving for play and perfection in movement and expression. The artistic treasures of our shrines in Kosovo and Metohija may be seen as a play of light, shadow, and bygone times.

The Serbian writer and painter Momo Kapor often drew pictures of the hopscotch playground game. This game is magical because the top chalk-drawn square represents heaven. Whenever a child, adult, creator or even a whole nation play, they are actually taking a journey to the universal treasury of spirit and ideas, a place where Serbia has long since claimed its place.

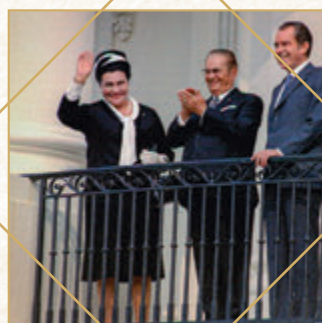
Bojana Martinović
"Dipos" Director ◆



САДРЖАЈ CONTENTS

ТЕМА
Дискретни шарм модне дипломатије

СТР. 14



TOPIC
Discreet Charm of Fashion Diplomacy

P. 14

ДИПЛОМАТСКЕ ПОБЕДЕ
Трећим путем кроз Хладни рат

СТР. 22



DIPLOMATIC VICTORIES
The Third Way through the Cold War

P. 22

У ФОКУСУ
ХРАМ СПОРТА И НОВИ СИМБОЛ СРБИЈЕ

Национални стадион, ремек-дело архитектуре и грађевинарства

СТР. 28



IN FOCUS
SHRINE TO SPORTS AND NEW SYMBOL OF SERBIA

National Stadium, a Masterpiece of Architecture and Construction

P. 28

МАГИЈА СРБИЈЕ
Ћирилица је памћење српског народа

СТР. 70



THE MAGIC OF SERBIA
Cyrillic Script Is the Memory of Serbian People

P. 70

УМЕТНИЧКИ ДОМЕТИ
Високи Дечани су српски Нотр Дам

СТР. 102



ARTISTIC ACHIEVEMENTS
Visoki Dečani Monastery Is the Notre Dame of Serbia

P. 102

СПОРТСКИ МЕРИДИЈАНИ
Осам деценија великог дербија

СТР. 110



SPORTS MERIDIANS
Eight Decades of the Great Derby

P. 110

ИМПРЕСУМ
Дипос магазин

Издавач:
Друштво за издавање некретнина Дипос д.о.о. Београд
Сердар Јола 17
11040 Београд
www.dipos.rs

Одговорна уредница:
Ивана Милосављевић

Текстови, дизајн и прелом:
PR i marketinška agencija 5magazine д.о.о.
Видовданска 26
11000 Београд
www.5magazine.rs

Штампа:
Birograf comp d.o.o.
Београд

Илази
полугодишње

IMPRESSUM
Dipos Magazine

Publisher:
Property management and rental company
Dipos d.o.o. Belgrade
Serdar Jola 17
11040 Belgrade
www.dipos.rs

Editor-in-Chief:
Ivana Milosavljević

Texts, design, and layout:
PR and marketing agency
5magazine d.o.o.
Vidovdanska 2b
11000 Belgrade
www.5magazine.rs

Printing:
Birograf comp Ltd.
Belgrade

The magazine is published twice a year

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
008

ДИПОС магазин = Dipos magazine
/ одговорна уредница Ивана Милосављевић. - 2023, бр. 1-

. - Београд : Друштво за издавање некретнина Дипос, 2023- (Београд : Birograf comp). - 30 cm

Полугодишње.
ISSN 3009-4410 = Дипос магазин
COBISS.SR-ID 130508041



ИНТЕРВЈУ / INTERVIEW

Тамара Вучић

ПРВА ДАМА СРБИЈЕ

Без дијалога међу људима и државама свет је само празна кутија

Стрпљиво грађен углед и положај наше земље у иностранству даје нам одређену врсту предности са којом не смемо да се коцкамо и коју треба да одржавамо и чувамо. Верујем и надам се да ћемо се вратити за преговарачке столове, отворити пут дијалогу и размени, демонстрирајући тако најважније људске вредности толеранције, међусобног разумевања и поштовања

Tamara Vučić

FIRST LADY OF SERBIA

*Without Dialogue
Between People and Nations,
the World Is Just an Empty Box*

The painstakingly built reputation and position of our country in the world gives us an advantage that we should not gamble away, but rather maintain and protect. I believe and hope that we will go back to negotiating, open the path for dialogue and exchange, thus demonstrating the most important human values of tolerance, mutual understanding, and respect



Важно је да ширимо видике, кроз унапређење и неговање сопственог културног наслеђа, али и кроз упознавање баштине других народа - поручује прва дама Србије Тамара Вучић, верујући да сваки сусрет представља прилику да свако од нас, чиме год се бавио, представи и своју земљу. Она то чини интуитивно, ненаметљиво, али посвећено - и управо тим путем жели да настави и у будућности.

У разговору за „Дипос магазин“, открива како изгледа српско гостопримство у дипломатском формату, шта заправо значи мека моћ у савременој дипломатији, али и зашто је српски инат, заправо, само синоним за снагу да се истраје. А управо ту моћ, која одувек покреће српски народ напред, Тамара Вучић жели да представи свету.

Као прва дама у протеклом периоду имали сте велики број сусрета са најважнијим светским лидерима и првим дамама. На које вредности, на којима почива национални идентитет наше земље и њених људи, посебно указујете својим саговорницима?

Увек се трудим да нађем заједнички именитељ међу људима, земљама, народима. Тај осећај блискости и припадања широј друштвеној зајед-



Моја њорука је да њажљиво бирамо своје речи, јер речи имају велику моћ, како за људе око нас, њако и за нас саме

ници креира један однос поверења и разумевања. Таква комуникација пружа могућност и одличну базу да кроз њу поделите оно што наш народ и нашу земљу издваја и чини посебним. А ми смо свој идентитет градили дуго, стрпљиво и трпељиво, кроз славне и тешке историјске тренутке, кроз богато културно наслеђе, кроз спремност да помогнемо другима и дочекамо их и угостимо великодушно и отвореног срца, кроз развој и напредак, кроз способност да устанемо после пада и покажемо оно што зовемо инатом, а што није ништа друго до снага и неодустајање. Управо су то тачке нашег идентитета са којима поносно желим да упознам све оне које сретнем.

Прошле године сам имала прилику да учествујем на једној конференцији у Каиру и разговарам са веома занимљивим људима. Једна од њих је, свакако, Дијамби Кабатусуила Тшијојо Муата, краљица племена Баква Лунту из регије централног Касаија, ДР Конго. Како је тема конференције било оснаживање и улога жена, у свом обраћању сам истакла улогу мудрих у храбрих жена из српске историје. Говорила сам о царици Милицы, кнегињи Љубици, Милунки Савић, Драги Љочић... Изненађујуће интересовање за њихове животне приче, са-

Поновно оснаживање жена

Велики сте афирматор женског предузетништва, стваралаштва и иницијатива. Колико женска енергија, знање, рука, таленат и креативност могу да помогну свеукупни развој друштва?

Разликујемо се, ми жене и мушкарци, у много чему. Разликујемо се у поимању света, перцепцији, вештинама.... Познато је да су жене боље у организовању, док се мушкарци боље сналазе у простору. Сви ми имамо неке своје предности и штета би било да их занемаримо. Пракса је показала да су најбољи мешовити тимови и да они постижу најбоље резултате.

Недавно сам чула мудрост која ми се допала, поделила бих је са вама. Кажу да жене по природи ствари имају моћ, као створитељке света, живота, те да је неправилан израз „оснаживање жена“. Заправо би требало да говоримо о „поновном оснаживању жена“, или враћању моћи женама. Мушкарци, са друге стране, имају ауторитет. А шта је моћ без ауторитета, или ауторитет без моћи?

Иt is important to continue to broaden our horizons by improving and nurturing our cultural heritage and by learning about the heritage of other nations, says the First Lady of Serbia, Tamara Vučić, emphasizing that every encounter is an opportunity for each of us, regardless of our profession, to positively represent our country. She does this intuitively, unimposingly, but with dedication, and it is precisely this path that she wishes to continue following in the future.

In conversation with Dupos Magazine, she reveals how Serbian hospitality looks in the realm of diplomacy, what the true significance of soft power in modern diplomacy is, and why Serbian *inat* is actually synonymous with the strength to persevere. It is this strength, the one that has always been driving the Serbian people forward, that Tamara Vučić wants to exhibit to the world.

As the first lady, you have had numerous meetings with the most important international leaders and first ladies in the past. What are some of Serbia's fundamental values that you highlight during these conversations?

I always try to find the common denominator among people, countries, and nations. This sense of closeness

“
My message is to choose our words carefully, because words carry a lot of power both for the people around us and for ourselves

and belonging to a wider social community creates a relationship based on trust and understanding. Such communication gives us an opportunity and an excellent foundation to share with others that which differentiates our people and our country and makes them special. We have built our identity for a long time, patiently, and painstakingly, through celebrated and difficult moments in history, through our rich cultural heritage, through our readiness to help others and welcome them generously and with open hearts, through development and progress, and through the ability to rise after we fall and show what we call *inat*, a Serbian term for defiance or spite, which is nothing else than strength and determination not to give up. These are the elements of our identity that I wish to proudly share with everyone I meet.

Last year I attended a conference in Cairo where I talked with some very interesting people. One of them, of course, was Diambi Kabatusuila Tshiyoyo Muata, Queen of the Bankwa Luntu tribe of Central Kasai, DR Congo. Since the topic of the conference was the empowering and role of women, in my speech I highlighted the role of wise and courageous women from Serbian history. I spoke of Empress Milica, Princess Ljubica, Milunka Savić, Draga Ljochić, to name a few. Everyone in attendance showed a remarkable interest in their life stories and in Serbia, especially Queen Diambi. She was so inspired that she decided to visit Serbia six months later. She saw many landmarks and historical monuments and concluded that our people are resilient and strong and that we never give up. When we were saying goodbye at the end of her visit, she told me that she had never met anyone from Serbia before and that she was thrilled that she would be able to spread the word about our brave and just nation wherever she went.

That is why I always highlight the importance each of us can have in representing and promoting our country, regardless of our profession. This is a big responsibility of every individual, because other people often judge an entire nation based on the behaviour of individuals.

Visits of foreign heads of state to Serbia are exceptionally important events, closely followed and highly publicised. On such occasions, you spend time with the first ladies. Which visit would you single out as particularly successful? Have you become friends with any of the first ladies?

It would be ungrateful, even irresponsible, to single out any visit or first lady. These are all important visits, because every meeting is an opportunity. With some first ladies, or former first ladies, I have stayed in personal contact and it is this continuity that builds friendships over time. On the other hand, there are those with whom I have a wonderful relationship which includes the exchange of official letters, invita-

Re-empowering Women

You are a major proponent of women's entrepreneurship, creativity, and initiatives. How much can women's energy, knowledge, touch, talent, and creativity help the overall development of the society?

Men and women differ in many aspects. We differ in our understanding of the world, perception, and skills. It is a well-known fact that women are better in organisation, whereas men have better spatial orientation. All of us have our own advantages and it would be a pity to ignore them. We have learned from experience that teams that include both men and women get the best results.

I have recently heard a piece of wisdom I enjoyed and I would like to share it with you. They say that by nature, women have power as the creators of the world and of life. Therefore, the phrase 'women empowerment' is incorrect. We should actually be talking about the 're-empowering of women' or giving the power back to women. Men, on the other hand, have authority. But, what is power without authority, or authority without power?



мим тим и за Србију, показали су сви присутни, посебно краљица Дијамби. Толико је била инспирисана да је шест месеци касније дошла у Србију. Посетила је многе знаменитости и историјски важна места на основу којих је донела суд о нашем народу као отпорном и снажном, народу који се не предаје. Када смо се, на крају њене посете, поздрављале на аеродрому, рекла ми је да пре мене никада није упознала никога из Србије и да је пресрећна што ће причу о једном храбром и праведном народу моћи да шири где год да се налази.

Зато увек понављам колико је важна улога сваког од нас, независно од тога чиме се бавили, у представљању и промоцији наше земље. Велика је одговорност сваког појединца, јер се на основу њеног или његовог понашања неретко доноси суд о целом једном народу.

Посете страних шефова држава нашој земљи догађаји су од велике важности, који се помно прате и имају велики публицитет. Приликом таквих посета ви сте посвећени првим дамама. Коју посету бисте издвојили као изузетно успешну? Да ли сте са неком од првих дама постали и пријатељ?

Незахвално је, а било би помало и неодговорно, да издвојим неку посету или прву даму. Све су то важни сусрети, јер је сваки сусрет прилика. Са

неким првим дамама, али и бившим првим дамама, сам приватно у редовном контакту и та врста континуитета временом гради пријатељства. Са другима, опет, имам дивно изграђен однос који подразумева размену официјалних писама, позива и разговора. Мека моћ у дипломатији је важан и недовољно искоришћен алат који гради мостове на суптилнији и децентнији начин. Она је, наравно, немоћна пред политичким одлукама или притисцима и то треба имати у виду, али је не треба занемарити. Верујем да ће њен значај тек бити препознат у годинама пред нама.

Дипломатија је, с обзиром на Ваше образовање и професионални пут, природна сфера вашег интересовања. Како оцењујете тренутну ситуацију у свету и положај Србије у истински узбурканом међународним односима? Да ли је реч дијалог нестао из већине речника?

Дијалог је основа дипломатије, на њему је заснована демократија. Без дијалога наш свет је празна кутија у којој одзвањају неке речи и реченице које ништа не значе јер нема ко да их чује. Кинези имају занимљиву изреку: Дабогда живели у занимљивим временима. Ова сигурно јесу. Времена која тестирају и наше стрпљење, наше границе, разумевање, образовање, интелигенцију, толеранцију. И

када је наша земља у питању, и глобално гледано. Годинама стрпљиво грађен углед и положај наше земље у свету даје нам одређену врсту предности са којом не смемо да се коцкамо и коју треба да одржавамо и чувамо.

Колективно и глобално, као да смо у фази у којој прелазимо од какофонije монолога до привида дијалога, што, рекла бих, може да буде опасније од његовог непостојања. Ипак, верујем и надам се да ћемо се вратити за преговарачке столове, отворити пут дијалогу и размени, демонстрирајући тако најважније људске вредности толеранције, међусобног разумевања и поштовања.

Прошле године имали сте низ запажених посета афричким државама, које негују традиционално добре односе са нашом земљом. Какав утисак сте понели из Африке, живи ли и данас идеја пријатељства међу народима? Шта је био основни циљ дипломатске турнеје? Да ли се заправо обнављају и јачају односи са нашим традиционалним пријатељима?

Блиска и интензивна сарадња са земљама афричког континента датира још из периода Несврстаних, када је и Тито, уз Насера, Нехруа, Нкруму и Сукарна био један од оснивача покрета. Србија поносно наставља да негује традиционална пријатељства из тог времена и обнавља и одржава добре односе са земљама Африке. Значај Африке и те како је препознат од стране великих сила, притом овде не мислим на период колонијализма.

Африка је чудесан континент и идеја је да се обнове контакти, успоставе нови, да се ради на побољшању размене и сарадње. Кроз пројекат „Свет у Србији”, до сада су прошли студенти из више од 137 земаља света. Сви они сада говоре српски језик и својеврсни су амбасадори наше земље. То је озбиљан капитал и сјајна прилика.

Прве даме Африке су добро повезане, активне и видљиве. Рекла бих да је предност меке моћи на афричком континенту добро препозната. Оне се



Тамара Вучић са Емине Ердоган, супругом председника Турске

Tamara Vučić with Emine Erdoğan, the wife of the President of Turkey

tions, and conversations. Soft power is an important and underused tool in diplomacy which builds bridges in a subtler and more dignified fashion. It is, of course, powerless before political decisions or pressures and this should be remembered, though it should not be neglected. I believe that its importance is yet to be recognised in the years ahead.

Considering your education and professional background, diplomacy is a natural field of your interest. How would you rate the current global situation and Serbia's position in the truly strained international relations? Has the word dialogue disappeared from most vocabularies?

Dialogue is the foundation of di-

plomacy and the basis of democracy. Without dialogue, our world is an empty box in which words and sentences resonate without meaning because there is no one there to hear them. The Chinese have an interesting saying: May you live in interesting times. That is truly the case now. These are times that test our patience, our limits, understanding, education, intelligence, and tolerance. Both domestically and globally. Serbia's reputation and position, which have been patiently built for years, give us an advantage that we should not gamble away, but rather maintain and protect.

Both collectively and globally we seem to be in a stage of transition from the cacophony of monologue to an illusion of dialogue, which

might even be more harmful than a lack of dialogue. Still, I believe and hope that we will return to negotiating, open the path to dialogue and exchange, thus demonstrating the most important human values of tolerance, mutual understanding, and respect.

Last year you had several notable visits to African countries that traditionally have good relations with Serbia. What are your impressions of Africa? Does the idea of friendship among nations still exist? What was the main objective of your diplomatic tour? Are we actually renewing and strengthening relations with our traditional friends?

The close and intensive cooperation with African countries dates back to the Non-Aligned Movement, when Josip Broz Tito, together with Gamal Abdel Nasser, Jawaharlal Nehru, Kwame Nkrumah, and Sukarno, founded that movement. Serbia proudly continues to cherish traditional friendships from that time and maintains good relations with African countries. Africa's importance has also been recognised by major powers, and I am not referring to the colonial period.

Africa is a wonderful continent and our idea is to renew old contacts, establish new ones, and work on improving exchange and cooperation. So far, students from more than 137 countries participated in the 'World in Serbia' Project. All of them speak Serbian now and act as informal ambassadors of our country. This is a significant asset and an excellent opportunity.

The first ladies of Africa are very well connected, active, and visible. I would say that the advantage of soft power in Africa has been well recognised. They do not deal in politics, but are actively engaged in social matters and give their contribution to different fields. We have recognised this opportunity. It is interesting to note that I was the first First Lady from Europe who visited DR Congo. Ever. The First Lady of DR Congo Denise Tshisekedi pointed this out to me.

Београд по мери дипломата

Многи сматрају да је „Дипос“ као привредно друштво које се више од 60 година бави управљањем, издавањем и одржавањем некретнина у власништву Републике Србије, незаменљив партнер дипломатским и страним мисијама у Београду. Делите ли став да је за успешну мисију једног дипломате од изузетне важности пружање осећаја сигурности, безбедности, топлине и гостопримства од стране земље домаћина?

О томе говори и чињеница која није тајна у дипкору наше земље, а то је да је Београд један од најпожељнијих градова за службу страних дипломата, а Србија једна од најцењенијих земаља пријема. Србија важи за сигурну, безбедну земљу за све, без обзира на боју коже, вероисповест, пол, расу, политичка убеђења... Верујем и надам се да ћемо се уједињено вратити том смислу и том природном стању нашег народа.



Belgrade Tailored to Diplomats

Many people believe that DipoS, as a company that has managed, leased, and maintained real estate owned by the Republic of Serbia for more than 60 years, is an irreplaceable partner of diplomatic and foreign missions in Belgrade. Would you agree that for a successful mission of a diplomat it is extremely important that the host country provides a sense of security, safety, warmth, and hospitality?

This is evidenced by the fact, which is no secret in the diplomatic corps of our country, that Belgrade is among the most desirable cities for the service of foreign diplomats, and that Serbia is one of the most appreciated host countries. Serbia is seen as a safe and secure country for everyone, regardless of skin colour, religion, sex, race, or political beliefs. I believe and hope that together we will go back to that natural state of our people.



Фото: Приватна архива
Photo: Private archive

не баве политиком, али су активно друштвено ангажоване и дају свој допринос на различитим пољима. Ми смо ту шансу препознали. Занимљива је, рецимо, чињеница да сам прва прва дама Европе која је посетила ДР Конго. Икада. Са овим ме упознала управо прва дама ДР Конга Дениз Чисекеди.

Недуго након наших посета Есватинију и Бурундију, имали смо историјске узвратне посете краља Есватинија и председника Бурундија, што је резултат посете српске делегације њиховим земљама. Уверена сам да је Африка континент будућности.

У домаћој јавности препознати сте као иницијатор и покровитељ низа акција усмерених ка подизању свести, брзи и побољшању положаја рањивих група, посебно деце. Пример је успешна реализација Института за рани развој деце и инклузију у Београду. Шта је основна делатност Института и по чему ће се овај објекат разликовати у односу на остале објекте у земљи али и региону?

Институт за рани развој деце и инклузију је јединствен пројекат под чијим кровом ће бити успостављен свеобухватан приступ раном развоју деце, кажу најважнијем периоду у животу сваке јединке. Истраживања потврђују да се у првих пет година креира база, дефинишући до 70 одсто каснијег развоја детета. Желели смо да се фокусирамо на овај период кроз породично оријентисане интервенције, рану дијагностику, рану интервенцију, терапије, и научно-истраживачки сегмент.

Институт је заиста јединствен по много чему и радујемо се његовом пуштању у рад касније ове године.

Препознати сте и као тихи чувар нашег културног наслеђа. Иницијали сте и јединствени пројекат „На крилима музике“, караван класичне музике у градовима Србије. Какви су досадашњи резултати? Да ли је могућ равномеран и обједињавајући развој свих делова наше земље? Верујем да ће се ваши читаоци сло-

жити да је тако нешто изазов за све земље на свету. Са друге стране, верујем да ће се сложити и са чињеницом да се, у последњих неколико година, развијају делови наше земље који су деценијама били запостављени. Граде се путеви, фабрике, запошљавају људи... Србија има највише страних директних инвестиција од свих земља региона, више од 60 одсто. Када то приметите, не можете а да не констатујете. Али, тек када осетите на личном примеру, онда схватите величину и важност. И сама сам, тек када је изграђена брза саобраћајница Шабац-Лозница, а пре тога продужен ауто-пут Рума-Шабац сватила улогу путева у повезивању. Као студенткиња путовала сам на релацији Лозница-Београд и требало ми је 3 сата аутобусом, аутом 2,5. Данас се до Лознице из Београда стиже за сат и 15 минута. Не може то да вас не обрадује.

Поменули сте пројекат „На крилима музике“ чији циљ је управо био да култура буде доступна за све и да се култура врати у свој дом културе. И заиста, домови културе по целој Србији су били пуни и тражила се карта више. Ми треба да ширимо своје видике, кроз унапређење и неговање спонтаног културног наслеђа, али и кроз упознавање баштине других народа. Управо је ово звезда водила фестивала „Етнолоци“, чији сам почасни покровитељ. Упознали смо се са многим културама и народима кроз модни израз и ручне радове. Претпрошле године то је био Египат, прошле Турска а ове ћемо упознати инспиративну јапанску културу.

Можемо слободно рећи да сте се захваљујући свом префињеном стилу уврстили у ред оних дама у свету дипломатије које су поред свог дипломатског ангажовања понеле и статус модне иконе. Колико мода може да буде савезник у свету дипломатије?

Хвала вам на овом комплименту. Иако себе не сматрам неким познаваоцем моде, временом сам схватила каква је њена улога и да је никако не треба занемарити. Дипломатија је давно превазишла разговоре у белим рукавицама, метафорички и буквално говорећи, али невербални језик је

задржао своју улогу. Када неко говори, кажу да људи прво примете како говори, ко говори, па тек онда и шта говори. То је тај први утисак који може да буде пресудан, од гардеробе коју носите, како је носите, како се понашате до ситне гестикулације и говора тела. Све то шаље једну општу слику о вама пре него што проговорите. Такође, одело може неретко да буде повод за разговор, те ето још једне његове улоге.

Каква је ваша агенда активности за 2025. годину и којој сфери планирате да посветите највише пажње?

Верујем да ћу наставити пажњу да посвећујем истим или сличним темама, из простог разлога што је и све што сам до сада радила дошло спонтанно, интуитивно, не наметнуто, не смишљено. Увек ми је фокус на деци, јер су они највулнерабилнији, а најотворенији и најискренији. Они су ти који ће градити будућност и на нама је да им то омогућимо тако што ћемо им посветити пажњу, разумевање и помоћ. То ће остати моја мисија до краја живота.

Порука читаоцима?

Дивна је порука нашег нобеловца Иве Андрића, који је рекао, парафразирам, да бисмо сви ми морали више да пазимо шта говоримо, јер се никада не зна докле и са кавим последицама може да живи свака наша реч у другом човеку. Зато је моја порука за крај да пажљиво бирамо своје речи, јер речи имају велику моћ, како за људе око нас, тако и за нас саме. ♦

Not long after our visits to Eswatini and Burundi, we had historical return visits from the King of Eswatini and President of Burundi, which was the result of the visit of the Serbian delegation to their countries. I am certain that Africa is the continent of the future.

You have been recognised by the public in Serbia as the initiator and patron of a range of activities aimed at raising awareness, caring, and improving the position of vulnerable groups, particularly children. An example of this is the successful implementation of the Institute for Early Child Development and Inclusion in Belgrade. What is the basic objective of the Institute and how will it differ from other facilities in the country and the region?

The Institute for Early Child Development and Inclusion is a unique project that will establish a holistic approach to early child development, which is considered to be the most important part of life of every individual. Studies have shown that in the first five years a foundation is made, which defines up to 70 percent of later child development. It was our intention to focus on this period through family-oriented interventions, early diagnostics, early interventions, therapies, and scientific and research segments.

The Institute is truly unique in many ways and we are looking forward to its official launching later this year.

You have also been recognised

as the silent guardian of our cultural heritage. You initiated the unique project ‘On the Wings of Music’, a classical music caravan in cities across Serbia. What have been the results thus far? Is it possible to achieve a balanced and unifying development of all parts of our country?

I am sure your readers would agree that this is a challenge for any country in the world. On the other hand, I also believe they would agree with the fact that in recent years parts of our country are developing that had been neglected for decades. Roads are being built, factories opened, and people employed. Serbia has the most foreign direct investment of all countries in the region, over 60 percent. Once you become aware of this, it cannot be ignored. However, only when you experience it first-hand, do you understand the magnitude and importance. I myself have only realised the role roads play in connecting people when the motorway between Ruma and Šabac, and later the expressway between Šabac and Loznica, were constructed. When I used to travel from Loznica to Belgrade as a student, it took me three hours by bus or two and a half hours by car. Today, you can get to Loznica in an hour and 15 minutes. This is truly a reason to be satisfied.

You have mentioned the project ‘On the Wings of Music’, whose goal was to make culture available to everyone and to bring culture back to cultural centres, which are its natural environment. Cultural centres across Serbia were packed. We need to broaden our horizons by improving and nurturing our cultural heritage and by learning about the heritage of other nations. This is the guiding principle of the ‘Ethnology’ festival, which I am proud to sponsor. We have met many cultures and nations through fashion and handicraft. The year before last it was Egypt, last year it was Turkey, and this year we will experience the inspiring Japanese culture.

It could safely be said that, owing to your sophisticated style, you now belong to the rank of women

in diplomacy who, in addition to their diplomatic efforts, also enjoy the status of fashion icons. How much of an ally can fashion be in the world of diplomacy?


Thank you for this compliment. Even though I do not consider myself a fashion expert, in time I understood its role and I realised that it must not be neglected. Diplomacy has long since moved beyond conversations in white gloves, both metaphorically and literally, but non-verbal communication still plays a major role. It is said that when somebody is speaking people first notice how they speak, who is speaking, and only then what they are saying. This is the first impression that can be crucial, from your choice of clothes, how you wear them, how you act, to tiny gestures and body language. All of this sends an overall picture of yourself even before you speak. Also, your outfit can often spark conversations, which is another role it plays.

What is your agenda for 2025, and which area will you mostly focus on?


I believe that I will continue to focus on the same or similar topics, simply because everything that I have been doing until now has come spontaneously, intuitively, without imposing or prior design. I always focus on children, because they are the most vulnerable, yet the most open and sincere. They are the ones who will build the future and it is up to us to make that happen by giving them attention, understanding, and support. This will remain my mission until the end of my life.

Do you have a message for our readers?

There is a wonderful quote from our Nobel Prize laureate Ivo Andrić who said, and I am paraphrasing, that all of us should pay more attention to what we say because you never know how long and with what consequences our words may continue to live in others. That is why my final message is to choose our words carefully because words carry great power, both for the people around us and for ourselves. ♦



Дискретни шарм модне дипломатије



Discreet Charm of Fashion Diplomacy

Од антике до данас одећа се користи као средство за слање порука у међународним односима. Избор одевне комбинације, боје, па и креације одређеног дизајнера није само израз пуког бирања, већ и снажно средство невербалне, али ефикасне комуникације



Since ancient times, clothing has been used as a means to send messages in international relations. The selection of an outfit, colours, or designer creations is not just a matter of choice, but a powerful tool of non-verbal but efficient communication



RS

Тамнотегет мундир, украшен златним везом на грудима, налик некадашњој адмиралској униформи, дворогои шешир са пауновим перјем, пелерина и сабља – делови су свечане дипломатске униформе амбасадора и познатог писца, нобеловца, Иве Андрића, која се данас чува у Музеју дипломатије Министарства спољних послова. Ова раскошна одећа не само што због своје естетике и наглашене парадности изазива знатижељу посетилаца већ и сведочи о историји дипломатије и њеној генези односа према нормама одевања.

Начин облачења, односно мода у ширем смислу, важна је и древна уметност као и дипломатија и одувек има велики значај у међународном дипломатском језику. У свету сложених међународних односа и глобалне повезаности где сваки гест носи одређени значај, модна дипломатија постаје моћно невербално средство за обликовање перцепција, неговање веза, па чак и утицаја на дипломатске исходе. Колико је начин одевања важан у међународном заступању државе и колика је снага порука које се шаљу избором одеће упитали смо Биљану Типсареву и Игору Тодоровића, двоје светски познатих модних дизајнера, који су свом раду користе и традиционалне елементе и успешно им удахњују савремени живот, стварајући тихе, али ефектне и садржајне креације.

„Мода је веома снажан комуникациони алат који може пренети поруке без изговорене речи. У контексту модне дипломатије, одећа постаје средство изражавања идентитета, културе, па и политичког става. Добро промишљене одевне комбинације могу оставити снажан утисак на међународној сцени, рефлектујући софистицираност, достојанство, али и вредности које држава жели да представи. Личности из света дипломатије својом појавом често обликују перцепцију о земљи коју представљају, и зато мода може директно допринети њиховој аутентичности, самопоуздању и, у коначници, ефикасности у комуникацији и преговорима“, каже за Дипос магазин Биљана Типсареву, која је заговорник става да мода треба да буде природни наставак лич-

ног сензибилитета и става сваке особе, што такође важи и за жене у дипломатији, политици и јавној сцени уопште.

Њене моделе радо носи и прва дама Србије Тамара Вучић, која ужива репутацију особе префињеног стила, добро изабраних комбинација и ненаметљивих али јасних порука. Зато је наводи као успешан пример личности која добро користи модну дипломатију.

„Стил прве даме изузетно је софистициран, ненаметљив, а опет врло препознатљив. Он рефлектује елеганцију, промишљеност и достојанство, што су важне поруке које носиоца такве улоге треба да шаље. Њена способност да одевним изборима остане верна себи, а истовремено поштује прилику и контекст, чини је правим примером модне дипломатије. Креације које сам имала част да стварам за њу инспирисане су идејом суптилне женствености и модерне класике – деликатне форме, чиста линија и пажљиво бирани детаљи који говоре тихо, али моћно“, објашњава Типсареву.

И модни дизајнер и стилиста Игор Тодоровић, одличан познавалац историје одевања као и савремених политичких трендова, верује да мода није само визуелни израз, већ и моћно средство комуникације, и у том кључу сагледава и везу одевања и представљања државе у свету.

„Највиши носиоци државне моћи још у антици настојали су да одећом оставе одређени утисак снаге и ауторитета. Француска ће крајем 14. века добити првог министра иностраних послова и тиме постати „краљица дипломатије“. Од тада до данас, кроз све важне историјске догађаје мода ће пратити дипломатију у стопу. Одећу и естетику која је прати можемо да назовемо тихим, али изузетно елоквентним језиком који се назива дипломатско одевање. У том контексту то није само питање личног избора или естетска вежба, већ моћно средство комуникације. Избор боје, модног додатка, или креације одређеног дизајнера постаје јасна визуелна порука способна да пренесе национални идентитет или покаже поштовање других култура и обичаја. Отуд је дипломатско одевање, уметност коришћења одеће као оруђа ди-

Председник СФР Југославије у посети САД, слева надесно Јованка Броз, Јосип Броз Тито, Ричард Никсон и Пат Никсон

President of the SFR Yugoslavia on a visit to the USA, from left to right: Jovanka Broz, Josip Broz Tito, Richard Nixon, and Pat Nixon



EN

Foto / Photo: White House Photo Office Collection



Цеклин Кенеди Jacqueline Kennedy

Foto / Photo: Robert Knudsen, White House

The navy-blue uniform decorated with gold embroidery on the chest, akin to a former admiral's uniform, the bicorne hat with peacock feathers, cape, and sabre – are all elements of the official diplomatic uniform that belonged to ambassador and renowned writer, Nobel laureate Ivo Andrić, which is today kept in the Museum of Diplomacy of the Ministry of Foreign Affairs. This lavish attire is admired by visitors for its aesthetics and pomp, but also bears witness to the history of diplomacy and its approach to dress norms.

The manner of dressing, or fashion in general, is an important ancient art just like diplomacy and has always played a major role in the international diplomatic language. In a world of complex international relations and global connections where every gesture carries some meaning, fashion diplomacy has become a powerful non-verbal tool for shaping perception, nurturing ties, and even impacting diplomatic outcomes. The importance of outfits in the international representation of a country and the power of the message delivered with the selection of clothing are explained by Biljana Tipsarević and Igor Todorović, two internationally renowned fashion designers who incorporate traditional elements in their work and successfully imbue

them with modern life, making quiet but effective and meaningful creations.

‘FASHION IS A VERY STRONG COMMUNICATION tool that can deliver messages without uttering a word. In the context of fashion diplomacy, clothing is becoming a tool to express identity, culture, and even political attitudes. Well-chosen outfits can leave a strong impression in the international stage, reflecting sophistication, dignity, and values that a country wishes to represent. Individuals from the world of diplomacy often shape the perception of the country they represent with their appearance, and that is why fashion can directly contribute to their authenticity, self-confidence, and, ultimately, effectiveness in communication and negotiations’, says Biljana Tipsarević for Dipo Magazine. She advocates that fashion should be a natural extension of every person's individual sensibility and attitude, which equally applies to women in diplomacy, politics, and the public sphere.

The First Lady of Serbia, Tamara Vučić, often wears Tipsarević's designs. Ms Vučić enjoys a reputation for her sophisticated style, thoughtfully selected combinations, and subtle but clear messages. That is why is referred to as a successful example of a person who uses fashion diplomacy well.





RS

Фото / Photo: The White House



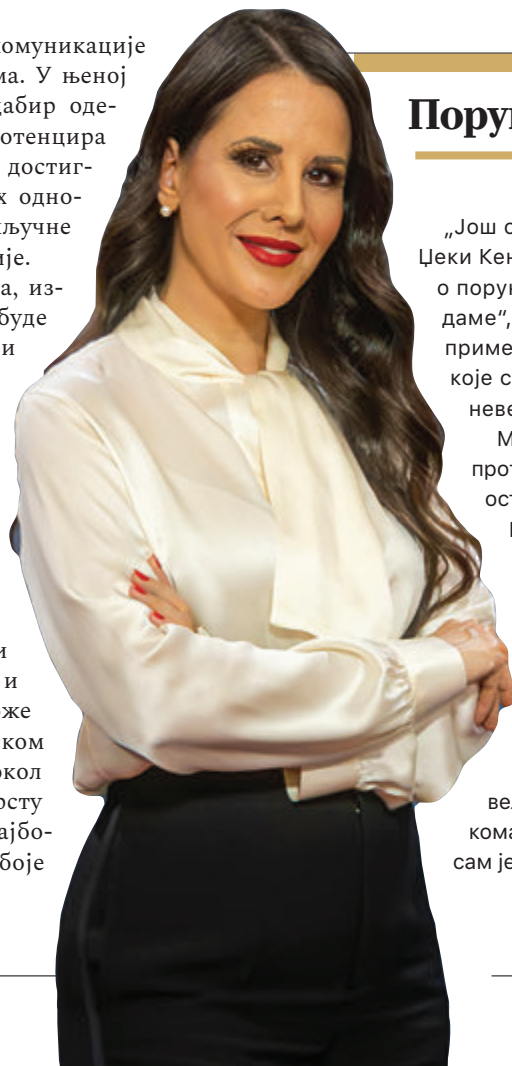
Доналд и Меланија Трамп с краљицом Елизабетом II, принцом Чарлсом (данас краљ Чарлс III) и војвоткињом Камиллом (данас краљица Камила), Бакинџемска палата, 2019.

Donald and Melania Trump with Queen Elizabeth II, Prince Charles (now King Charles III), and Duchess Camilla (now Queen Camilla), Buckingham Palace, 2019

пломатије и невербалне комуникације у међународним односима. У њеној суштини је исправни одабир одеће и додатака којим се потенцира међусобно уважавање и достигнути нови међдржавних односа“, открива Тодоровић кључне аспекте модне дипломатије.

Према његовим речима, избор боје одеће може да буде ефектан дипломатски адут. Уколико је погрешно изабрана, јер у различитим културама или церемонијама има различито значење, може да представља озбиљан комуникацијски проблем или фаул.

“Бела је значајна боја у дипломатији и увек носи поруку неутралности и мира, док љубичаста може да увреди неког са царском титулом уколико протокол домаћина познаје ову врсту хијерархије. Један од најбољих примера коришћења боје



Поруке и у конфекцији

„Још од времена тихе модне дипломатије Џеки Кенеди, и Бела кућа пажљиво води рачуна о порукама које шаље одећа америчке прве даме“, подсећа Игор Тодоровић, наводећи примере дама из света светске политике, које се избором одеће најчешће шаљу јасне невербалне поруке.

Мишел Обама тако била је важан протагониста овог начела, па је, између осталих, носила и хаљине са потписом Роксанде Илинчић, која је пореклом из Србије. Поред јорданске краљице Раније, која вешто промовише нематеријалну културну баштину своје земље и умешност занатлија Јордана кроз своје одевање, у том контексту не заостаје ни шпанска краљица Летиција, која је у одевање шпанског двора, поред поштовања етикеције и националног наслеђа, на велика врата увела и свима доступне одевне комаде и брендове, шаљући јасну поруку – „ја сам једна од вас“.

Фото / Photo: Jordanian Royal Hashemite Court



Краљица Ранија од Јордана

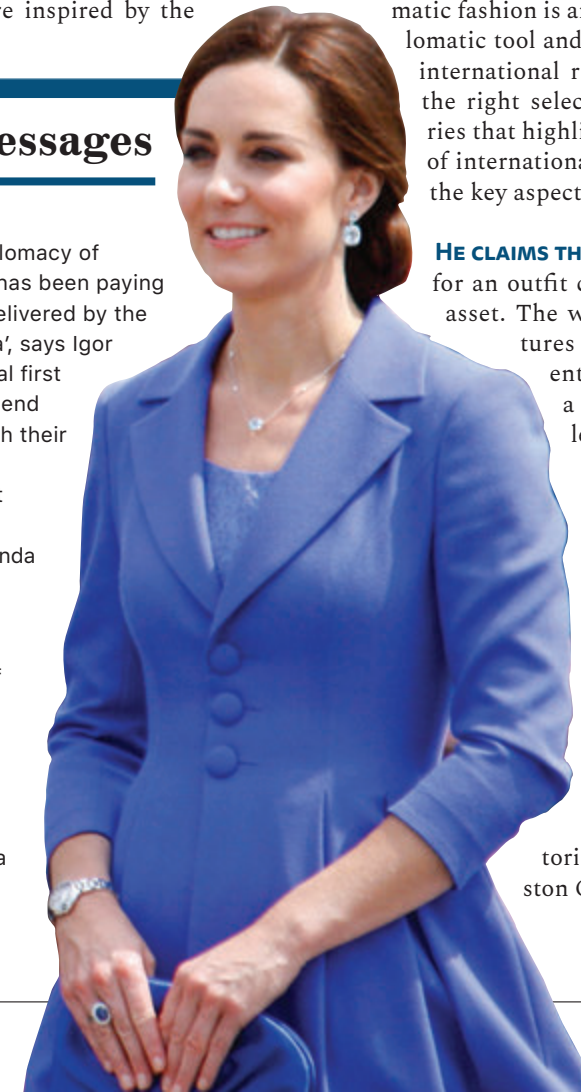
Queen Rania of Jordan

“The style of the First Lady is extremely sophisticated, understated, but highly recognizable. It reflects elegance, thoughtfulness, and dignity, which are important messages that a person in that position should convey. Her ability to stay true to herself with her fashion choices, while respecting the occasion and context, makes her the best example of fashion diplomacy. The designs I had the honour to make for her are inspired by the

Ready-to-Wear Messages

“Ever since the quiet fashion diplomacy of Jackie Kennedy, the White House has been paying close attention to the messages delivered by the outfits of the First Lady of America“, says Igor Todorović, while mentioning several first ladies in world politics who often send out clear non-verbal messages with their selection of clothing.

Michelle Obama was an important protagonist of this principle, even wearing dresses designed by Roksanda Ilinčić, originally from Serbia. Queen Rania of Jordan skilfully promotes the intangible cultural heritage of her country and the craftsmanship of Jordan’s artisans with her dressing, whereas Queen Letizia of Spain introduced widely available pieces and brands to the Spanish court, while respecting etiquette and national heritage, thus sending out a clear message – ‘I am one of you’.



idea of subtle femininity and modern classicism – delicate forms, clean lines, and carefully selected details that speak quietly but powerfully“, explains Tipsarević.

Fashion designer and stylist Igor Todorović, expert on the history of clothing and contemporary political trends, also believes that fashion is not just a visual expression but a powerful means of communication, and analyses the connection between fashion and representing of a country internationally from this angle.

“Even in ancient times, the highest-ranked statesmen wanted to leave an impression of power and authority with their clothing. In late 14th century, France got their first Minister of Foreign Affairs, thus becoming the ‘queen of diplomacy’. Ever since, fashion has gone hand in hand with diplomacy through all important historical events. The clothing and aesthetics that accompany it could be referred to as a silent but extremely eloquent language known as diplomatic fashion. In this context, this is not just a matter of personal choice or aesthetic exercise, but a powerful means of communication. The selection of colour, fashion accessory, or creation of a designer, becomes a clear visual message able to convey national identity or show respect for other cultures and customs. That is why diplomatic fashion is an art of using clothing as a diplomatic tool and non-verbal communication in international relations. Its essence relies on the right selection of clothing and accessories that highlight mutual respect and degree of international relations“, says Todorović on the key aspects of fashion diplomacy.

HE CLAIMS THAT CHOOSING THE RIGHT colour for an outfit can be an effective diplomatic asset. The wrong colour, as different cultures or ceremonies attribute different meanings to colours, can be a serious communication problem or a blunder.

“White is an important colour in diplomacy as it always conveys the message of neutrality and peace, whereas purple can offend people with royal titles if the protocol of the host adheres to this sort of hierarchy. One of the best examples of using colour in diplomacy was Queen Elizabeth II. She was greatly influenced by one of the pioneers of effective dressing outside political rhetorical power or ideology – Winston Churchill“, Todorović explains.

Принцеза од Велса Кејт Catherine, Princess of Wales



RS

у дипломатске сврхе била је Краљица Елизабета Друга. На њу је велики утицај имао један од родоначелника ефектног одевања ван политичке реторичке снаге или идеологије – Винстон Черчил“, указује Тодоровић.

Он подсећа да је након смрти

Елизабетиног оца Џорџа Шестог, Черчил преузео бригу о „брендирању“ младе краљице и допринео да она временом постане суперстар поп-културе, али и мајсторске невербалне комуникације у избору одеће, детаља и боја. Остале упамћена њена посета Канади где у црвеном капуту, са шеширом који је имао беле детаље, алудира на канадску заставу и исказује поштовање домаћину. Такође, њена прва званична посета Републици Ирскеј након стицања независности протекла је у знаку костима у ирској националној боји, чиме је постигнут снажан ефекат.

„Невербалној комуникацији кроз одевање вешто је прибегавала и и Јованка Броз, која је била лишена контакта са медијима, па је слала поруке путем одевних комбинација. Њена модно-визуелна порука није била слика нимало блиска тадашњој званичној идеологији, већ је то више био манифест естетског концепта, који је поред дипломатских активности и комуникација, имао задатак и да модно освести и едукује нову друштвену класу. Та естетска прича која је остала иза ње дефинитивно је за истраживање, и те како је занимљива и обимна“, каже Тодоровић.

Биљана Типсаревић истиче да мода има моћ да покрене емоцију, пробуди радозналост и повеже људе кроз универзални језик естетике, али и да ефикасно преноси поруке. „Мода је један од најлепших начина да се традиција преточи у савремени израз. Кроз дизајн,



Игор Тодоровић
Igor Todorović

Највиши носиоци државне моћи још у антици настојали су да одећом оставе одређени утисак снаге и ауторитета

Even in ancient times, the highest-ranked statesmen wanted to leave an impression of power and authority with their clothing

„Конечно и избор дизајнера је гест културолошког поштовања естетике као етичког приступа промоцији моде у домену дипломатије. Ношење одеће дизајнера земље која се посећује или земље из које се долази у неку другу, јесте чин уважавања и поштовања културних традиција као и стратешка изградња мостова и унапређивање дипломатског дијалога. Бројни су примери значаја моде у дипломатији и кроз женску и кроз мушку естетику, као вид комуникације у међународним односима. Поменимо актуелну принцезу од Велса, која никога не изненађује када бира да током посете Канади носи шешир украшен лишћем јавора, док приликом посете Варшави носи креацију пољског дизајнера“, наводи Тодоровић. ◆

кројеве, мотиве, изборе материјала и колорита, могуће је интерпретирати културно наслеђе и преточити га у носиву уметност. Тако се националне вредности чувају, али и реинтерпретирају у духу савременог времена, што их чини привлачним и разумљивим и ван граница наше земље. Као дизајнер, увек трагам за балансом између модерног израза и поштовања традиције — јер у тој комбинацији настаје креација која има душу. Било да

је реч о кројевима инспирисаним етно силуетама, избору аутохтоних материјала или симболима који асоцирају на национални идентитет, мода може бити софистицирани амбасадор вредности које као народ желимо да сачувамо и поделимо са светом“, каже Типсаревић.

Модни додаци су важан део дипломатске комуникације, поготово од појаве жена амбасадора, чији је допринос изузетан. Може се рећи да су жене и „омекшале“ круте дипломатске униформе са златовезом, уведене као обавезни део протокола почетком 19. века.

EN

He adds that after the death of Elizabeth's father, George VI, Churchill started taking care of the young queen's 'branding' and in time made her a pop culture superstar and a master of non-verbal communication through the selection of clothes, details, and colours. One of her visits to Canada will particularly be remembered for her red coat and hat with white details, paying tribute to the Canadian flag and showing respect to the host. Also, her first official visit to the Republic of Ireland after they gained independence was marked by an outfit in the Irish national colour, which made a powerful impression.

'Jovanka Broz also adhered to non-verbal communication through fashion, as she was devoid of contact with the media and therefore delivered messages through her choice of clothing. Her fashion and visual messages were not in line with the official ideology at the time, but manifested an aesthetic concept whose task was to raise the fashion awareness and educate the new social class, in addition to diplomatic activities and communication. This aesthetic narrative that remained after her is interesting and comprehensive, and is definitely worth exploring', Todorović states.

Biljana Tipsarević highlights that fashion has the power to stir emotions, spark curiosity and connect people through the universal language of aesthetics, while also conveying messages efficiently.

'Fashion is one of the most beautiful ways to translate tradition into modern expression. Through design, cuts, motifs, choices of fabric and colour, it is possible to interpret cultural heritage and transform it into wearable art. That is how traditional values are preserved and reinterpreted in the spirit



Биљана Типсаревић
Biljana Tipsarević

Стил прве даме изузетно је софистициран, ненаметљив, а ојеш врло прекознајљив. Он рефлектује елитанцију, промишљеност и доскојанство, што су важне поруке које носилац такве улоге треба да шаље

The style of the First Lady is extremely sophisticated, understated, but highly recognisable. It reflects elegance, thoughtfulness, and dignity, which are important messages that a person in that position should convey

many examples of fashion's importance in diplomacy, in both men's and women's aesthetics, as a means of communication in international relations. We should also mention the current Princess of Wales, who surprised no one when she decided to wear a maple leaf-decorated hat on her visit to Canada or a Polish designer's creation during her visit to Warsaw', Todorović adds. ◆

of modern times, which makes them attractive and comprehensive even outside the borders of our country. As a designer, I am always seeking a balance between modern expression and respect for tradition, since in this combination lies a creation with a soul. Whether these are designs inspired by traditional costumes, selection of autochthonous materials or symbols reminiscent of national identity, fashion can be a sophisticated ambassador of values that we as a nation wish to preserve and share with the world', Tipsarević says.

FASHION ACCESSORIES ARE AN IMPORTANT PART

of diplomatic communication, particularly since the wives of ambassadors started becoming more involved and giving their contribution. It can even be said that women 'softened' the rigid diplomatic uniforms with gold embroidery, which used to be a mandatory part of protocol in the early 19th century.

'Finally, the choice of designer is a gesture of cultural respect for aesthetics as an ethical approach to promoting fashion in the domain of diplomacy. Wearing clothing designed by a person from the host country or origin country is an act of respect for cultural traditions and a strategic way to build bridges and improve diplomatic dialogue. There are



Трећим путем кроз Хладни рат

The Third Way Through the Cold War

АЛЕКСАНДАР РАКОВИЋ
Историчар, научни
саветник Института за
новију историју Србије

ALEKSANDAR RAKOVIĆ
Historian, senior research
associate at the Institute
for Contemporary History
of Serbia

Послератна Југославија са својом дипломатијом успешно је избегла замку блоковског сврставања, а заједно са другим државама из свих крајева света успешно је успоставила сасвим нови принцип у светској политици

RS

Трећи пут. Овај израз најкраће описује правац Југославије после Другог светског рата, захваљујући коме је Београд деценијама заузимао једно од кључних места глобалне политике. Неразврставање у односу на доминантне блокове предвођене Совјетским Савезом и Сједињеним Америчким Државама и тежња ка вођењу самосталне политике изродили су идеју несврстаности, која је унела сасвим нови принцип у спољнополитичким односима током Хладног рата. Овај, по много чему, аутентичан покрет рођен у жеку најоштријег хладноратовског заостравања, био је тиха али важна дипломатска победа која је убрзала развој наше земље, допринела њеној репутацији у свету, а чије тековине препознајемо и данас.

Историчар Александар Раковић, научни саветник Института за новију историју Србије, подсећа на државно-правни континуитет Краљевине Југославије и социјалистичке Југославије, али и наглашава бројне користи

за државу и грађане издејствоване вештим дипломатским балансирањем између Истока и Запада. Шире посматрано, Краљевина Србија била је важан фактор балканске политике, Краљевина СХС/Југославија европске и медитеранске, а социјалистичка Југославија – светске политике.

„Разлаз са Информбироом због различитог виђења социјализма, довео је 1948. до југословенског политичког сукоба с Москвом, али истовремено то је био велики спољнополитички заокрет Београда. Велика Британија и САД су после анализирања ситуације увиделе да сукоб није фингиран и да би Југославију требало искористити за приближавање Западу. Заокрет Југославије најпре је примећен на плану економије, јер је већ од средине педесетих привредни систем, упркос социјалистичком уређењу, био везан за Запад. Напуштена је политика стезања каиша, а држава је стимулисала потрошачку културу чему су доприносили и страни кредити“, објашњава Раковић.

Post-war Yugoslavia and its diplomacy successfully avoided the trap of bloc alignment and, together with countries from all over the world, helped establish a completely new principle in global politics

EN

Тhe Third Way. This phrase best summarizes the course Yugoslavia took after World War II, which allowed Belgrade to occupy a key place in global politics for decades. By refusing to align with the dominant blocs led by the Soviet Union and the United States, and by striving for an independent policy, the idea of non-alignment was born. This introduced a brand-new principle into international relations during the Cold War. The movement—authentic in many ways and born amid the sharpest Cold War tensions—was a quiet but significant diplomatic victory that accelerated the development of our country, enhanced its reputation in the world, and its legacy is still recognized today.

Historian Aleksandar Raković, scientific advisor at the Institute for Recent History of Serbia, highlights the legal and state continuity between the Kingdom of Yugoslavia and Socialist Yugo-

slavia, while also emphasizing the many benefits achieved through skillful diplomatic balancing between East and West. Broadly speaking, the Kingdom of Serbia was a key actor in Balkan politics, the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes/ Yugoslavia in European and Mediterranean politics, and Socialist Yugoslavia in global politics.

The split with the Cominform over differing visions of socialism in 1948 led to a political conflict between Yugoslavia and Moscow, and it also marked a major foreign policy shift for Belgrade. After assessing the situation, the United Kingdom and the United States concluded that the conflict was not staged and that Yugoslavia could be used to build ties with the West. Yugoslavia's turn was first evident in the economy. From the mid-1950s onward, despite its socialist structure, the economic system was increasingly tied to the West. The policy of belt-tightening was abandoned, and the state encouraged



Сукоб са СССР окончан је Стаљиновом смрћу 1953. године. Београд и Москва у наредним годинама средили су односе, али то Југославију није вратило у социјалистички блок. Тито је имао сазнања о Конференцији азијско-афричких земаља која је у априлу 1955. одржана у Бандунгу, а чије су одлуке биле сасвим сличне начелима југословенске политике. С тим у вези, након посете Тита Индији и Бурми 1954/55. и у повратку Титовог сусрета с египатским председником Насером, постављене су основе за југословенску политику трећег пута. Била је то политика деколонизације, мирне коегзистенције, антисегрегације односно неутралности и неврстаности. У Покрету неврстаних је од 1961. било држава најразличитијих уређења: комунистичких и социјалистичких држава, монархија, парламентарних демократија, али и православних теократија какав је био Кипар, с „Кастром Медитерана“ архиепископом Макариосом на челу.

„Покрет неврстаних је био ефикасан начин да Југославија избегне било какву потпуну зависност од супростављених блокова. Наиме, југословенска привреда била је недорасла западној, али и те како способна за привредне пробоје у земљама Трећег света. С тим у вези, Београд је постао глобални политички и културни центар. Такође, политика неврстаности донела је Југославији савезнике с којима је

Дипломатска традиција

Социјалистичка Југославија у своју политику имплементирала искуство дипломатије из времена Краљевине Југославије, наравно углавном с новим људима и другачијом идеолошком основом. „Проблем недостатка стручног кадра, после првих година револуционарног заноса, решаван је преузимањем неких стручњака који су као буржоаски елементи претходно били скрајнути. Спољна политика нужно је морала бити другачија јер се свет после 1945. потпуно променио“. Ипак, дипломате су на бази старог искуства велику пажњу поклањале образовању, манирима, култури разговора, што је све доприносило високој репутацији Југославије у иностранству.

добила гласачку моћ у Генералној скупштини Уједињених нација. Покрет неврстаних постао је снага на коју му морали да рачунају лидери оба супростављена блока – и НАТО и Варшавски пакт“, истиче наш саговорник.

Раковић наглашава да је хладноратовска политика Београда дипломатском вештином успевала да прави осетљиву равнотежу између Истока и Запада.

„Однос према Западу био је одређен интеграцијом у привредне и културне токове, али то није утицало на верност социјализму, што је и надаље био основ сарадње са Москвом. Део тог компромиса била је одлука да се у земљу пуне западне вредности које се не косе са социјалистичком идеологијом, што је имало велики утицај на квалитет живота и стандард грађана Југославије. Границе су биле отворене за популарну културу, рокенрол, филм, литературу, стрип... Већ почетком шездесетих укинута су визе и на Запад је могло слободно да се путује, што је Југославију издвајало од свих социјалистичких држава. Београд је био погодан град за сусрете обавештајца оба блока, а јадранска обала ретка дестинација где су могли да се сретну туристи и из западне Европе и источне Европе. Југославија је по томе била ексклузивно место, какво није постојало другде на свету“, наводи Раковић.

На идеју неврстаности и политику трећег пута није се у првом маху благонаклоно гледало ни на Истоку ни на Западу, али оба блока су у њему видели шансу коју је било могуће и искористити.

„На Западу су процес неврставања видели као начин да се осамостајене афричке и азијске државе одвуку од социјалистичког блока. Совјетском Савезу је такође било важно да деколонизоване државе не дођу у оквиру западног империјалног света. Неврстане државе чиниле су силу која је изазивала пажњу и интересовање међу светском културном и политичком елитом. Џон Ленон је је био одушевљен југословенском политиком, Сартр ју је узимао као глобални узор. Ствар престижа тих година била је доћи у Београд“, подсећа Раковић.

„Једна од највећих тековина хладноратовског трећег пута, која има велики значај за данашњу Србију, јесте што је највећи део земаља неврстаног света остао и данас је при ставу да је КиМ саставни део наше земље“, подсећа Раковић.

„Зато је важно што је Србија 2011. и 2021, са пуним правом, била организатор јубиларних састанака поводом прве конференције Покрета неврстаних која је 1961. одржана у Београду. Тиме је подвучен значај наше земље за стварање овог покрета и афирмацију његових вредности. О томе

И „ЗВЕЗДА“ СВЕДОК ХЛАДНОГ РАТА

„Проучавајући прошлост ФК Црвена звезда запазио сам да је овај клуб, као и остали, до 1948. године међународне утакмице играо само са клубовима из држава Источног блока. После тога састајао се најчешће са западним клубовима, да би тај однос касније био избалансиран. И то говори о променама спољно-политичког курса“, наводи наш саговорник. Историчар Раковић посвећени је члан црвенобеле породице, а навијање за Звезду део је традиције у његовој породици. Поводом 80 година од оснивања, ФК Црвена звезда је доделио специјалну плакету породици Раковић, за 80 година оданости и 70 година чланства. Добитници ове плакете, осим Александра Раковића, јесу и његов деда и отац Илија и Дејан, као и његов осмогодишњи син Илија.

RED STAR DURING THE COLD WAR

“While researching the history of Red Star Football Club, I noticed that until 1948, the club only played international matches with teams from the socialist bloc.

After that, in friendly matches, it increasingly played with Western clubs. This also reflects the changes in Yugoslavia’s foreign policy course. Sport was, in fact, one of Yugoslavia’s most important ambassadors,” our source adds.

Historian Raković is a devoted member of Red Star, and supporting the red-and-whites is a family tradition. On April 4, 2025, to mark the 80th anniversary of its founding, Red Star Football Club awarded a plaque to the Raković family from Belgrade, honoring 80 years of loyalty and 70 years of membership. In addition to Aleksandar Raković, the recipients of this unique Red Star plaque were his grandfather Ilija, father Dejan, and Aleksandar’s eight-year-old son Ilija.



Конференција Покрета неврстаних 1961. године

Фото/Photo: Музеј Југославије / Museum of Yugoslavia

consumer culture, supported in part by foreign loans,” explains Raković.

The conflict with the USSR ended with Stalin’s death in 1953. Although Belgrade and Moscow restored relations in the following years, Yugoslavia never returned to the socialist bloc. Tito was aware of the Asian-African Conference held in Bandung in April 1955, whose decisions closely resembled the principles of Yugoslavia’s foreign policy. Accordingly, after Tito’s visits to India and Burma in 1954/55 and his meeting with Egyptian President Nasser on the return journey, the foundations of Yugoslavia’s „Third Way” policy were laid. It was a policy of decolonization, peaceful coexistence, anti-segregation—meaning neutrality and non-alignment—and later, the formal Non-Aligned Movement.

Since 1961, the movement included countries of vastly different systems: communist and socialist states, monarchies, parliamentary democra-

cies, and even Orthodox theocracies like Cyprus, led by the „Castro of the Mediterranean,” Archbishop Makarios.

“The Non-Aligned Movement was an effective way for Yugoslavia to avoid full dependence on either of the opposing blocs. Yugoslavia’s economy could not compete with the West, but it was very capable of achieving economic breakthroughs in Third World countries. As a result, Belgrade became a global political and cultural hub. Additionally, the non-alignment policy brought Yugoslavia allies, securing it voting power in the UN General Assembly. The Non-Aligned Movement became a force that both NATO and the Warsaw Pact leaders had to reckon with,” our interviewee emphasizes.

Raković stresses that Belgrade’s Cold War policy, through diplomatic skill, succeeded in maintaining a delicate balance between East and West.

“Its relationship with the West was shaped by economic and cultural integration, but this did not affect its loyalty to socialism, which remained the foundation of cooperation with Moscow. As part of the compromise, the country allowed Western values that did not conflict with socialist ideology, which had a significant impact on the quality of life and the standard of living in Yugoslavia. Borders were open to popular culture, rock ‘n’ roll, film, literature, and comics. As early as the 1960s, visas were abolished, and citizens could freely travel to the West, making Yugoslavia unique among socialist states. Belgrade became a suitable meeting place for spies from both blocs, while the Adriatic coast was a rare destination where tourists from both Western and Eastern Europe could meet. In this regard, Yugoslavia was an exclusive place like no other in the world,” Raković notes.

Initially, the idea of non-alignment and the third way was not looked upon favorably in either the East or the West, but both blocs soon recognized it as an opportunity to be exploited.

“In the West, the non-alignment process was seen as a way to draw newly independent Af-

Diplomatic Tradition

Socialist Yugoslavia incorporated diplomatic experience from the Kingdom of Yugoslavia into its policy, though with mostly new personnel and a different ideological base. “The problem of lacking expert staff, following the early revolutionary zeal, was solved by bringing back some professionals previously marginalized as ‘bourgeois elements.’ Foreign policy had to be different, as the world had changed entirely after 1945.” Nevertheless, based on past experience, Yugoslav diplomats placed great importance on education, manners, and the culture of dialogue—all of which contributed to Yugoslavia’s high international reputation.



RS

имам и лично искуство. Био сам члан наше државно-верске делегације предвођене патријархом Иринејем, која је путовала у Џакарту да би нашим пријатељима из Индонезије аргументовано објаснила да је у суштини проблема Косова и Метохије

политичка сецесија, а не верско питање. Они су то правилно разумели и пружили нам подршку. Искуства из југословенске дипломатије требало би следити и неговати традицију старих пријатељстава“, наводи наш саговорник. ◆

Дан српске дипломатије: мисија пружене руке целом свету

Празник Министарства спољних послова и свих који се баве заступањем Србије у свету евоцира успомену на почетке модерне државности

Дан српске дипломатије, који се обележава 29. маја дубоко је укоренjen у историји Србије. Установљен је не само као подсећање на оснивање прве дипломатске мисије модерне државе, већ и на напоре које су српске дипломате у прошлости уложиле у одбрану и афирмацију националних интереса у међународној арени.

Празник свих који заступају Србију у свету установљен је 2015. године, а њиме се обележава историјски тренутак из 1839. године када је формирана Књажевска канцеларија иностраних дела, претеча данашњег Министарства спољних послова (МСП). Ова институција поставила је темеље савремене српске дипломатије и омогућила да Србија почне да гради дипломатске односе са другим земљама, што је било од кључне важности за њену националну стабилност, слободарску еманципацију и будући развој.

И ове године запослени у МСП, као и дипломатско-конзуларним представништвима наше земље у иностранству подсетиће се значаја српске дипломатије и пута којим је прошла, али и изузетне одговорности коју данашњи амбасадори, конзули, секретари, аташеи и сви чланови особља имају у актуелном геополитичком тренутку. Од њих се очекује да будно прате све светске метаморфозе, прилагођавају се новим околностима и достојно заступају интересе своје земље у свету. Овај дан има и посебан значај,



Министар спољних послова Марко Ђурић

Фото: МСП

Minister of Foreign Affairs Marko Đurić

Photo: Ministry of Foreign Affairs

јер евоцира успомене на почетке модерне српске државности и плејаду изузетних личности који су обележили ову фазу Србије – Димитрија Давидовића, Аврама Петронијевића, Јована Ристића, Косте Цукића... Први наши посланици у свету на таласу националног буђења, били су војнички мотивисани, али нису носили мачеве, већ су, као прави посленици мира, путовали и преговорима градили мостове међу државама и народима.

Дан српске дипломатије не служи само као подсећање на прве кораке наше дипломатије, већ и као прилика за осврт на изазове садашњице и дипломатску активност наше земље. Србија ће и даље бити препозната као одговоран и кредибилан партнер у међународним односима, залажући се за мир, стабилност и економски раст региона Балкана, али и шире.

Упркос увреженом мишљењу јавности о гламуру и престижу, не сме се заборавити да дипломатски позив носи и дозу опасности и ризика.

Према евиденцији МСП, у претходним деценијама документовано је чак 84 напада на српске дипломате широм света, а више њих је обављајући своју дужност изгубило и живот. Зато је заступање државе у иностранству скопчано и са личном храброшћу и посвећеношћу.

Данашња дипломатска служба Србије, пролазиви кроз дуг процес модернизације сада је у потпуности усмерена ка професионализацији. Као њен будући циљ зацртано је заузимање проактивне улоге на међународној сцени, како би политика дефинисана према националним приоритетима била у што већој мери испуњена. То подразумева, између осталог, принципијелност у поштовању међународног права, европске интеграције, партнерски однос са свим пријатељским државама заснован на уважавању и равноправности као и неговоње добрих односа са вишедеценијским пријатељима у свету. ◆

EN

rican and Asian states away from the socialist bloc. For the Soviet Union, it was equally important that these decolonized states not fall under Western imperial influence. Non-aligned countries became a force that captured the attention and interest of the global cultural and political elite. John Lennon was fascinated by Yugoslavia's policy, while Sartre regarded it as a global model. In those years, visiting Belgrade was a matter of prestige," Raković recalls.

"One of the greatest achievements of the Cold War-era Third Way—which holds great importance for present-day Serbia—is that most of the countries from the Non-Aligned world still maintain the position that Kosovo and Metohija are integral parts of our country," Raković notes.

"This is why it was significant that Serbia hosted the anniversary summits in 2011 and 2021, marking the 1961 founding conference of the Non-Aligned Movement held in Belgrade. This highlighted the importance of our country in the formation of the movement and the promotion of its values. I have personal experience in this area. I was a member of our state-religious delegation led by Patriarch Irinej that traveled to Jakarta to explain to our Indonesian friends that the essence of the Kosovo and Metohija issue is political secession, not a religious conflict. They understood this correctly and supported us. We should follow the traditions of Yugoslav diplomacy and preserve our old friendships," our source concludes. ◆

Serbian Diplomacy Day: Offering a Hand to the World

The celebration of the Ministry of Foreign Affairs and all those who represent Serbia globally evokes the memory of the beginnings of modern statehood

Serbian Diplomacy Day, celebrated annually on 29 May, is deeply rooted in the history of Serbia. It was established not only to commemorate the founding of the first diplomatic mission of the modern Serbian state but also to honor the efforts made by Serbian diplomats throughout history in defending and promoting national interests on the international stage.

This celebration, dedicated to all those who represent Serbia around the world, was established in 2015. It marks a historic event from 1839, when the Principality Office for Foreign Affairs was formed — the predecessor of today's Ministry of Foreign Affairs (MFA). This institution laid the foundations of modern Serbian diplomacy and enabled Serbia to begin establishing diplomatic relations with other countries, which was crucial for its national stability, fight for freedom, and future development.

This year as well, employees of the MFA and Serbia's diplomatic and consular missions abroad will reflect on the importance of Serbian diplomacy, the path it has taken, and

the immense responsibility carried by today's ambassadors, consuls, secretaries, attachés, and all staff members in the current geopolitical moment. They are expected to closely follow global transformations, adapt to new circumstances, and represent their country's interests with dignity on the world stage.

This day also holds special significance as it evokes the early days of modern Serbian statehood and the remarkable individuals who marked this phase of Serbia's history—Dimitrije Davidović, Avram Petronijević, Jovan Ristić, Kosta Cukić, to name a few. Serbia's first envoys to the world, riding the wave of national awakening, were militarily motivated, but they carried no swords. Instead, as true agents of peace, they traveled and built bridges between states and peoples through negotiation.

Serbian Diplomacy Day is not only a reminder of the first steps of our diplomacy but also an opportunity to reflect on the challenges of the present and the current diplomatic activity of our country. Serbia aims to continue being recognized as a responsible and credible partner in international

relations, advocating for peace, stability, and economic growth in the Balkans and beyond.

Despite the common public perception of diplomacy as glamorous and prestigious, it must not be forgotten that the diplomatic profession also involves risk and danger. According to MFA records, 84 attacks on Serbian diplomats around the world have been documented in recent decades, and several of them lost their lives in the line of duty. Therefore, representing the country abroad also requires personal courage and commitment.

Today's Serbian diplomatic service, after a long process of modernization, is now fully oriented toward professionalization. Its future goal is to take a proactive role on the international stage to ensure that foreign policy shaped according to national priorities is implemented as fully as possible. This includes, among other things, principled adherence to international law, European integration, partnership with all friendly states based on mutual respect and equality, and nurturing good relations with long-standing global friends. ◆





У ФОКУСУ / IN FOCUS

ХРАМ СПОРТА

*и нови
симбол
Србије*

Кружне основе пречника
292 метра и висине 52,
највећа фудбалска арена у земљи
имаће укупно девет нивоа и
капацитет од 52.000 седишта

У ОКВИРУ КОМПЛЕКСА
ЕХРО, У СУРЧИНУ НИЧЕ
НАЦИОНАЛНИ СТАДИОН,
РЕМЕК-ДЕЛО АРХИТЕКТУРЕ И
ГРАЂЕВИНАРСТВА

EXPO COMPLEX IN
SURČIN TO BECOME
HOME TO THE NATIONAL
STADIUM, A MASTERPIECE
OF ARCHITECTURE AND
CONSTRUCTION

Shrine
to Sports
and New
Symbol
of Serbia

With a circular base of
292 metres in diameter
and a height of 52 metres,
the largest football arena
in the country will have a
total of nine levels and a
capacity of 52,000 seats

RS

У Сурчину, тик до места где ће Србија 2027. године угостити креативни свет на светској изложби Специјализовани ЕХРО ниче Национални фудбалски стадион, монументални објекат који ће представљати најзначајнији инфраструктурни подухват у области спорта, архитектуре и грађевинарства у савременој историји наше земље. Капацитета 52.000 седећих места и површине комплекса од чак 32 хектара, Национални стадион биће највећа спортска грађевина у земљи, упоредив са најмодернијима у Европи.

Полагањем камена темеља у виду лопте са потписима легенди српског фудбала и председника државе Александра Вучића, 1. маја 2024. године симболично је означен почетак изградње Националног стадиона и исписивање новог поглавља спортске историје Србије.

Стадион је пројектован по највишим стандардима ФИФА и УЕФА, на коме ће се играти фудбалско финале УЕФА Лиге Европе, планирано за 2028. годину, а квалификоваће се и за организацију најзначајнијих међународних спортских такмичења. Осим за фудбалске мечеве, планирано је да нови стадион буде коришћен током целе године и као место концерата, масовних манифестација и других друштвених, едукативних и културно-забавних догађаја. Све то, отвориће широк спектар

могућности за развој туризма и обезбедиће додатне приходе домаћој економији, што Национални стадион сврстава међу инфраструктурне пројекте од изузетног стратешког значаја за државу.

Очекује се да ће изградња Националног стадиона позиционирати Србију међу европске лидере у области спорта, грађевинарства и одрживог развоја, али и подстаћи експанзију домаће привреде, угоститељства, услужних делатности и инфраструктуре. Биће то један од најимпозантнијих објеката у оквиру ЕХРО комплекса, ремек-дело архитектуре и инжењерства које ће током три месеца трајања међународне изложбе бити глобални епицентар културно-уметничког живота, као и интернационалне привредне, културне и технолошке сарадње.

Архитектонско решење потписује реномирани шпански архитекта Марк Фенвик, познат по дизајнирању стадиона за Светско првенство у Катару 2022. године, међу којима је и Стадион 974, израђен од рециклираних контејнера. Радове изводи домаћа компанија Millennium Team у партнерству са кинеском корпорацијом Power Construction Corporation of China, док изградњом руководи Грађевинска дирекција Србије.

Главну дизајнерску специфичност „српског

Стадион је пројектован по највишим стандардима ФИФА и УЕФА и на њему ће се играти финале УЕФА Лиге Европе, планирано за 2028. годину

The stadium has been designed according to the highest standards of FIFA and UEFA and will host the final match of the UEFA Europa League in 2028

EN

In Surčin, next to the site where Serbia will host the creative world in 2027 at the Specialised EXPO exhibition, the National Football Stadium is emerging, as a monumental facility set to become the biggest infrastructural achievement in the fields of sports, architecture and construction in Serbia's modern history. With a capacity of 52,000 seats and the surface area of 32 hectares, the National Stadium complex will be the largest sports structure in the country, comparable to the most modern facilities in Europe.

When the laying of the cornerstone in the form of a ball with autographs of Serbian football legends and the President of Serbia Aleksandar Vučić took place on 1 May 2024, this was the symbolic beginning of the construction of the National Stadium and a new chapter in Serbia's sports history.

The stadium has been designed according to the highest standards of FIFA and UEFA and will host the final match of the UEFA Europa League in 2028. It will also be eligible for the organization of the most significant international sports competitions. In addition to football matches, the new stadium will be used throughout the year as a venue for concerts, large-scale manifestations and other social, educational, cultural, and entertainment events. All of this



will open up a broad range of opportunities for tourism development and will provide additional income to the Serbian economy, which will place the National Stadium among the infrastructural projects of the highest strategic importance to the country.

It is expected that the construction of the National Stadium will position Serbia among the European leaders in the fields of sports, construction, and sustainable development while also encouraging the expansion of domestic

Омаж Синиши Михајловићу

Иако још увек нема званичне одлуке о називу стадиона, председник Србије Александар Вучић најавио је да ће о томе одлучивати грађани. У међувремену, у јавности је покренута иницијатива да стадион понесе име Синише Михајловића, прослављеног репрезентативца и фудбалског тренера, који је оставио неизбрисив траг у домаћем и европском фудбалу. Ова идеја, која представља омаж његовом доприносу развоју спорта у нашој земљи и иностранству, изазвала је изузетно позитивне реакције у Србији, а подржао ју је и селектор фудбалске репрезентације Драган Стојковић Пикси.

Кина, Русија, САД, Немачка и Швајцарска само су неке од 82 земље које су до сада потврдиле учешће у овој планетарно утицајној манифестацији.



Tribute to Siniša Mihajlović

Even though no official decision on the name of the stadium has been made yet, the President of Serbia Aleksandar Vučić announced that citizens would have the final say. In the meantime, a public initiative was launched for the stadium to be named after Siniša Mihajlović, celebrated national team player and coach, who left an indelible mark on domestic and European football. This idea, which is a tribute to his contribution to the development of sports in Serbia and abroad, has led to quite positive reactions in Serbia and was supported by the national team coach, Dragan Stojković Piksi.

China, Russia, USA, Germany and Switzerland are just some of the 82 countries that have confirmed their participation in this globally important manifestation so far.



32

хектара
обухватаће
комплекс

*32 hectares will
be the size of the
complex*

RS

Колосеума“ чиниће фасада прекривена зеленилом. Окарактерисан као „стадион-башта“, пројекат поседује упечатљиве отворене зелене прстенове који опасују читав објекат са спољне стране. Прстенови ће бити ширине од 70 до 250 центиметара, а виши нивои биће доступни посетиоцима за атрактивну шетњу или као видиковац.

Стадион се конструише у складу са принципима зелене и одрживе градње, уз примену најсавременијих технолошких решења и обновљивих извора енергије а значајни аспект стадиона односи се и на технологију која симултано обезбеђује хлађење и загревање.

Кружне основе пречника 292 метра и висине 52, највећа фудбалска арена у земљи имаће укупно девет нивоа, са комплексним приземљем. Унутар објекта мрежа комуникација водиће посетиоце ка доњем и горњем делу трибина, док су у средишњем делу трибина планирани – ВИП салон, угоститељске ложе, медијске позиције и сл.

Стадион ће имати и мноштво пратећих садржаја. У оквиру комплекса планирани су тржни центар, фудбалска академија, простор за одмор и рекреацију, тематски паркови, ресторани, кафићи, киосци, а потенцијално и музеј Фудбалског савеза Србије.

Изложба ЕХРО као и сам стадион биће на простору који је саобраћајно одлично повезан, између београдске обилазнице и Ауто-пута „Милош Велики“, у близини Аеродрома „Никола Тесла“ због чега ће бити обезбеђено



EN

4.500 паркинг-места.

Као јединствени спој архитектонске авангарде, инфраструктурне сложености и друштвене функционалности, Национални стадион у Сурчину биће не само централно место за спортска надметања, већ и велелепни простор за окупљање, разоноду, одмор, рекреацију и културу. Вишеслојна функција и симболички значај чине га капиталним пројектом од националног интереса, са потенцијалом да остави трајан печат на урбани пејзаж Београда и допринесе интернационалној препознатљивости Србије. Завршетак изградње планиран је за крај децембра 2026. године, како би био спреман за отварање ЕХРО изложбе 15. маја 2027. ◆



У оквиру комплекса планирани су тржни центар, фудбалска академија, простор за одмор и рекреацију, тематски паркови, ресторани, кафићи, киосци, а потенцијално и музеј Фудбалског савеза Србије



In the complex, there will be a shopping mall, football academy, areas for rest and recreation, theme parks, restaurants, cafes, kiosks, and potentially the Museum of the Football Association of Serbia

sion of the Construction Directorate of Serbia.

The main distinctive feature of the ‘Serbian Colosseum’ will be the façade covered with greenery. Deemed the ‘stadium-garden’, the project includes striking open green rings surrounding the entire structure from the outside. The rings will be 70 to 250 centimetres wide, and the upper levels will be accessible to visitors for walks and as a viewpoint.

The stadium is being built in line with the principles of green and sustainable construction, employing cutting-edge technology and renewable energy sources, while another significant aspect of the stadium is the technology that simultaneously provides cooling and heating.

With a circular base with the diameter of 292 metres and a height of 52 metres, the largest football arena in Serbia will have a total of nine levels, with a complex ground floor. Inside the facility, a network of pathways will lead visitors to the lower and upper levels of the stands, whereas in the central part of the stands there will be a VIP salon, hospitality lounges, media spaces, and more.

The stadium will offer many other amenities. In the complex, there will be a shopping mall, football academy, areas for rest and recreation, theme parks, restaurants, cafes, kiosks, and potentially the Museum of the Football Association of Serbia.

The EXPO exhibition and the stadium will be located in an area which has an excellent road connection, between the Belgrade Bypass and the ‘Miloš the Great’ Highway, near ‘Nikola Tesla’ Airport, and 4,500 parking places will be constructed.

As a unique combination of architectural avant-garde, infrastructural complexity and social functionality, the National Stadium in Surčin will not only serve as a hub for sports events but also as a magnificent space for people to gather, enjoy, and participate in recreational and cultural activities. Its multifunctionality and symbolic significance make it a capital project of national importance, with the potential of leaving a lasting mark on the urban landscape of Belgrade and contributing to the international recognisability of Serbia. Construction is supposed to be finalised in late December 2026, in time for the opening of EXPO on 15 May 2027. ◆



RS

Верујем у дијалог и снагу дипломатије

Њ. е. Мохамед Амин Белхаж
АМБАСАДОР КРАЉЕВИНЕ МАРОКО У БЕОГРАДУ

Човечанство се последњих година суочава са бројним здравственим, економским и безбедносним изазовима, почев од пандемије, ратова и сукоба у различитим деловима света, као и економским и финансијским кризама. Изазови су комплексни, дубоки и захтевни, јер свет пролази кроз велике промене, али чврсто верујем да се многа отворена питања могу решити дипломатијом, дијалогом и узајамним разумевањем. Краљевина Мароко, сталним присуством и активним радом на великим међународним форумима показује да дипломатија, знање, вештине и посвећеност могу допринети високом угледу и позиционирању савремене државе. Због тога верујем да је дипломатија незаменљив инструмент у међународним односима, способан да превазиђе бројне актуелне кризе и турбуленције и да ће тако бити и убудуће.

Значај дипломатије у савременом геополитичком тренутку овако види амбасадор Краљевине Мароко у Београду Мохамед Амин Белхаж. У разговору за „Дипос магазин“ овај искусни дипломата поручује да су Србија и Мароко, упркос географском положају, ближи него што се чини, што је одлична основа за даљи развој пријатељских односа. Амбасадор Белхаж на челу мисије своје земље у српској престоници налази се већ осам година, доајен је дипломатског кора и Групе амбасадора афричких земаља.

Ваша екселенцијо, као доајен дипломатског кора, које утиске и чињенице о Србији обично истичете колегама из других земаља?

Напредак који је постигнут у Србији током протеклих осам година, колико сам овде, веома је импресиван. Сведочио сам бројним развојним пројектима, нарочито у области инфраструктуре. Београд на води, у тренутку мог доласка, био само план, а данас је стварност која привлачи туристе и представља кључни покретач економије Београда. Упркос пандемији, која је утицала на многе економске си-



EN

Belief in Dialogue and the Power of Diplomacy

His Excellency Mr. Mohammed Amine Belhaj
AMBASSADOR OF THE KINGDOM OF MOROCCO IN BELGRADE

Humanity has in recent years faced numerous health, economic, and security challenges — from pandemics and wars to conflicts in various parts of the world, as well as economic and financial crises. These challenges are complex, profound, and demanding, as the world is undergoing major transformations. Yet, I firmly believe that many unresolved issues can be addressed through diplomacy, dialogue, and mutual understanding. The Kingdom of Morocco, through its consistent presence and active engagement in major international forums, demonstrates that diplomacy, knowledge, skills, and commitment can contribute to the high reputation and positioning of a modern state. That is why I believe diplomacy is — and will remain — an irreplaceable tool in international relations, capable of overcoming many of today's crises and turbulences.

This is how the importance of diplomacy in today's geopolitical context is seen by His Excellency Mr. Mohammed Amine Belhaj, Ambassador of the Kingdom of Morocco in Belgrade. In an interview for DIPOS Magazine, this experienced diplomat emphasizes that Serbia and Morocco — despite the geographical distance — are closer than they may seem, which provides an excellent basis for the further development of friendly relations. Ambassador Belhaj has been heading his country's mission in the Serbian capital for eight years and is currently the Dean of the Diplomatic Corps and of the Group of African Ambassadors.

Your Excellency, since you have the honor of being a Dean of the Diplomatic corps in Serbia, could you tell us what are the facts and impressions about Serbia that you usually point out and share with foreign diplomatic representatives in our country?

Frankly, I think the progress we've made in the eight years I've been here, is quite impressive. I've seen a lot of development in terms of infrastructure and major projects. For example, I remember that when I arrived, the Belgrade

waterfront was just a plan. Today, it is a reality on the ground, attracting many tourists from all over the world. This program has undoubtedly been a key driver of Belgrade's economy over the past years.

What's more, during the pandemic that affected many economic systems, your country managed to achieve one of the most positive growth rates on the European continent, outperforming many of its EU neighbors, which is a remarkable achievement.

I should also mention the specialized international exhibition EXPO that Belgrade will host in 2027. I would like to take this opportunity to congratulate Serbia and wish it every success in organizing this prestigious event of global importance.

Another thing I like to emphasize in my conversations with my colleagues from the diplomatic corps, is the hospitality of the Serbian people, which I experienced during my stay in your country and which will undoubtedly remain engraved in my heart forever.

Morocco and Serbia have a long history of diplomatic relations and mutually perceive each other as truly friendly countries. It is especially impressive that King Mohammed VI included Serbia in 2022 among the closest friends of Morocco in Europe. In your opinion, in what areas is the friendship and partnership between our two countries most evident, and what could be done to further connect our peoples in the future?

I am pleased to underline that bilateral relations are based on 68 years of sincere friendship and mutual respect. We share similar positions and views on the defense of our territorial integrity and national sovereignty, as well as promoting noble values such as peace, coexistence and multilateralism.

Over the past two years, our legislative and governmental institutions have succeeded in establishing exemplary cooperation, particularly in various international fora, with an increasing



RS

стеме, ваша земља је постигла једну од највећих стопа раста на европском континенту, што је заиста изузетно достигнуће. Желео бих да поменем и Специјализовану међународну изложбу ЕХРО, коју ће Београд организовати 2027. године. Честитам Србији на томе и желим јој много успеха у организацији овог догађаја од глобалног значаја.

У разговору са колегама дипломатама, увек истичем и срдачност и гостопримство српског народа, које сам лично осетио током свог боравака и која ће ми заувек остати у сећању.

Мароко и Србија имају дугу историју дипломатских односа и међусобно се препознају као искрени пријатељи. Посебно је значајно што је краљ Мухамед Шести 2022. године уврстио Србију међу најближе пријатеље Марока у Европи. Како чврсте везе могу да се додатно унапреде?

Са задовољством истичем да су билатерални односи засновани на 68 година искреног пријатељства и узајамног поштовања. Делимо сличне ставове у вези са одбраном територијалног интегритета и суверенитета, као и у промоцији вредности мира, суживота и мултилатерализма. У протекле две године, наше институције су успоставиле изузетну сарадњу, нарочито на међународним форумима, уз све већи број посета на високом нивоу, што потврђује обострану вољу за унапређењем односа.

Економске и трговинске везе треба додатно развијати, како би пратиле политички ниво сарадње. Срећом, наши лидери су посвећени јачању овог аспекта наше сарадње што је могуће захваљујући чврстом правном оквиру. Зато је важна трећа по реду седница Заједничке комисије за економску сарадњу, која ће са фокусом на индустријској димензији ове године бити одржана у Београду. Један од приоритета је и успостављање директне авио-линије између наших земаља, која је одложена због пандемије. Уверен сам да ће ова иницијатива убрзо бити реализована, на добробит бизниса и растућег броја туриста. Такође, размена студената је важна димензија партнерства и радимо на њеном проширењу кроз сарадњу универзитета.

Србија ужива изузетан углед међу афричким државама. Могу ли вредности слободe, једнакости и солидарности бити темељ изградње будућег света?

Говорећи о идејама које су обликовале прошлост, претпостављам да подразумевате оне храбре и племените вредности око којих се велики број земаља окупио на конференцији Покрета несврстаних 1961. године у Београду, где



је председник Тито одиграо кључну улогу. Те универзалне вредности препознала је и бранила и Краљевина Мароко, која је и данас поносни члан овог покрета.

Уверавам вас да све афричке државе, које чине већину овог покрета, и даље веома добро памте водећу улогу Југославије. Србија, као њен правни наследник, и данас настоји да очува и ојача углед и позицију коју је уживала међу афричким државама. Лично подржавам напоре српске дипломатије и њену тежњу да Србија оствари блиске и плодне односе и сарадњу са афричким континентом, промовишући принципе као што су слобода, једнакост и солидарност међу народима – како бисмо заједно градили свет будућности.

Може ли Београд допринети бољем разумевању и повезивању Европе и арапског света?

Проучавање историје и геополитичке стварности Балкана и југоисточне Европе наводи нас на закључак да је Србија често деловала као мост између Истока и Запада, као и између Севера и Југа.

Као што је познато, Србија тежи да постане пуноправна чланица ЕУ, али и очува и ојача своје традиционално блиске односе са земљама Истока, као и са партнерима у Африци и арапском свету. У том смислу, верујем да Београд има потенцијал да постане економски центар овог дела Европе, али и мост између Европе и арапског света. Када је реч о Србији

EN

number of high-level visits on both sides. This confirms the will to further strengthen these bilateral relations.

Furthermore, I believe that we still have a long way to go to develop our economic and trade relations so that they accurately reflect the high level of our political relations. Fortunately, our leaders are committed to strengthening this aspect of our cooperation and are making it possible thanks to a solid legal framework and the holding of the next 3rd Joint Economic Commission with an industrial dimension, in Belgrade this year.

One of my priorities is still the establishment of a direct line between our two countries, which has unfortunately been delayed by the pandemic. However, I can tell you that we have redoubled our efforts to make this goal a reality soon, a necessary and effective stimulus for business people on both sides, and a new source of wonder for the growing number of Serbian tourists visiting Morocco, and vice-versa.

Last but not least, student exchange between Morocco and Serbia has always been an important dimension in our partnership. We are therefore working closely with the Serbian government to enhance this cooperation between our Universities.

Serbia enjoys an exceptional reputation among African states, and its mention evokes ideas of freedom, equality, and solidarity among people. Can these values that marked the past be also a model for building the future world?

When you refer to the ideas that shaped the past, I assume that you are referring in particular to those noble and courageous values around which countries from different regions of the world united in 1961 in Belgrade, the capital of the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia, to create the Non-Aligned Movement (NAM), in which President Tito played a major role.

These universal values were recognized and defended by Morocco, which is still a proud member of this movement. I can assure you that all African countries, which make up the majority of this movement, still remember Yugoslavia's leading role in NAM very well.

Today, the Republic of Serbia, as its legal successor, is striving, I would say, to maintain and strengthen the reputation and status it has enjoyed among African states since the second half of the last century. I personally support the efforts of Serbian diplomacy and its aspiration for Serbia to have close and fruitful relations and cooperation with the African continent, pro-

moting principles such as freedom, equality and solidarity among peoples, in order to build the world of tomorrow.

Do you think that Belgrade could contribute to better understanding and interconnection of Europe and the countries of the Arab world, and in what manner?

The study of the history and geopolitical realities of the Balkans and Southeast Europe leads us to conclude that Serbia has often acted as a bridge between East and West, and between North and South.

As we know, Serbia aspires to become a full member of the EU, but it also wants to maintain and strengthen its traditionally close relations with the countries of the East, as well as with its partners in Africa and the Arab world. In this respect, I believe that Belgrade has the potential to be an economic hub in this part of Europe, as well as a bridge between Europe and the Arab world.

With regard to Serbia and Morocco in particular, I have had the impression in recent years that our peoples are closer than we think, because we share certain customs and views on many important issues. This could perhaps be Belgrade's asset card in facilitating or even mediating certain future cooperation and initiatives between the Arab world and Europe.

Morocco is known for its rich tradition, natural wealth, and unique culture, as well as for its kind and hospitable people. What does Morocco of the 21st century look like, and what are the goals it strives to achieve in its modern development?

The Kingdom of Morocco has always been and will remain, I am sure, a bridge between Europe and Africa, as well as West and Eastern. Likewise, Moroccan society has always been characterized by its resilience, openness and tolerance, and I believe that these are the ideals on which all our future plans are based.

Having recognized the importance of investing in renewable energy sources at a very early stage, Morocco, under the leadership of His Majesty Mohammed VI, has taken a proactive approach to developing its own renewable energy assets and infrastructure since 2009.

In line with this, Morocco plans to produce more than 52% of its energy from renewable sources by 2030 and aims to become an exporter of electricity to Europe, as well as other regions in Africa. One of the results of this proactive approach is the construction in 2013 of the world's largest concentrated solar power (CSP) plant, called 'Noor' (meaning light),



RS

и Мароку, утисак ми је последњих година да су наши народи ближи него што мислимо, јер делимо одређене обичаје и ставове о бројним важним питањима. То би можда могло да буде кључна предност Београда у олакшавању или чак посредовању у будућој сарадњи и иницијативама између арапског света и Европе.

Шта је карактеристично за Мароко 21. века и који су циљеви постављени у модерном развоју земље?

Мароко је одувек био, а сигуран сам и да ће остати, мост између Европе и Африке, као и између Запада и Истока. Истовремено, мароканско друштво је одувек одликовала чврстина, отвореност и толеранција, и верујем да су управо ти идеали основа свих наших будућних планова.

Рано препознавши важност улагања у обновљиве изворе енергије, Мароко је, под вођством краља Мухамеда Шестог, од 2009. године приступио развоју капацитета и инфраструктуре у области обновљиве енергије. Планирано је да до 2030. године више од 52 одсто своје енергије Мароко производи из обновљивих

извора, уз амбицију да постане извозник струје Европи и другим регионима Африке. То је 2013. резултирало изградњом највеће соларне електране на свету. Понела је назив „Нур“, што значи „светлост“, а подигнута је у близини града Уарзазат, испод планинског венца Високи Атлас, обасјаног сунцем. Пројекат, вредан готово девет милијарди долара, обухвата више од 3.000 хектара, а очекује се да ће производити 582 мегавата електричне енергије. Верујем да ће овај гигантски пројекат револуционарно променити начин производње струје на целом афричком континенту и да већ представља нову еру производње чисте енергије у Африци.

Поред тога, у Мароку верујемо да је изузетно важно улагање у будуће генерације. Зато настојимо да створимо подстицајно окружење за вредне и талентоване младе људе у областима науке, технологије, уметности и спорта, пољопривреде и занатства. Уверен сам да ће нове генерације дати све од себе да наставе економски, енергетски и технолошки развој Марока, уз очување богатог културног и миленијумског историјског наслеђа и традиционалних вредности које наш народ вековима негује. ◆



EN

near the city of Ouarzazate, beneath the sun-drenched mountains of the Moroccan High Atlas. The entire project, covering more than 3,000 hectares, is expected to produce 582 MW of electricity at an estimated total cost of nearly US\$9 billion.

I believe this huge project will revolutionize the way the entire African continent produces its electricity and that it already represents a new era of clean energy production in Africa.

Furthermore, in Morocco we believe it is extremely important to invest in our future generations, in their knowledge, and skills. The Kingdom is therefore making great efforts to create a prosperous environment for diligent and talented young people in the fields of science, technology, arts and sports, agriculture and crafts.

Yes, I am convinced that the new generations that are coming up will do everything in their power to continue Morocco's economic, energy and technological development, while preserving our rich cultural and millennia historical heritage and the traditional values that our people have cherished for centuries. ◆

УБРЗАНИ РАЗВОЈ УОЧИ МУНДИЈАЛА

Светско првенство у фудбалу 2030. године биће одржано у Мароку, Шпанији и Португалији. Како се ваша земља припрема за овај догађај?

Светско првенство у фудбалу 2030. године без сумње ће бити један од најважнијих догађаја у свету, а Мароко ће имати част да, заједно са нашим пријатељским суседима Шпанијом и Португалијом, угости најбоље репрезентације света и стотине хиљада навијача. Најпре, истичем огроман успех мароканских фудбалера, храбрих „атласких лавова“, на последњем Мундијалу у Катару, где је наша репрезентација задивила свет пласманом у полуфинале. Марокански тим је остварио историјски успех, како за арапски тако и за афрички фудбал, показујући јединство, одлучност, љубав према домовини и спортски дух, што им је донело симпатије навијача из целог света, а посебно овде у Србији. Мароко улаже велике напоре и посвећено ради како би све за Мундијал било спремно на време. Свесни

смо многобројних прилика које организација оваквог глобалног догађаја доноси нашој земљи. Планиране су инвестиције вредне око пет милијарди долара у инфраструктурне пројекте и туризам, који је важна привредна грана. Мароко је достигао ниво од 17,4 милиона посетилаца, по чему је постао прва туристичка дестинација у Африци у 2024. години. Очекује се ће тај број порастати на 26 милиона до 2030. године одржавања првенства. Укупан развојни програм обухвата реновирање пет постојећих стадиона и инвестицију од 500 милиона долара у изградњу, како се очекује, највећег фудбалског стадиона на свету, капацитета 115.000 места, у Бенслиману, близу Казабланке. Припреме превазилазе стадионе и укључују и комплетну обнову националне инфраструктуре. Наша влада је најавила велика унапређења, укључујући проширење аеродрома, нове брзе железничке линије и побољшања путне мреже. Планирано је повећање капацитета хотела за 40.000 соба, на укупно 330.000. Национална



авио-компанија Royal Air Maroc има амбициозне планове повећања флоте са 50 на више од 200 авиона, како би могла да прими очекивани број посетилаца. Пројекти подразумевају и урбани развој – нове тржне центре, здравствене установе, унапређење јавног превоза.

ACCELERATED DEVELOPMENT AHEAD OF THE WORLD CUP

The FIFA World Cup is an event followed and commented on worldwide, but the fact that the next World Cup will take place in Africa promises to be a particularly unique experience. As we know, Morocco, along with Spain and Portugal, will host the largest football championship in 2030. How is your country preparing for this important event?

The 2030 FIFA World Cup will undoubtedly be one of the most important events in the world, and Morocco will have the honor of hosting the best national teams in the world and hundreds of thousands of fans from all over the world, along with our friendly neighbors Spain and Portugal.

First of all, I would like to highlight the tremendous success of Moroccan footballers, the brave Atlas Lions, at the last FIFA World Cup in Qatar, where our national team stunned the world by reaching the semi-finals of this prestigious sporting event. The Moroccan team achieved a historic success, for Arab and African football, by demon-

strating unity, determination, love for their country and sportsmanship, which earned them the sympathy of fans from all over the world, especially here in Serbia. I am very happy to have witnessed the massive and sincere support that our Serbian friends gave to the Moroccan national team on that occasion.

As for the preparations for the 2030 FIFA World Cup, I can tell you that Morocco is making great efforts and working with dedication to ensure that everything is ready on time. We are aware of the many opportunities that the organization of such a global event represents for our country.

With this in mind, Morocco is preparing to invest around US\$5 billion in infrastructure projects to transform its economy and boost tourism, which reached 17,4 million visitors (1st African touristic destination in 2024) and is expected to rise to 26 million by 2030, the year of the tournament. The overall development program includes the renovation of 5 existing stadiums and a US\$500 million investment in the con-

struction of what is expected to be the world's largest football stadium, with a capacity of 115,000, in Benslimane, near Casablanca.

However, the Kingdom's preparations go far beyond the construction of the stadium and include a complete overhaul of the national infrastructure. Our government has announced major improvements, including the expansion of the airports, new high-speed rail links and improvements to the road network. Tourism infrastructure is receiving particular attention, with plans to increase hotel capacity by 40,000 rooms to a total of 330,000 by 2030, and the national airline, Royal Air Maroc, has announced ambitious expansion plans to increase its fleet from 50 to over 200 aircraft to accommodate the expected number of visitors. In addition, urban development projects in the host cities include new shopping malls, healthcare facilities and upgraded public transport systems. These improvements are designed to enhance the overall visitor experience while bringing lasting benefits to local communities.



Празник пријатељства и сарадње

Дан Африке – 25. мај од 2017. године обележава се и у Србији, као евокација историје добрих односа али и добра платформа унапређења узајамних односа

У узбурканом савременом свету у коме политички савези често губе значај, а принципи лако нестају, Србија и афричке државе показују да је доследност заједничкој идеји трајна вредност. Пријатељство међу народима не мери се само тренутним интересима, већ заједничким искуством и вером у будућност која се сложено гради.

Са овим кредом, које на најбољи начин одсликава природу и дубину веза и узајамног разумевања, Србија ће и ове године обележити 25. мај – Дан Африке и Дан пријатељства са њеним народима. Празник континента који је колевка човечанства у Србији је више од церемонијалне свечаности и омажа заједничкој прошлости. То је дан када се афирмише континуитет једног савезништва, утемељеног на узајамном поштовању, солидарности и дугогодишњој сарадњи.

Дан Африке се у Србији од 2017. године обележава и као Дан пријатељства са народима Африке, и у знак сећања на дан када су шефови 32 независне државе афричког континента у Адис Абеби потписали повељу којом је створена прва организација независних афричких држава – Организација афричког јединства, која је прерасла у организацију Афричка унија. То је идеална прилика за евоцирање богатства успомена везаних за заједнички рад на афирмацији идеја слободе, суверености и слободних избора, али и трасирање нових праваца сарадње у савременим условима.

У основи односа Србије и афричких народа лежи историјско сећање на доба у којем је Београд, кроз неслрстану политику, био место сусрета, подршке и заједничке борбе за слободу и равноправност. Традиција коју је започела Југославија наставља се и данас, али у новим формама — кроз економску сарадњу, културну

размену, образовне програме и заједничке иницијативе у међународним организацијама.

Историјске везе Србије и Африке, међутим, постојале су и пре процеса успостављања независности афричких држава и трасирања Покрета неслрстаних. Египат је прва афричка држава са којом је успостављена дипломатска сарадња на највишем нивоу.

Дипломатски односи Србије и Египта су започети далеке 1908, када је у Каиру отворен конзулат Краљевине Србије. Након што је Египат стекао независност, 1922. године конзулат је подигнут на ниво генералног конзулата, а 1926. уздигнут је на ниво посланства. Први отправник послова Краљевине СХС у Египту био је песник и дипломата Јован Дучић. Уважавајући његове напоре да успостави боље односе између Египта и Краљевине СХС, краљ Фуад Први му је 1931. године уручио Орден Нила у степену високог официра који је махом био резервисан за стране званичнике који су служили у Египту и знамените Египћане који су помогли својој земљи.

Ера хладноратовске потраге за трећим путем трајно је обележила пријатељство Србије и афричких држава. Доајен дипломатског кора у Србији и амбасадор Краљевине Мароко на прошлогодишњој свечаности, у присуству председнице Народне скупштине Ане Брнабић и шефа дипломатије Марка Ђурића, подсетио је на подршку коју је Југославија пружила афричким земљама у борби против колонијализма, што и данас остаје део колективног памћења и поштовања према Београду.

„Везе Београда и афричког континента темеље се на међусобном поверењу, подршци и пријатељству. Југославија је подржала афричке земље онда када је то било најпотребније, у ослобађању од колонијализма и у борби за слободу и то се не

заборавља“, рекао је Белхаж.

Осим што афричке земље чине значајан део међународне заједнице, њихова подршка Србији у кључним тренуцима новије историје има веома велику вредност. Око 80 одсто афричких земаља доследно стоји уз Србију у одбрани међународног права, на питању једнострано проглашене независности јужне српске покрајине. Свест о важности принципа на којима почивају УН и читав свет данас је јача у Африци него у било ком другом делу света. Афричке државе више пута су у међународној ацени показале принципијелан став када су у питању начела међународног права и суверенитета, што се у Београду редовно истиче. Афричке земље, с друге стране, у Србији виде савезника који са њима не дели само декларативну подршку, већ и конкретну солидарност у међународним форумима. То партнерство није само дипломатски капитал, већ и вредносни и суштински.

Постоји и широка агенда планова јачања пријатељских односа. Најпре, Београд већ ради на јачању мреже дипломатско-конзуларних представништава на афричком континенту, које ће олакшати проток информација и остварење узајамних интереса. Планиране су посете највиших представника држава, као и шира акција у области размене искустава, инвестиција, примене нових технологија, образовања...

Посебно се истиче образовни аспект сарадње — у оквиру програма „Свет у Србији“ већ годинама студенти из афричких земаља студирају у нашој земљи, што се препознаје као залог будућих односа. Они носе са собом знање, али и искуство живота у земљи која их прихвата као пријатеље, градећи тако темељ за будуће лидере који ће Србију познавати из личне перспективе и бити најбољи амбасадори пријатељства. ◆

A Celebration of Friendship and Cooperation

Africa Day – May 25, has been celebrated in Serbia since 2017 as a reminder of a long history of good relations and as a valuable platform for further strengthening mutual ties

In today's turbulent world, where political alliances often lose their meaning and principles are easily abandoned, Serbia and African countries demonstrate that consistency in a shared vision remains a lasting value. Friendship among nations is not measured solely by momentary interests, but by shared experiences and a joint commitment to building a better future.

With this creed—one that best reflects the nature and depth of mutual understanding—Serbia will once again mark May 25, Africa Day, as a day of friendship with the peoples of Africa. For Serbia, the holiday of the continent that is the cradle of humanity goes beyond ceremonial observance or a tribute to shared history. It is a day to reaffirm the continuity of a partnership based on mutual respect, solidarity, and long-standing cooperation.

Since 2017, Africa Day in Serbia has also been celebrated as a Day of Friendship with the Peoples of Africa, in remembrance of the day when leaders of 32 independent African countries signed a charter in Addis Ababa establishing the first organization of independent African states—the Organization of African Unity, which later became the African Union. It is a perfect opportunity to recall the wealth of memories tied to the joint promotion of freedom, sovereignty, and democratic ideals, as well as to chart new paths of cooperation in a modern context.

At the foundation of Serbia's relations with African peoples lies a historical memory of a time when Belgrade, through its policy of non-alignment, served as a meeting point, a place of support, and a partner in the shared fight for freedom and equality. The tradition begun by Yugoslavia continues today, though in new forms—through economic cooperation, cultural exchange, educational programs, and joint initiatives in international organizations.

However, the historical ties between Serbia and Africa predate the era of decolonization and the establishment of the Non-Aligned Movement. Egypt was the first African country with which Serbia established high-level diplomatic relations.

Diplomatic relations between Serbia and Egypt began back in 1908, when the Kingdom of Serbia opened a consulate in Cairo. After Egypt gained independence in 1922, the consulate was elevated to the status of a general consulate, and in 1926 to a legation. The first chargé d'affaires of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes in Egypt was the renowned poet and diplomat Jovan Dučić. In recognition of his efforts to improve relations between Egypt and the Kingdom, King Fuad I awarded him the Order of the Nile, Officer class, in 1931—a decoration largely reserved for foreign officials who served in Egypt and distinguished Egyptians who contributed to their country.

The Cold War era search for a “third way” left a lasting mark on the friendship between Serbia and African countries. During last year's celebration, the Dean of the Diplomatic Corps in Serbia and the Ambassador of the Kingdom of Morocco Mohammed Amine Belhaj, in the presence of National Assembly President Ana Brnabić and Foreign Minister Marko Đurić, reminded attendees of the support that former Yugoslavia extended to African nations in their fight against colonialism—a legacy still held in high esteem in African collective memory and respect for Belgrade.

“The ties between Belgrade and the African continent are built on mutual trust, support, and friendship. Yugoslavia stood by African countries when they needed it most—in their fight against colonialism and for freedom—and that is not forgotten,” said Mohammed Amine Belhaj.

In addition to playing a vital role in

the international community, African countries' support for Serbia during key moments of recent history holds immense value. Around 80% of African nations consistently support Serbia in upholding international law, especially regarding the issue of the unilaterally declared independence of its southern province. Awareness of the principles upon which the United Nations and the modern global order are founded is today perhaps stronger in Africa than in any other region. African states have repeatedly demonstrated a principled stance on matters of international law and sovereignty, a fact often highlighted in Belgrade. On the other hand, African nations view Serbia as a genuine ally, offering not only rhetorical support but also concrete solidarity in international forums. There is a general understanding that this partnership is not only diplomatic capital, but a profound and value-based alliance.

A broad agenda exists for strengthening these friendly relations. First and foremost, Belgrade is working on expanding its network of diplomatic and consular missions across Africa to improve information flow and enable the realization of mutual interests. Visits by high-ranking officials are planned, as well as broader efforts in the areas of experience exchange, investment, implementation of new technologies, and education.

The educational dimension of cooperation stands out in particular—through the “World in Serbia” program, students from African countries have been studying in Serbia for years. This is recognized as a key investment in future relations. These students take home knowledge and the lived experience of being welcomed in a country that embraces them as friends, laying the foundation for future leaders who will know Serbia firsthand and become its best ambassadors of friendship. ◆

Вишедеценијско челично пријатељство Србије и Кине



Формални дипломатски односи успостављени су 1955. године, а засновани су на међусобном уважавању, поштовању територијалног интегритета и снажној економској сарадњи

Добро је позната и често цитирана мисао бившег британског премијера лорда Палмерстона да нације немају вечитих савезника нити вечитих непријатеља, већ да су само интереси вечни, али у односима Србије и Кине може се рећи да је ово изузетак који потврђује правило. Током седам деценија сарадње створене су чврсте везе у готово свим областима од политике и привреде, до културе, образовања и одбране. Односи две земље које су удаљене хиљадама километара засновани су на међусобном уважавању, поштовању територијалног интегритета и снажној економској сарадњи. Речима кинеског председника Си Ђинпинга: „Челично пријатељство Србије и Кине пустило је дубље корење у срцу два народа“.

Ипак, пут до таквог партнерства није био без изазова. Иако је Југославија признала НР Кину још 1. октобра 1949. године, услед сукоба са СССР-ом и државама Коминформа, формални дипломатски односи успостављени су тек шест година касније, након нормализације југословенско-совјетских односа доласком генералног секретара совјетске партије Никите Хрушчова у Београд. Међутим, сагласје у спољнополитичким

питањима било је кратког даха, пошто су 1958. односи захладнели због идеолошких разлика. Обновљање стратешког савезништва започето је средином седамдесетих година, а крунисано је одласком Јосипа Броза Тита у Кину 1977. године, што је била прва посета шефа југословенске државе тој земљи, након чега су уследиле бројне размене високих делегација.

Током кризе деведесетих година, Кина је

Принципи мира и поштовања

Посебну димензију у односима Србије и Кине добија војно-техничка сарадња, која је значајно унапређена у последњој декади. Србија је постала једна од првих европских земаља која је увела кинеске системе ПВО, као и савремене беспилотне летелице, што је привукло пажњу међународне јавности. И ова сарадња темељи се на принципима мира, суверенитета и узајамног поштовања. Упоредо с тим, интензивира се и међусобно културно повезивање, које се огледа у оснивању Кинеског културног центра у Београду размени студената, заједничким изложбама и фестивалима, што доприноси бољем разумевању и зближавању два народа, упркос разликама у језику, писму и традицији.



Decades of Ironclad Friendship Between Serbia and China



Formal diplomatic relations were established in 1955, and are based on mutual appreciation, respect for territorial integrity, and strong economic cooperation

*Председници Кине
и Србије, Си и Вучић,
иоком сусрећа
у Београду*

*Presidents of China
and Serbia, Xi and
Vučić, during their
meeting in Belgrade*

There is a well-known and often used quote by British Prime Minister Lord Palmerston who said that nations have no eternal allies or perpetual enemies, and that only interests are eternal, but the relations between Serbia and China are the exception that proves the rule. Over seven decades of cooperation, firm bonds have been created in almost all areas, from pol-

itics and the economy to culture, education, and defence. The relations between the two countries, which are thousands of kilometres apart, are based on mutual appreciation, respect for territorial integrity, and strong economic cooperation. In the words of Chinese President Xi Jinping, 'The ironclad friendship between Serbia and China has become deeply rooted in the hearts of both peoples.'

HOWEVER, THE PATH TO THIS PARTNERSHIP was not always easy. Even though Yugoslavia recognised PR China back on 1 October 1949, due to the conflict with the USSR and the Cominform countries, formal diplomatic relations were established only six years later, following the normalisation of Yugoslav-Soviet relations when First Secretary of the Communist Party of the Soviet Union Nikita Khrushchev visited Belgrade. Still, the consensus in foreign policy matters was short-lived since in 1958 the relations cooled due to ideological differences. The renewal of the strategic partnership started in mid-1970s, and culminated in the visit of Josip Broz Tito to China in 1977, which was the first visit by a Yugoslav head of state to that country, which was followed by numerous visits of high-level delegations.





RS

у Савету безбедности УН била уздржана од гласања у прилог резолуција неповољних по СР Југославију. Добри дипломатски односи неговани су и између Кине и државне заједнице СЦГ, а потом наследно и између Србије и Кине, после распада последње заједничке јужнословенске државе. У најтежим тренуцима новије српске историје, Кина је увек стајала уз Србију као искрен пријатељ – показивала је разумевање за изазове са којима се наша земља суочавала, спремност да саслуша све аргументе и упуту поруке мира, сарадње и поштовања, чак и када су околности у међународном окружењу биле изразито неповољне.

„Упркос чињеници да смо неретко притиснути од многих најмоћнијих сила света, имамо срећу да смо у Кини увек имали пријатеља“, поручио је прошле године председник Србије Александар Вучић током посете кинеског председника Си Ђинпинга Београду.

У САВРЕМЕНОМ ГЕОПОЛИТИЧКОМ КОНТЕКСТУ, РАЗУМЕВАЊЕ И чврста подршка у питањима од кључног значаја за национални суверенитет чине арматуру дипломатских односа ове две државе. Упркос комплексним међународним околностима данашњице, Кина остаје доследан партнер Србије, подржавајући њен територијални интегритет, укључујући и став према Косову и Метохији, док Београд узвраћа принципијелном подршком политици „једне Кине“. Овакав савез две суверене земље данас представља реткост, јер се не заснива искључиво на геополитичким и економским интересима, већ и на традиционалном пријатељству, поузданом партнерству и високом степену поверења.

Деценије неговања добрих дипломатских односа допринеле су процвату економске сарадње, једном од носећих стубова партнерства Кине и Србије. Кина је данас један од најзначајнијих страних инвеститора у Србији, где је низ великих инфраструктурних и индустријских пројеката реализован управо захваљујући капиталу те државе. Међу најпознатијим примерима су железара у Смедереву, коју је преузела компанија HBIS Group, рударско-металуршки комплекс у Бору у власништву компаније Zijin Corper, Пупин мост у Београду, као и градња брзе пруге Београд–Будимпешта, једног од најамбициознијих регионалних инфраструктурних пројеката. Ови подухвати не само да допринесе привредном расту Србије, већ и повезују земљу са ширим оквирима кинеске иницијативе „Појас и пут“.

Томе доприносе и све чешћа путовања грађана Србије и Кине у оба смера, подстакнута укидањем виза 2016. године. Српски привредници,



Фото/Photo: predsednik.rs

студенти и туристи све чешће одлазе у Кину, ширећи хоризонте, градећи пријатељство и учвршћујући међусобне везе које надилазе званичну дипломатију, док кинеска заједница у Србији, иако бројчано мала, има своје место у друштвеном животу, посебно у Београду и околини.

СЕДАМ ДЕЦЕНИЈА ОДНОСА СРБИЈЕ И КИНЕ не представљају само статистички јубилеј, већ сведочанство о континуираном и поузданом партнерству. Упркос политичким променама, историјским изазовима и глобалним превирањима, две земље су успеле да очувају и развију односе који се данас ослањају не само на економски интерес, већ и на дугорочну стратешку визију.

Значај овог вишедеценијског партнерства очигледно превазилази и границе две земље, што је својим речима потврдио и кинески председник:

„Пријатељи, историја нам показује да је пријатељство Србије и Кине пријатељство које је исковано кроз нашу изузетну заједничку борбу да унапредимо светски мир и развој. И оно је исковано крвљу и животима наша два народа. Гледајући у будућност, изградња заједничке будућности Србије и Кине у новој ери је стратешки избор“. ◆

EN

During the crisis of the 1990s, China abstained from voting for resolutions that were harmful for FR Yugoslavia in the UN Security Council. Diplomatic relations with China were maintained also during the time of the State Union of Serbia and Montenegro, and then between Serbia and China after the dissolution of the last Yugoslav state. In

Деценије
неговања добрих
дипломатских
односа допринеле
су процваћу
економске
сарадње

The decades of
fostering favourable
relations have
contributed to the
thriving of economic
cooperation

the most difficult moments of recent Serbian history, China has always stood by Serbia as a true friend – showing understanding for the challenges our country was facing, readiness to listen to all the arguments and deliver messages of peace, cooperation, and respect, even when international circumstances were particularly unfavourable.

‘In spite of the fact that we often face pressure from the most powerful global powers, we are fortunate to have had a friend in China at all times’, stated the President of Serbia, Aleksandar Vučić, during last year’s visit of Chinese President Xi Jinping’s to Belgrade.

IN THE MODERN GEOPOLITICAL CONTEXT, UNDERSTANDING and strong support in matters of key importance for national sovereignty form the foundation for the diplomatic relations between these two countries. Despite the complex international circumstances of today, China remains a loyal friend to Serbia, supporting its territori-

al integrity, including its stance towards Kosovo and Metohija, while Belgrade offers China its principled support to the ‘One China’ policy. This kind of alliance between two sovereign countries is rare, as it is not based solely on geopolitical and economic interests, but also on traditional friendship, reliable partnership, and a high degree of trust.

The decades of fostering favourable relations have contributed to the thriving of economic cooperation, which is one of the pillars of Serbia and China’s partnership. China today is one of the most important foreign investors in Serbia, and a whole range of major infrastructural and industrial projects have been implemented owing to their capital. The best-known examples include the steel plant in Smederevo, now owned by HBIS Group, the mining and metallurgy complex in Bor owned by Zijin Copper, the Pupin Bridge in Belgrade, and the construction of the high-speed railroad between Belgrade and Budapest, which is one of the most ambitious regional infrastructural projects. These endeavours not only contribute to the economic growth of Serbia, but also connect the country with the wider framework of China’s ‘Belt and Road’ initiative.

This is further supported by the growing number of visits of Serbian and Chinese citizens to each other’s countries, stimulated by the visa-free regime introduced in 2016. Serbian entrepreneurs, students, and tourists travel to China more and more often, broadening their horizons, building friendships, and solidifying mutual ties that surpass official diplomacy, whereas the Chinese community in Serbia, though small in number, plays an important role in social life, particularly in Belgrade and its surroundings.

SEVEN DECADES OF RELATIONS BETWEEN SERBIA and China are not just a statistical anniversary, but a testimony to their continuous and reliable partnership. Despite political changes, historical challenges, and global turmoil, the two countries have managed to preserve and develop relations which today rely not only on economic interests, but on a long-term strategic vision as well.

The importance of this partnership that has lasted for decades obviously transcends the borders of the two countries, as confirmed by the Chinese President in his own words:

‘Friends, history has shown us that the friendship between Serbia and China has been forged through our exceptional joint struggle to promote world peace and development. It was forged in the blood and lives of our two peoples. Looking to the future, the building of a shared future for Serbia and China in a new era is a matter of strategic choice.’ ◆

Principles of Peace and Respect

The military and technical cooperation between Serbia and China adds a special dimension to the relationship between the two countries and has significantly improved over the previous decade. Serbia has become one of the first European countries to import Chinese air defence systems and modern drones, which attracted international attention. This cooperation is also based on the principles of peace, sovereignty, and mutual respect. Parallel with this, shared cultural connections are also developing, as evidenced by the founding of the Chinese Cultural Centre in Belgrade, student exchanges, joint exhibitions and festivals, all contributing to a better understanding and rapprochement between the two nations, in spite of differences in language, writing, and tradition.



Њ. е. Пернил Далер Кардел,
амбасадорка Краљевине Данске

Гостопримство од вас може да се учи

*H.E. Mrs Pernille Dahler Kardel,
Ambassador of the Kingdom of Denmark*

*Hospitality Is
Something We Can
Learn from You*





RS

Пернил Далер Кардел није само искусна дипломаткиња – она је пажљиви посматрач друштвених токова, љубитељ природе, отвореног дијалога и градова са богатом историјом. Са псом Билабонгом свакодневно ужива у београдским улицама, али и људима који овај град чине тако посебним.

За потребе овог интервјуа угостила нас је у резиденцији на Дедињу у којој су деценијама боравили амбасадори Данске. Дотакли смо се суштине онога што чини савремену дипломатију – пре свега међдржавне сарадње, грађења поверења, али и зелене транзиције и реформи усмерених ка већој транспарентности и снажнијим институцијама. Амбасадорка не крије колико ју је дубоко дотакла гостољубивост и племенитост људи које је срела у Србији.

Србија и Данска успоставиле су дипломатске односе 1917. године у веома турбулентном историјском тренутку за Европу. Како видите токове историјског развоја обе земље до данас? Како бисте

описали тренутну сарадњу између Данске и Србије и које су најважније области у којима се сарадња развија?

Односи између Данске и Србије су добри и постају све бољи. Судићи по броју посета мнистара Србији и нивоу економске сарадње између наших земаља, рекла бих да су наши заједнички напори на интензивирању односа прилично успешни. Сваке недеље разговарамо са данским компанијама у Србији, и од њих стичем утисак да постоји огроман потенцијал за даљу сарадњу. Управо на томе свакодневно радимо. Једно од најважнијих – и можда потцењених – подручја јесу односи међу људима. Јасно видимо интересовање ученика и студената у данским школама и универзитетима да сазнају више о Србији и да путују у ову земљу, која годинама није била уобичајена дестинација. Данас људи увиђају шта Србија има да понуди и успостављају блиске везе.

Које области видите као неискоришћена поља сарадње и размене искуства Србије и Данске?



EN

Pernille Dahler Kardel is not just an experienced diplomat – she is a keen observer of social trends, a nature enthusiast, a supporter of open dialogue, and a lover of cities with rich histories. Together with her dog Billabong, she enjoys wandering the streets of Belgrade and meeting the people who make this city so unique.

For the purposes of this interview, she welcomed us at the Dedinje residence that has housed Danish ambassadors for decades. Our conversation touched on the essence of modern diplomacy – above all, interstate cooperation, trust-building, as well as green transition and institutional transparency and reform. Ambassador, openly expressing how deeply she has been moved by the hospitality and kindness of the people she has met in Serbia.

Serbia and Denmark established diplomatic relations in 1917 during a very turbulent historical moment for Europe. How do you view the historical development of both countries up to the present day? How would you describe the current cooperation between Denmark and Serbia, and what are the most important areas in which cooperation is developing?

Relations between Denmark and Serbia are good and getting better. Judging by the amount of ministerial visits to Serbia and the level of economic interaction between our countries, I would say that our joint efforts at intensifying relations have been quite successful. Every week we talk to Danish companies in Serbia, and from them I get the sense of an enormous potential for further cooperation. So that

is what we work to fulfil every day. One of the most important areas – and perhaps overlooked – is the people to people relations. We clearly see an interest from students in Danish schools and universities to learn more about Serbia and to travel to this country that for many years was not a typical destination. Nowadays people see what Serbia has to offer, and they are forging close ties.

Which areas do you see as underutilized fields for cooperation and exchange of experience between Serbia and Denmark?

EU expansion. Denmark considers Serbia's integration in the European Union as highly important – for Denmark as well as for Serbia.

Denmark supports EU expansion which is why strengthening our partnership is also of great importance. I believe Denmark and Serbia have an invisible but very valuable shared currency – kindness and hospitality.

Denmark has high ranking in rule of law, anti-corruption and economic growth and by having close ties between our countries, we can share values and learn from good principles. I am certain that by sharing successful stories and practices, we have a much stronger foundation to build and transform systems. Green transition is a global challenge and therefore it requires cooperative solutions. Denmark, having experience with green transition since the 1970s offers quality and expertise on sustainable living.

Denmark has great experience and success with energy efficiency which has contributed in positioning Denmark as a climate front-runner. I am certain that this is an area where our partnership has the potential to grow stronger.

By collaborating more on green transition, Serbia has a partner who offers sharp solutions to create more sustainable cities where citizens will breathe fresher air and live in a more sustainable way. At the same time, Denmark could learn much more about transitioning to greener industries in the Western Balkans as Serbia has shown great dedication in leading the way to a greener path – Kragujevac being a city in which greener solutions in terms of energy efficiency being actively integrated in some institutions. Danish companies have already established a strong partnership with Serbian companies, public and private institutions which shows that Serbians consider Danish practice and expertise as highly valuable. Danish companies like Grundfos and Danfoss are already operating and collaborating in Serbia.

Moreover, Serbia has a rich cultural heritage. Looking at the creative industries in Denmark, I see potential for greater collaboration on art, architecture etc.

In July of this year, Denmark will assume the presidency of the Council of the European Union. What will be the priorities during its presidency?

As the world is changing day by day, we are also likely to adapt our priorities as we get closer to the presidency. That said, I am sure certain issues will remain high priority.

One is Ukraine. Denmark has been and will remain one of the strongest supporters of Ukraine's fight against the Russian full scale illegitimate war in Ukraine. Of course, we are hoping that just and lasting peace can be found soon. A focus on Ukraine also deals with ques-



Срби су дивни људи – нарочито када не возе

Serbians are lovely people, especially when they are not driving





RS

Проширење Европске уније. Данска сматра интеграцију Србије у Европску унију веома важном – како за Данску, тако и за Србију. Данска подржава проширење ЕУ, због чега је и јачање нашег партнерства од великог значаја. Верујем да Данска и Србија имају једну невидљиву, али драгоцену заједничку валуту – поверење.

Данска је високо рангирана када је реч о владавини права, борби против корупције и економском расту, и кроз блиске везе између наших земаља можемо делити вредности и учити из добрих примера. Сигурна сам да заједничким дељењем успешних прича и пракси градимо снажнију основу за унапређење и трансформацију система. Зелена транзиција је глобални изазов и стога захтева заједничка решења. Данска, која има искуство у зеленој транзицији још од седамдесетих година, нуди знање и стручност када је реч о одрживом начину живота.

Данска има велико искуство и успех у области енергетске ефикасности, што је допринело њеном позиционирању као једног од лидера у области климатске политике. Убеђена сам да је ово подручје у коме наше партнерство има потенцијал да се додатно ојача.

Кроз јачу сарадњу у области зелене транзиције, Србија има партнера који нуди паметна решења за стварање одрживијих градова, у којима ће грађани удисати чистији ваздух и живети на одрживији начин. Истовремено, Данска може много да научи о преласку на зелену индустрију на простору Западног Балкана, јер је Србија показала велику посвећеност у трасирању зеленог пута – Крагујевац је један од градова у коме се зелена решења у области енергетске ефикасности активно интегришу у поједине институције.

Данске компаније већ су успоставиле снажно партнерство са српским компанијама, јавним и приватним институцијама, што показује да Срби високо цене данску праксу и стручност. Компаније као што су Grundfos и Danfoss већ послују и сарађују у Србији.

Поред тога, Србија има богато културно наслеђе. Посматрајући креативне индустрије у Данској, видим велики потенцијал за интензивнију сарадњу у области уметности, архитектуре и других креативних сектора.

У јулу ове године Данска преузима председавање Саветом Европске уније. Који ће бити приоритети за време њеног председавања?

Како се свет свакодневно мења, вероватно ћемо и ми прилагођавати своје приоритете како се будемо приближавали предсе-

давању. Ипак, сигурна сам да ће одређене теме остати високо на листи приоритета. Једна од њих је Украјина. Данска је била и остаће један од најјачих савезника Украјине у њеној борби против руске, ничим оправдане, свеобухватне агресије. Наравно, надамо се да ће ускоро бити пронађен праведан и трајан мир. Фокус на Украјину истовремено отвара и питања европске безбедности и стабилности. Рат у Украјини утиче на Европу и међународну заједницу у различитим областима – како економски, тако и безбедносно – јер је стабилност доведена у питање. Други приоритет биће јачање конкурентности Европе, што остаје од кључне важности. Трећи приоритет је унапређење европске одбрамбене индустрије, у тренутку када све државе интензивно раде на јачању својих одбрамбених капацитета. Борба против климатских промена такође остаје високо на листи приоритета. Данска је лидер са циљем да до 2030. године смањи емисију CO₂ за 70% (и да постигне нето нулту емисију до 2050. године, по могућству и раније). Већ смо на добром путу да остваримо овај циљ захваљујући веома амбициозним плановима по секторима. Постоји свакако простор за интензивнију сарадњу са Србијом у области зелене транзиције, док сви удвостручимо напоре како бисмо остварили те циљеве.

Данска пружа изузетну подршку даљим реформским процесима у Србији и њеном напретку у евроинтеграцијама, истичући важност интеграција не само Србије, већ и целог региона Западног Балкана у ЕУ. Које су предности које Данска види у јачању односа са Србијом, посебно у контексту Европске уније?

Живимо у свету пуном неизвесности – што смо ближи земљама сличних вредности и суседима, то смо снажнији и отпорнији. Данска је одувек заговарала стабилност у Европи, због чега доследно подржава безбедан и демократски Западни Балкан. Данци имају чврсто поверење у институције и тежимо томе да оне буду транспарентне, што је од суштинског значаја за сваку демократску државу. Србија је већ добрим делом на путу трансформације друштва, а Данска, са својим богатим искуством у демократским процесима, може пружити конкретну подршку – посебно у областима као што су транспарентност и дигитализација система и институција. Данска сматра да је пут Србије ка Европској унији од изузетне важности, и за саму Србију и за очување стабилности и ширење демо-



EN

**Амбасадорка
Кардел у
разговору са
директорком
„Дипоса“
Бојаном
Мартиновић**

*Ambassador
Kardel in
conversation
with Dipos
director Bojana
Martinović*

tions of European security and stability. The war in Ukraine has affected Europe and the international community as well, in different areas, both economically, security wise -meaning stability is at stake.

Second, enhancing European competitiveness will remain very important.

And third, enhancing the European defence industry as we all are strengthening our defence capabilities.

The fight against climate change will also remain of high priority. Denmark is a front runner with a 70% reduction goal for our CO₂ emissions by 2030 (and net zero by 2050, preferably before). And we are well underway to achieving this goal based on very ambitious sector plans. There is

definitely scope for more cooperation on green transition with Serbia as we all redouble our efforts to achieve these goals.

Denmark provides exceptional support for the ongoing reform processes in Serbia and its progress in European integration, emphasizing the importance of integration not only for Serbia but for the entire Western Balkans region into the EU. What are the advantages that Denmark sees in strengthening its relationship with Serbia, particularly in the context of the European Union?

We live in an uncertain international world, the closer we are to like-minded countries and neighbours, the stronger we become, and the stronger



RS

кратких вредности у Европи – што се додатно може оснажити кроз наше партнерство. Српско друштво одликује изузетно поверење у међуљудске конекције, професионалне везе и породицу као основну јединицу. Када бих се нашла у невољи, усред ничега у Србији, знам да би људи око мене учинили све да ми помогну. То дубоко укоренено поверење у људскост нешто је из чега Данска може много да научи.

У контексту глобалних изазова на који начин мислите да Данска и Србија могу унапредити сарадњу?

Верујем да је од пресудног значаја да наставимо да заједно радимо на глобалним изазовима. Србија је већ показала да делимо заједнички интерес за стварање зеленије будућности – кроз сарадњу и размену најбољих пракси, како бисмо наше градове трансформисали у корист грађана и створили средине у којима ћемо моћи да напредујемо дуги низ година.

Тиме што Данска дели своја најбоља искуства и технолошка решења, она пружа подршку Србији у транзицији ка одрживим изворима енергије, укључујући соларну и енергију ветра. Србија је већ направила кључне кораке ка зеленијем путу, интегришући обновљиве изворе енергије у појединим градовима – попут Крагујевца, који је пре само неколико недеља потписао споразум са Европском унијом и Међународном финансијском корпорацијом (IFC), чиме је направљен значајан искорак ка одрживијој пракси.

Што више разговарамо, то више вредности стварамо за наше партнерство.

Стекли сте богато дипломатско искуство широм света. Да ли се дипломатија данас променила у односу на дипломатију са почетка ваше каријере?

Мислим да је једна од важних промена то што данас у дипломатији учествује много више жена, и то и на највишем нивоу. То уноси већу разноликост у идеје и решења за савремене изазове, што је од суштинског значаја. Такође верујем да је дипломатија данас много више окренута стварним људима, а не само запосленима у министарствима спољних послова. Данас комуницирамо са много ширим круговима људи, што је изузетно важно и корисно. Стара дипломатска „слоновача кула“ више није од користи. Да бисте данас били успешан дипломата, морате имати вештине које вам омогућавају да остварите ширу комуникацију с људима и да градите поверење.

Какви су цаши досадашњи утисци о Србији, и шта бисте истакли као најпозитивнију карактеристику која може допринети даљем развоју наших односа?

Срби су дивни људи – нарочито када не возе. Искрено сам импресионирана високим нивоом професионалних способности и посвећености које људи овде показују. Током времена које проводим у Србији, имала сам срећу да упознам бројне људе и стекнем увид у то колико знања поседују и колико су стручни. Срби имају мноштво вештина у различитим областима, а управо нас професионализам и преданост додатно повезују. Људи су веома племенити и културни. Уверена сам да ће наше партнерство јачати ако наставимо да негујемо и развијамо ове вредности. Данска традиционално снажно подржава академску размену и дељење знања, а упознајући

Резиденција Краљевине Данске у Београду је међу најлепшим објектима у „Дипосовом“ портфолију

The Residence of the Kingdom of Denmark in Belgrade is one of the most beautiful properties in Dipos' portfolio



EN

we are. Denmark has always been an advocate of stability in Europe, which is why we continuously support a secure and democratic Western Balkans. Danes have a solid trust in institutions and we strive to have transparent institutions which is crucial for a democratic country. Even if there is still challenges ahead Serbia is very well underway in transforming its society, and Denmark having a lot of experience in democratic processes can support Serbia in very concrete areas – like transparency and digitalisation of systems and institutions. Denmark considers Serbia's road to the EU as highly important, also in securing stability and a wider democratic scene in Europe, which can only be strengthened by our partnership.

The Serbian community has an exceptional trust in networks, in professional connections and trust in people, in the core family. If I had an emergency in the middle of nowhere in Serbia, I

know that people around would do anything to help me. This is something Denmark can learn a lot from, the rooted trust in humanity.

In the context of global challenges, how do you think Denmark and Serbia can improve cooperation?

I believe it is crucial that we continue to work together on the global challenges. Serbia has already shown that we share a mutual interest in creating a greener future, by collaborating and sharing our best practices, so that we can transform our cities to the advantage of our citizens, and live in cities where we can thrive in many years.

By Denmark sharing its best practices and technology solutions, it is supporting Serbia's transition to more sustainable energy sources, including solar and wind. Serbia already made crucial steps towards a greener path by integrating sustainable energy in some cities, like Kragujevac which only some weeks ago signed an agreement with EU and International Finance Corporation, IFC - by this leading a more sustainable practice.

The more we speak with each other, the more value we add to our partnership.

You have gained extensive diplomatic experience worldwide. Has diplomacy changed today compared to the beginning of your career?

I think one of the important changes is that today, there are many more women involved in diplomacy, also at the top level. I think that brings more diversity into the ideas and solutions to today's issues which is essential. I also believe that today, diplomacy is much more also about real people and not just staff in Ministries of Foreign Affairs. Today, we engage much more with much broader groups of people, which is great. The old diplomatic ivory tower is not useful anymore. In order to be a successful diplomat, today, you have to have skills to engage with people more broadly, to build trust.

What are your impressions of Serbia so far, and what would you highlight as the most positive characteristic that could contribute to the further development of our relations?

Serbians are lovely people, especially when they are not driving. I am truly impressed by the high level of people's strong professional capabilities and dedication. In the time being here, I have been lucky to meet and have an insight on how much knowledge Serbians possess, and how professional they are, they have many skills in different areas. Something I believe bonds us



RS

Људе овде, непрестано ме изненађује висок квалитет знања који затичем. Сигурна сам да наше партнерство може да искористи ту снагу у области знања и заједничких визија. То је још један велики потенцијал – дељење знања као драгоцене ресурсне основе наше сарадње. Поред тога, Београд нуди богату културну сцену, не само у музејима, већ и у архитектури која краси градске улице. Град никада не спава и постоји много друштвених дешавања у којима се може учествовати. То савршено одговара људима овде – топлим и срдчним. Гостопримство додатно оплемењује карактер посвећености и високог професионализма који се овде осећа.

Много наших људи претходних деценија обрело се у Данској, где су не само осигурали егзистенцију, већ и стекли иметак и трајно боравиште. Колико су они интегрисани у данско друштво и могу ли да пруже додатну вредност дипломатским, економским и културним везама између наших држава?

Многи људи из Србије који су дошли у Данску данас су већ дански држављани, а од прве имиграције Срба у Данску, нове генерације су рођене на данском тлу. Кључни талас српске популације у Данску стигао је као део радне имиграције, у време када је Данској било потребно више радне снаге, па су у земљу позвани радници из бивше Југославије, Пакистана и Турске.

Једна од изузетних карактеристика српске заједнице у Данској јесте снажан осећај прилагођавања данској култури, уз очување корена и повезаности са земљом порекла. Од првих генерација, Срби су показали изванредне способности интеграције, посебно када је реч о уклапању у дански образовни систем. Новије генерације, рођене у Данској, у великој мери су боље интегрисане од претходних, и заиста представљају мост између данске и српске културе, показујући како се ове две традиције могу успешно спајати.

Београд је град који својим духом и естетиком поносно носи оживљене своје бурне, често и трагичне, историје. Каква је ваш доживљај Београда и искуства живота и рада у њему?

Београд је прелеп град, а његова архитектура је заиста импресивна и доприноси томе да се историја града прича на сваком кораку. Где год да кренете, наићи ћете на трагове прошлости – историја овде живи кроз бројне зграде и детаље, стварајући осећај да је сећање стално присутно.

Град осликава укрштање историјских прича Европе, као и бивше Југославије. Београд има богату прошлост и велику културну разноликост, а архитектура даје посебан шарм његовом изгледу. То је прави мозаик живе културне сцене и богате гастрономске понуде. Град много тога нуди, и увек га са задовољством препоручујем за посету. Посебну драж раду у Београду даје спој високог професионализма и знања људи са снажним визуелним присуством историје и културе. Заиста је фасцинантно живети и радити у овом граду. Историјско и верско наслеђе Београда је очаравајуће – од импресивног Храма Светог Саве који доминира градом, до Калемегданске тврђаве, ово је град препознатљивих симбола и богате прошлости.

Како изгледа ваша градска свакодневица? Имате ли неко лично откриће везано за Београд које вам чини задовољство?

Када не радим, заиста волим да одем у шетњу по шуми са својим псом Билабонгом. У близини мог дома налази се предиван предео у којем заиста уживамо – шетамо, повезујемо се с природом и пунимо енергију. Посебно је ослобађајуће повремено се удаљити од ужурбаних градских улица и једноставно уживати у лепоти коју природа пружа. А људи које тамо сретнете увек су изузетно љубазни.

Резиденција у којој живите и радите једна је од најпрепознатљивијих објеката из портфолија предузећа „Дипос“, кућа богате историје. Са каквим емоцијама улазите у ову естетски изузетну зграду и које историјске валере осећате у њој?

Када год гости уђу у резиденцију, увек остану задивљени призором који она пружа, а први разговор готово увек почиње причом о самој резиденцији. То је као путовање кроз време, али са додиром садашњости. Искрено сам захвална што имам прилику да живим у резиденцији у којој су боравили и претходни амбасадори Данске. Резиденција је изграђена 1939. године. Преговори о успостављању дипломатских односа између Србије и Данске започели су око 1910. године, а нешто касније, Данска је почела да изнајмљује ову резиденцију 1956. године, при чему је један њен део у том периоду функционисао и као Краљевска данска амбасада.

Очарана сам историјом ове куће, која је некада припадала кројачу једног од некадашњих српских краљева. Поред значајне историјске вредности коју носи, резиденција је и данас веома добро очувана. ♦

EN

even more in professionalism and dedication. People are very humane and cultivated. I am convinced that if we nurture and reinforce this even more, our partnership will grow stronger.

Denmark has always highly supported academic exchange and knowledge-sharing, and by getting to meet people here, I am continuously amazed by the high quality of knowledge. I am certain that our partnership can leverage our strengths in knowledge and visions. This is another great potential in maximizing and sharing knowledge as a great resource in our partnership.

Moreover, Belgrade offers many cultural settings besides the open museums in the form of the architecture on the streets. The city never sleeps and there are many social activities to be a part of. It goes very much in hand with people here, who are very warm and kind hearted. The hospitality really adds a charm to the character of devotion and high professionalism.

Many of our people have settled in Denmark over the past decades, where they have not only secured their livelihoods but also accumulated wealth and established permanent residence. How integrated are they into Danish society, and can they provide additional value to the diplomatic, economic, and cultural ties between our countries?

Many of the Serbian people who came to Denmark are already Danish citizens and since the first immigration of Serbian people came to Denmark, further generations have been born on Danish soil. The crucial Serbian population in Denmark came as guest workers, when Denmark needed more hands in the labour market and invited people from the former Yugoslavia, Pakistan and Türkiye to work in the country.

One remarkable thing about the Serbian community in Denmark is the strong sense of adapting into Danish culture while not cutting or losing the roots of the home country. Since the first generations, they have truly shown great integration skills, particularly in ways of the Danish educational system. The newer generations, born in Denmark, are mostly better integrated than the previous generations, and truly serve as advocates of both Danish and Serbian culture merging together.

Belgrade is a city that proudly bears the marks of its turbulent and often tragic history through its spirit and aesthetics. What is your impression of Belgrade, and what have been your experiences of living and working there?

Belgrade is a lovely city, especially the architecture here is amazing which contributes to telling the history of the city. In every corner you

go, there is a mark or a piece of history which is also vivid in many buildings – in a sense making history and memory alive.

The city represents the cross-stories of history in Europe as well as of the former Yugoslavia. Belgrade has a rich history with cultural diversity and the architecture has a really charming touch to the city. It is a mosaic of a colorful cultural scene and a rich culinary experience.

The city has a lot to offer and I always recommend people to come and visit.

It gives an overall charming scene to work in as of people's strong professionalism and knowledge mixed with the rich visuality of history and culture. It is truly fascinating to live and work here in Belgrade.

The historical and religious heritage is enchanting here in Belgrade, a city that is home to iconic landmarks and buildings; like Sava Temple standing tall over the city and Belgrade Fortress Kalemegdan, to name a few.

What does your daily life in the city look like? Do you have any personal discoveries related to Belgrade that bring you pleasure?

When I'm not working, I really love to go out in the forest with my dog Billabong. There is a lovely area near my place, where we deeply enjoy walking around and connecting with nature. It is especially liberating to walk away from the busy streets sometimes, to enjoy the beautiful surroundings that nature provides. And the people you meet there are always super nice.

The residence in which you live and work is one of the most recognizable buildings in the Dipos portfolio, a house with a rich history. What emotions do you experience when entering this aesthetically remarkable building, and what historical values do you feel within it?

Whenever my guests enter the residence, they are amazed by the scenery it offers, and the first conversation always surrounds the story of the residence. It is like a time travel in history with a present touch. I am deeply grateful to live in the residence in which the former Danish ambassadors have had the pleasure of living as well. The residence was built in 1939. Negotiations regarding diplomatic relations between Serbia and Denmark began around 1910, and some time after, Denmark started to rent the residence in 1956, where a part of the residence actually functioned as the Royal Danish Embassy. I am truly charmed by the history of the residence, which used to belong to one of the former Kings' tailor. Having this significant historic value, it is also very well preserved. ♦



Дух Азије живи на Топчидерском брду

Међу атрактивним резиденцијалним објектима о којима брине предузеће „Дипос“, вила у Толстојевој 23 истински је драгуљ. Реч је о аутентичном здању у традиционалном кинеском стилу архитектуре и декорације, које одликује изузетна лепота, раритетност и несвакидашња прошлост

RS

Београд је град изненађења, који уме и те како да изненади и његове најбоље познаваоце. Српска престоница у свом окриљу чува здања која су по примењеним архитектонским, грађевинским и занатским решењима најбоље огледало епоха у којима су подигнута. Али свој тихи и ненаметљиви живот под београдским небом живе и куће које су сасвим аутентичне и посебне, а чија естетика никога не оставља равнодушним.

Баш таква – јединствена и непоновљива – јесте вила на Топчидерском брду, на адреси Толстојева 23. Овај репрезентативни објекат део је портфолија непокретности о којима брине Друштво за изнајмљивање некретнина „Дипос“. У нашој ризници је неколико десетина репрезентативних објеката, међу којима су и истински бисери београдске и српске архитектуре. Ова драгоценост далеко су више од имовине, јер су непроцењива сведочанства прошлости Београда и његових житеља, као и ремек-дела стамбене архитектуре и остварене естетике.

Поред предратних вила и резиденцијалних објеката новог доба, Толстојева улица крије и нешто сасвим посебно – импресивну кућу подигнуту у препознатљивом традиционалном кинеском стилу, која на аутентичан начин повезује епохе и далеке меридијане. Скривена у зеленилу и тишини Топчидерског брда, безмало читав век дух Београда обогаћује стилем и естетиком Далеког истока и сведочи о повезаности људи и култура. Ова аутентична вила, чак и у европским размерама, због своје раритетности, атрактивности и изузетне лепоте истински је драгуљ Београда и Србије којим се посебно одушевљавају гости из пријатељске Кине, који и у



РАД УМЕТНИКА, ДОДИР ПРИРОДЕ

Мноштво је детаља у здању у Толстојевој 23 који причају двоструку причу о овој кући. Они сведоче не само о првој фази постојања овог јединственог објекта у Азији, већ и о пажњи и префињености у уређењу унутрашњости резиденцијалних објеката у Београду, у периоду између светских ратова. Делићи ових сложених мозаика препознају се у глатким каменим плочама стаза, племенитости дрвета у ентеријеру, елеганцији кружног прозора од кованог гвожђа, као и дискретним украсима плафонских греда у поткровном делу. Овим здањем поноси се и тренутни закупац – „Институт за појас и пут“, који у њему често дочекује пословне партнере.



The Spirit of Asia at Topčidersko Brdo

The villa at 23 Tolstojeva Street is a true gem among the many attractive residences managed by Dupos. This authentic villa was constructed in the traditional Chinese architectural and decorative style. It is distinguished by exceptional beauty and exclusivity, and has an extraordinary past

EN

Belgrade is a city full of surprises, capable of amazing even those who know it best. The Serbian capital harbours homes that are the best reflection of the eras in which they were constructed by their architectural and construction elements and craftsmanship. Yet, under the Belgrade sky there are also homes that live quiet and unobtrusive lives, which are quite authentic and special, whose aesthetics are simply breath-taking.

One such building – unique and inimitable – is the villa in the neighbourhood of Topčidersko Brdo, at 23 Tolstojeva Street. This remarkable property is part of the real estate portfolio managed by Dupos Property Management and Rental Company. There are dozens of representative buildings in our treasury, including genuine

gems of the architecture of Belgrade and Serbia. These valuable edifices are much more than just property; they are priceless evidence of Belgrade's past and its citizens, as well as masterpieces of residential architecture and aesthetics.

In addition to the pre-war villas and modern residences, Tolstojeva Street hides something very special – an impressive home built in the recognisable traditional Chinese style, which authentically links different epochs and distant parts of the globe. Tucked away in the greenery and peace of Topčidersko Brdo, it has been imbuing the spirit of Belgrade for nearly a century with the style and aesthetics of the Far East and testifies of the bonds between nations and cultures. This authentic villa, rare even by European standards, is a true gem of Belgrade and Serbia, and is particularly popular among our



RS



историјату ове куће виде и додатни квалитет - континуитет бликости и сарадње двају удаљених народа.

ИАКО ЈЕ ЊЕН ИСТОРИЈАТ ДОБРИМ ДЕЛОМ непознат, вила коју многи називају „кинеска кућа“, доводи се у везу са путовањима њеног првог власника, богатог трговца, у југоисточну Азију, почетком прошлог века, и говори о његовој фасцинацији источњачком културом. Кућа је, колико је познато, тамо купљена, размонтирана, укрцана на брод и тако допремљена у Београд, где је поново састављена. Процењено је да је материјал од кога је направљена стар око три века, што значи да је свој првобитни азијски живот живела готово 200 година. Кома је припадала, и која јој је била намена на изворној локацији, није познато.

Стручно речено, здање је подигнуто као спратна слободностојећа резиденцијална вила, саграђена у духу традиционалне источноазијске архитектуре. Подигнута је на високом темељу, а саграђена комбинацијом зиданог материјала и дрвених греда, дасака и зидних и кровних оплата.

Одавној прошлости ове несвакидашње куће можда најбоље говори натпис на старокинеском писму, који указује на креативни рад, машту и племенитост простора подстицајног за уметност и стварање. Јединствена естетика и организација простора ове куће и данас одише миром, спокојем и источњачком елеганцијом. Њена фасада декорисана је великим бројем традиционалних украса – медаљона са флоралним и митолошким мотивима, бетонском пластиком у виду мушких и женских хинду и будистичких божанстава великих размера, печатима са словима древне калиграфије и змајевима од црвене опеке. Посебну драг ентеријеру, али и фасадној декорацији, даје јединствена орнаментика дрвених греда конструкције, али и решетака за улазна врата и прозоре, гелендере и ограде.



Централна просторија куће је импресиван салон, са камином у средишту, којим доминира загасита кармин црвена боја, којом су офарбани прозори, гелендери и сви спољни и унутрашњи дрвени елементи. Ложиште је опточено оплатом од тамног дрвета, са аутентичним масивним огледалом у раму, соклом од црвенкастог мермера и оковом од кованог гвожђа. Дух Истока срећемо и у касетним нишама изнад камина, које су такође изведене уградњом дрвених елемената.

ПОСЕБНУ ЕСТЕТСКУ ВРЕДНОСТ ПРУЖАЈУ ЈЕДИНСТВЕНИ УКРАСИ на готово свим унутрашњим вратима. Реч је о панелима у дуборезу, израђеним од црног дрвета, налик ебановини. На њима се срећу биљни и животињски мотиви, паунови у баштама, као и препознатљиви кинески змајеви. Подрумске просторије укрешене су витражима са приказима женских ликова, уз велики број украса и раскошни колорит. Такође, топлини ентеријера доприносе и сцене из свакодневног живота осликане на стаклу. Централном просторијом у партеру доминира рељефни приказ мушкарца у оријенталној одећи, са турбаном на глави, док свира древни инструмент цитру.

Дух Далеког истока доноси и непосредна околина здања, која је устројена по начелима фенг шуи организације простора. Иза куће смештена је минијатура бамбусове шуме, комбинована са крупним камењем обрастим маховином. Из ове шуме извири поток-фонтана која у летњим месецима доноси освежење и умирујући жубор воде. Река се улива у минијатурно језерце, постављено у средишњи део травњака преко кога се улази у кућу. Све ово одговара древној мудрости која каже да је квалитет живота највиши у кућама ослоњеним на планину, поред којих протиче река. ◆



THE WORK OF AN ARTIST, A TOUCH OF NATURE

There are many details in the building at 23 Tolstojeva Street that tell a two-fold story about this house. They testify not only of the first stage of existence of this one-of-a-kind building in Asia, but also of the attention and sophistication in the interior decoration of residential buildings in Belgrade between the two world wars. There are fragments of these complex mechanisms that can be recognised in the smooth stone slabs of access paths, nobility of the interior wooden elements, the elegance of an authentic round window from wrought iron and the subtle ornaments and discreet decorations at the beams under the roof. This villa is the pride of its current tenant – Belt and Road Institute, and they often use it to host business meetings.

EN

guests from friendly China, who have recognised an added quality in the history of the home – a continuity of closeness and cooperation between the two distant nations.

Even though much of its history is unknown, the villa that many refer to as the 'Chinese House', can be traced back to the travels of its first owner, a rich merchant, to Southeast Asia, in the early 20th century, and speaks of his fascination with Eastern culture. It is believed that the house was purchased there, then disassembled, boarded on a ship and transported to Belgrade, where it was reassembled. The material used for its construction is believed to be around three centuries old, which means that it had lived its initial, Asian life, for almost 200 years. The original owner and its purpose in the original location remain unknown.

TECHNICALLY SPEAKING, THE BUILDING WAS CONSTRUCTED as a free standing, two-floor residential villa, constructed in the spirit of traditional East Asian architecture. It was built on a tall foundation using a combination of masonry material, wooden beams and planks and wall and roof formwork.

The extraordinary past of this unusual house is perhaps best evidenced by an inscription in Old Chinese that is a sign of creativity, imagination and nobility of a space that inspires art and creation. The one-of-a-kind aesthetics and spatial organisation of the villa still exude piece, calm and Eastern elegance. Its façade is decorated with many traditional ornaments – medallions with floral and mythological motifs, large concrete sculptures of male and female Hindu and Buddhist deities, stamps featuring ancient calligraphy and red brick dragons. The interior and the façade are particularly embellished by the unique ornaments such as wood-



en beams and grilles on the doors, windows, railings, and fences.

The central room in the villa is an impressive salon with a fireplace at the centre, dominated by a muted red colour, used to paint the windows, railings, and all of the internal and external wooden elements. The fireplace is framed with dark wooden paneling, with an original, massive framed mirror, a plinth made of reddish marble, and wrought iron fittings. The spirit of the East can also be seen in the cofferings above the fireplace, which were also made using wooden elements.

ANOTHER AESTHETIC VALUE ARE THE UNIQUE carvings on the interior doors. These panels are intricately carved from dark wood, akin to ebony. There are also plant and animal motifs, peacocks, and iconic Chinese dragons. In the basement rooms there are stained glass windows featuring female figures, with many ornaments and a vibrant colour palette. The warm interior is also complemented by the scenes from everyday life painted on glass. The central room on the ground floor is dominated by a relief depiction of a man in oriental attire, wearing a turban and playing the zither.

The spirit of the Far East is also accentuated by the immediate surroundings which were designed in line with feng shui principles. Behind the house there is a miniature bamboo forest, combined with large moss-covered stones. From the forest flows a stream-like fountain which in the summer months provides freshness and offers the soothing sound of running water. The stream flows into a miniature pond, located in the middle of the lawn that leads to the house. All of this corresponds to the ancient wisdom according to which the quality of life is highest in homes backed by mountains by which rivers flow. ◆





Амбасадор Кипра Андреас Фотију са директорком „Дипоса“ Бојаном Мартиновић
Ambassador of Cyprus Andreas Fotiou with the Director of "Dipos" Bojana Martinović

„Дипос“ обележио 62 године успешног пословања

У присуству бројних партнера и драгих пријатеља, свечано смо обележили 62 године успешног рада нашег Друштва.

Свечаност је отворена обраћањем директорке Друштва Бојане Мартиновић, која је, између осталог, истакла значај наше главне мисије – очувања културног и историјског наслеђа који је Република Србија поверила „Дипосу“ на управљање, као и вредности чврстих дугогодишњих партнерстава које је „Дипос“ изградио, а која и данас са успехом гради.

Током догађаја, Његовој екселенцији амбасадору Републике Кипар господину Андреасу Фотијуу уручена је захвалница у част 50 година успешне сарадње „Дипоса“ и Амбасаде Републике Кипар у Београду.

Свечани пријем је употпуњен премијером филма о непокретности из нашег портфолија, чија заводљива лепота одолева времену већ деценијама.

Захваљујемо се нашем оснивачу – Републици Србији и свима који су својим присуством допринели значају овог јубилеја.

Такође се захваљујемо и пријатељима „Дипоса“, који су несебично подржали наш свечани пријем: „Ер Србији“, винарији „Деурић“, „Академској ракији“ и „Јездич Ракији“.

Dipos Marks 62 Years of Success

In the presence of numerous partners and dear friends, we ceremoniously marked 62 years of successful operation of our Company.

The celebration was opened with a speech by the Company's Director, Bojana Martinović, who, among other things, emphasized the importance of our core mission – the preservation of the cultural and historical heritage entrusted to Dipos by the Republic of Serbia. She also highlighted the value of the strong, long-standing partnerships that Dipos has built over the years and continues to successfully develop to this day.

During the event, in honor of 50 years of fruitful cooperation between Dipos and the Embassy of the Republic of Cyprus in Belgrade, a certificate of appreciation was presented to His Excellency, Mr. Andreas Fotiou, Ambassador of the Republic of Cyprus. The reception was enriched by the premiere of a film showcasing the properties in our portfolio, whose captivating beauty has stood the test of time for decades.

We extend our gratitude to our founder, the Republic of Serbia, and to everyone whose presence contributed to the significance of this jubilee. We also wish to thank Dipos' friends, who generously supported our celebratory event: Air Serbia, Deurić Winery, Akademska Rakija, and Jezdić Rakija.

Делегација „Дипоса“ у посети Институту „Сервантес“

Сарадња „Дипоса“ и Института „Сервантес“, који користи зграду из нашег портфолија у улици Чика Љубина 19 траје више од 20 година, а циљ недавне посете било је упознавање са новоименованим директором Ињакијем Абадом Легином. „Посета ‚Сервантесу‘ била је прилика да потврдимо дугогодишње партнерство и разговарамо о даљим плановима“, изјавила је директорка „Дипоса“ Бојана Мартиновић, додајући да ће „Дипос“ и надаље настојати да Институту обезбеди што боље услове за рад, чиме се додатно јачају пријатељске везе Србије и Шпаније. Легин је истакао да је запосленима у овом здању, које је прави драгуљ, врло пријатно за рад и признао да га објекат фасцинира још од 2004, када га је први пут видео.



Делегација „Дипоса“ са руководством Института „Сервантес“
Delegation of "Dipos" with the Management of the Cervantes Institute

Dipos Visits the Cervantes Institute

The collaboration between Dipos and the Cervantes Institute, which occupies the building at 19 Čika Ljubina Street, has lasted for more than 20 years. This visit marked the first meeting between Dipos representatives and the newly appointed Director of the Institute, Mr. Iñaki Abad Leguina.

“The visit to the Cervantes Institute in Belgrade was an opportunity to reaffirm our longstanding partnership and discuss future plans,” stated Bojana Martinović, Dipos director, adding that Dipos will continue to strive to provide the Institute with the best possible working conditions, further strengthening the friendly ties between Serbia and Spain.

Mr. Leguina emphasized that the employees find this remarkable building, a true gem, to be a very comfortable place to work. He recalled that when he first saw the building back in 2004, it left him speechless.

98%

ИСПИТАНИКА ЈЕ ЗАДОВОЉНО ОСТВАРЕНОМ САРАДЊОМ СА „ДИПОСОМ“

OF RESPONDENTS ARE SATISFIED WITH THE COOPERATION ESTABLISHED WITH DIPOS

Професионалним одржавањем увећавамо вредност државне имовине

Наш сет услуга се не своди само на издавање некретнина. Оно по чему смо посебни и што нас издваја на локалном тржишту јесте услуга инвестиционог и текућег одржавања некретнина у нашем портфолију којом увећавамо вредност државне имовине и доприносимо квалитету живота наших закупаца. У протеклом периоду наш професионалан, марљив и посвећен тим реализовао је неколико таквих услуга.



Through Professional Maintenance, We Enhance the Value of State-owned Property

Our range of services goes beyond property renting. What makes us unique and sets us apart in the local market is our provision of both investment and routine maintenance services for the properties within our portfolio. Through these services, we enhance the value of state-owned assets and contribute to the quality of life of our tenants. In the recent period, our professional, diligent, and dedicated team has successfully carried out several such maintenance projects.



У нашем Друштву сваки дан је Дан жена

У духу захвалности свим колегицама које својим преданим радом доприносе успешном пословању нашег Друштва, обележили смо Осми март, Међународни дан жена. У нашем Друштву жене чине 50 одсто запослених и обављају чак 85 одсто руководећих функција.

“Подржавамо равноправност, инклузивност и једнаке могућности за све. Поносни смо на заједничке тимове и наше остварене резултате а ово је прилика да женама посебно изразимо дубоко поштовање и захвалност за неуморну посвећеност, стручност и енергију. Ваша снага уткана је у сваки сегмент нашег пословања због чега и јесмо синоним за премијум бренд на тржишту некретнина”, изјавила је директорка „Дипоса“ Бојана Мартиновић.



Женски део „Дипосовог“ колектива
The Female Members of the "Dipos" Team

In Our Company Every Day Is Women's Day

In the spirit of gratitude towards all our female colleagues who contribute to the successful operation of our company through their dedicated work, we marked March 8th, International Women's Day.

In our company, women make up 50% of the workforce and hold 85% of managerial positions.

“We support equality, inclusiveness, and equal opportunities for all. We are proud of our joint teams and the results we have achieved, and this is an opportunity to especially express our deep respect and gratitude to women for their tireless dedication, expertise, and energy. Your strength is woven into every segment of our business, which is why we are synonymous with a premium brand in the real estate market,” said 'Dipos' director, Bojana Martinović.



Руководство „Дипоса“ са директором Италијанског института за културу Робертом Чинкотом
The Management of "Dipos" with the Director of the Italian Cultural Institute, Roberto Cincotta

Чувар културне баштине: „Дипос“ у посети изложби „Врхунски домети венецијанског ручног рада – ручни рад у Венецији“

У оквиру манифестације Italian Fashion in Belgrade (IFIB) у Италијанском институту за културу, са којим „Дипос“ сарађује годинама, реализована је изложба ручних радова венецијанских уметника „Врхунски домети венецијанског ручног рада – ручни рад у Венецији“, кустоскиње Јелене Весић.

Реч је о представљању неких од најстаријих брендова венецијанске израде као културне баштине Италије, што је био повод посете директорке „Дипоса“ Бојане Мартиновић и заменице директора Иване Милосављевић овој институцији и уједно закупцу, који ове године обележава 20 година закупа непокретности у Улици кнеза Милоша 56, а у којој се налази и седиште самог Института.

„Заједничко за наше Друштво и ову изложбу је, осим успешног партнерства са Институту, и очување богате културне баштине.

Због тога је драгоцено искуство сазнати како се у Италији негују и чувају стари занати као део културног наслеђа“, изјавила је након посете директорка „Дипоса“ Бојана Мартиновић, захваливши се директору Италијанског института за културу господину Роберту Чинкоти и целом тиму на срдечном гостопримству.

Guardian of Cultural Heritage: Dipos Visits the Exhibition “The Ultimate Achievements of Venetian Handicrafts – Handicrafts in Venice”

As part of the event Italian Fashion in Belgrade (IFIB), an exhibition titled „The Pinnacle of Venetian Handicrafts – Handicraft in Venice“ was held at the Italian Cultural Institute, with which Dipos has maintained a long-standing cooperation. The exhibition, curated by Jelena Vesić, showcased the handcrafted works of the most esteemed Venetian artisans.

The event presented some of the oldest brands of Venetian craftsmanship as part of Italy's rich cultural heritage. On this occasion, Dipos Director Bojana Martinović and Deputy Director Ivana Milosavljević visited this important institution, which is also one of Dipos's tenants. This year, the Italian Cultural Institute marks its 20th anniversary of leasing the property located at 56 Kneza Miloša Street, which also houses the Institute's headquarters.

“What our Association and this exhibition have in common, besides a successful partnership with the Institute, is the preservation of rich cultural heritage.

That's why it's such a valuable experience to learn how Italy nurtures and preserves traditional crafts as part of its magnificent cultural legacy, especially in an era of artificial intelligence development,” said the director of Dipos, Bojana Martinović, after the visit. She expressed her gratitude to the director of the Italian Cultural Institute, Mr. Roberto Cincotta, and the entire team.

Ускршње дружење са најмлађим члановима „Дипос“ породице

У духу ускршњих празника, угостили смо малишане из предшколске установе „Машана“, иначе дугогодишњег закупца Друштва.

На изненађење свих, са предшколцима и васпитачицом дошао и ускршњи зец носећи празнично украшену тарту.

Пуно смеха и радости уз слатке залогаше и поклоне обележили су наш сусрет.

Велико нам је задовољство што нам ПУ „Машана“ смештена у Дипломатској колонији, дуги низ година указује поверење препознајући сигурност и поуздано партнерство које заједнички негујемо стварајући услове за срећно детињство многим генерацијама.



Easter Gathering with the Youngest Members of the Dipos Family

In the spirit of the upcoming Easter holidays, we had the pleasure of welcoming children from the “Mašana” preschool institution, a long-time tenant of our Company. To everyone's surprise, the Easter Bunny arrived alongside the teacher, bringing a festively decorated cake. Our gathering was filled with laughter, joy, sweet treats, and gifts that marked a truly delightful occasion.

We are especially pleased that “Mašana” Preschool, located in the Diplomatic Colony, has placed its trust in us for many years, recognizing the safety and reliable partnership we foster together in creating the conditions for a happy childhood for many generations.

Пријатељски сусрет представника „Дипоса“ и Амбасаде Краљевине Данске

У резиденцији Амбасаде Краљевине Данске, у Ужичкој бр. 48, у објекту који се налази у нашем богатом портфолију, уприличен је сусрет директорке „Дипоса“ Бојане Мартиновић и Њ. е. амбасадорке Краљевине Данске у Београду Пернил Далер Кардел. Током обиласка здања, а у духу традиционалног дугогодишњег партнерства, између осталог, разговарало се и о унапређењу сарадње кроз различите моделе пружања сета наших услуга у области професионалног и ефикасног одржавања овог јединственог објекта.

„Чињеница да „Дипос“ са Амбасадом Краљевине Данске сарађује 68 година већ довољно говори сама за себе. Поносни смо на наше партнерство које брижљиво негујемо свих ових година, задовољавајући потребе за одржавањем по највишим стандардима како амбасаде тако и резиденције“, изјавила је тим поводом директорка нашег Друштва Бојана Мартиновић.

Пословна сарадња „Дипоса“ и Амбасаде Краљевине Данске успостављена је 1957. године, када је потписан први Уговор о закупу. Поред резиденције, Амбасада Краљевине Данске у Улици незнаног јунака бр. 9а дуги низ година користи и објекат за седиште Амбасаде у Београду.

Friendly Meeting Between Dipos Representatives and the Embassy of the Kingdom of Denmark

At the residence of the Embassy of the Kingdom of Denmark, located at 48 Užička Street, a property included in our extensive portfolio, a meeting took place between the Director of Dipos, Bojana Martinović, and H.E. Pernille Dahler Kardel.

Following a tour of the premises, and in the spirit of a long-standing traditional partnership, the meeting focused on enhancing cooperation through various models of service provision, particularly in the field of professional and efficient maintenance of this unique property.

„The fact that Dipos and the Embassy of the Kingdom of Denmark have been cooperating for 68 years speaks volumes in itself. We are proud of our partnership, which we have nurtured with care over the years, meeting the highest standards of maintenance for both the Embassy and the residence,” said Bojana Martinović, Director of Dipos on the occasion.

The business collaboration between Dipos and the Embassy of the Kingdom of Denmark was established in 1957, when the first Lease Agreement was signed. In addition to the residence, the Embassy of the Kingdom of Denmark has for many years also used the property at 9a Neznanog Junaka Street as the Embassy's headquarters in Belgrade.



Амбасадорка Данске Пернил Далер Кардел са руководством „Дипоса“
Ambassador of Denmark Pernille Dahler Kardel with the Management of "Dipos"

97%

ИСПИТАНИКА ЈЕ
ЗАДОВОЉНО КВАЛИТЕТОМ
ПРУЖЕНИХ УСЛУГА

OF RESPONDENTS ARE
SATISFIED WITH THE QUALITY
OF SERVICES PROVIDED

Пролеће: Време уживања у раскошним „Дипосовим“ баштама

Уређење башта и дворишта, који поново постају места опуштања и одмора након хладне зиме, нашло се и овог пролећа у фокусу наших активности.

Заједно са нашим закупцима стварамо баште из снова, уређујемо и одржавамо зелене површине укључујући садњу цвећа, сечу грана, сетву травног семена, кошење и одржавање травњака, као и орезивање шибља и дрвећа.



Spring: A Time to Enjoy the Splendor of Dipos Gardens

As gardens and courtyards once again become spaces for relaxation and leisure after the cold winter months, their maintenance and enhancement have once again been a key focus of our spring activities.

Together with our tenants, we are creating dream gardens—designing and maintaining green spaces through flower planting, branch trimming, grass seeding, lawn mowing and upkeep, as well as pruning shrubs and trees.



Признање Србије на грудима пријатеља

Први Орден Републике Србије на великој огрлици добио је 2013. године председник Руске Федерације Владимир Путин, а међу његовим носиоцима су и кинески лидер Си Ђинпинг, патријарх московски Кирил, мађарски премијер Виктор Орбан

Serbia's Tribute Proudly Worn by Friends

The first Order of the Republic of Serbia on a large necklace was awarded in 2013 to the President of the Russian Federation, Vladimir Putin. Other recipients include Chinese leader Xi Jinping, Patriarch Kirill of Moscow, Prime Minister of Hungary, Victor Orbán

УГЛЕДНИМ
ЛИЧНОСТИМА ИЗ
СВЕТА НАЈВИШЕГ
РАНГА, ЗА ЗАСЛУГЕ
У ЈАЧАЊУ ВЕЗА
МЕЂУ НАРОДИМА,
НАША ЗЕМЉА
ОДАЈЕ ПРИЗНАЊЕ
ЈЕДИНСТВЕНИМ
ОДЛИКОВАЊЕМ

DISTINGUISHED
FOREIGN CITIZENS
OF HIGHEST RANK
RECEIVE UNIQUE
ORDERS FROM
SERBIA FOR THEIR
CONTRIBUTION TO
STRENGTHENING
BONDS AMONG
NATIONS

Фото/Photo:
predsednik.rs



RS

Државна одликовања су најверодостојнији докази јавног признања и додељују се у целом свету за изузетне заслуге и дела. Наша земља својим пријатељима у иностранству, председницима страних држава и влада, исказује захвалност и поштовање највишим државним одличјем - Орденом Републике Србије. Престижни орден наше земље на њиховим грудима својеврсни је печат пријатељства и показатељ да је њихово дело уграђено у тековине наше државе. Ексклузивно одликовање, другим речима, својеврсна је потврда да су његови носиоци искрени и истински пријатељи Србије.

Овај раритетни орден с поносом носе неки од најугледајнијих светских државника, творећи јединствени круг привилегованих личности, због чињенице да им је једна суверена држава исказала поштовање својим високим одликовањем. Србија се, са друге стране, поноси што њено највише признање носи велики број светских лидера широм планете, што сведочи о снажним везама и узајамном политичком и економском партнерству.

Први Орден Републике Србије на великој огрлици добио је 2013. године председник Руске Федерације Владимир Путин за изузетне заслуге у развијању и учвршћивању мирољубиве сарадње и пријатељских односа између Србије и Русије. У том тренутку био је једини носилац највишег државног одличја, јер је светским државницима претходно додељено 18 ових ордена, али другог реда, на ленти. Орден Србије, како се неформално назива, уручио му је тадашњи председник Томислав Николић, обраћајући му се на руском језику:

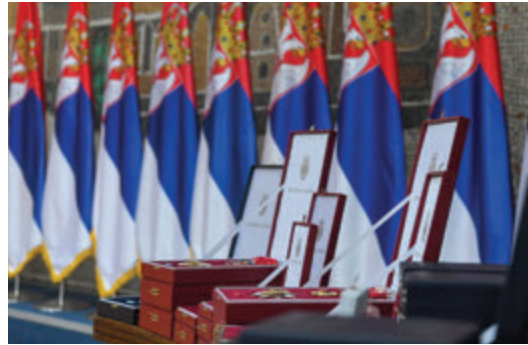
„Драги брате Владимире, српски народ се поноси што ти носиш највиши српски орден.“

„Желим да вас уверим да ће Русија, као и у прошлости, прихватити Србију као највећег савезника и да ћу учинити све да се односи даље развијају“, узвратио је председник Путин.

Осим њега, највише одликовање добили су и председник НР Кине Си Ђинпинг (2016), сада председник Казахстана Нурсултан Назарбајев (2018), патријарх московски и целе Русије Кирил (2021), председник Председништва Босне и Херцеговине Милорад Додик (2021) и премијер Мађарске Виктор Орбан (2022).

Додељујући Орбану високо признање, председник Александар Вучић нагласио је да је мађарски политичар био уз Србију у њеним тешким тренуцима.

„Ово одликовање додељујем изузетном пријатељу Републике Србије за заслуге у развијању и учвршћивању мирољубиве сарадње и пријатељских односа двеју земаља“, рекао је Вучић, док је Орбан узвратио како је



мисија и Србије и Мађарске да „одбране јужна врата Европе“.

Орден Републике Србије, церемонијални печат интернационалног пријатељства, установљен је 26. октобра 2009. године Законом о одликовањима, а његов аутор је академски вајар Митар Петковић, руководилац уметничког студија у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер. Додељује се указом председника Републике, у специјалним приликама, најчешће на велике државне празнике попут Сретења - Дана државности или Видовдана. Први степен овог ордена додељује се на великој огрлици и он је резервисан искључиво

Премијер
Мађарске
Виктор Орбан
примио је
орден 2022.
године

*Hungarian
Prime Minister
Viktor Orbán
received the
order in 2022*

Уникатно ордење велике културно-историјске вредности

У некадашњој СФР Југославији додељивани су ордени за војне и за грађанске заслуге, а уникатан је био Маршалски знак, направљен ексклузивно за Тита, рад славног вајара Антона Аугустинчића. Као уникат, нарочито је занимљив предратни Орден Светог кнеза Лазара, установљен поводом 500 година од Косовског боја, намењен за краља и његовог пунолетног наследника. По својим карактеристикама, орден који припада категорији владарских регалија био је израђен у три примерка, али после 1941. године њихова судбина остаје непозната. Златни орден Милоша Великог са сребрном звездом и круном са брилијантима, светски је раритет који је недавно аукцијска кућа „Емедалс“ огласила за продају по цени од невероватних 240.000 америчких долара.



EN

State orders are the most credible public recognitions and are awarded all over the globe for exceptional achievements and deeds. Serbia expresses gratitude and respect to our friends from abroad, presidents and prime ministers of foreign countries, with the highest state order - the Order of the Republic of Serbia. Our country's prestigious order that they wear on their chests is a mark of friendship and an indicator that their efforts have been imbued in the achievements of our country. In other words, this exclusive order is a confirmation that its recipients are sincere and true friends of Serbia.

This rare order is worn with pride by some of the most influential global leaders, forming a unique circle of privileged persons because of the fact that a sovereign country showed them respect with its highest order. Serbia, on the other hand, is proud that its highest order is worn by many world leaders, which testifies to strong ties and political and economic partnership.

The first Order of the Republic of Serbia on a large necklace was awarded in 2013 to the President of the Russian Federation, Vladimir Putin, for his exceptional contribution to the development and strengthening of peaceful cooperation

and friendly relations between Serbia and Russia. At the time, he was the only recipient of the highest state order, as other statesmen had previously only received 18 second-class orders, worn on a ribbon. The Order of Serbia, as it is called informally was awarded to him by the then-president, Tomislav Nikolić, who addressed him in Russian:

‘Dear brother Vladimir, the Serbian people are proud that you are wearing the highest order of Serbia’.

‘I wish to assure you that Russia, just like it did in the past, will continue to accept Serbia as its greatest ally and that I will do everything to further develop our relations’, president Putin replied.

The highest order was also awarded to the President of PR China Xi Jinping (2016), the then-President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev (2016), Patriarch of Moscow and all Russia Kirill (2021), member of the Presidency of Bosnia and Herzegovina Milorad Dodik (2021) and Prime Minister of Hungary Viktor Orbán (2022).

When awarding the highest of recognitions to Orbán, President Aleksandar Vučić stressed that the Hungarian politician had stood by Serbia in its difficult times.

Unique Orders of Great Cultural and Historical Value

In the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia, orders were awarded for military and civil achievements, and the most unique of all was the Marshal Badge, made exclusively for Tito by the famous sculptor Anton Augustinčić. Another unique order is the pre-war Order of Saint Prince Lazar, established on the 500th anniversary of the Battle of Kosovo, intended for the king and his adult heir. According to its characteristics, this order belongs to the category of royal regalia. Three copies were made, but after 1941 their fate is still unknown. The golden Order of Miloš the Great with a silver star and crown with diamonds is a global rarity, which was recently listed for sale by the eMedals auction site for an incredible price of \$240,000.

RS

за суверене – монархе или председнике. Орден Србије у другом степену носи се на ленти и, поред шефова држава, њиме могу бити одликовани и премијери.

Највише српско одликовање веома је раскошно, високе уметничке, занатске и материјалне вредности. Орден првог реда састоји се од звезде, велике огрлице и орденског знака, а подлогу звезде чини осам бисерних и осам каналисаних сребрних зрака, са златним крстом. Краци крста образују осам испадних углова, од црвеног емајла су, са ивицама обрубљеним плавим емајлом и златном пругом. У средини крста је округли медаљон са сребрним Великим грбом Србије на златном пољу. Велика огрлица израђена је од сребра и састоји се од 18 чланака. На централном, златном пољу, угравиран је српски хералдички штит, овичен сребрним венцем, а на осталим су наизменично поређана по три мотива из студеничке камене пластике и са полијелеја из Маркове цркве: стилизовани крст, двоглави бели орао и љиљан.

Врпца је израђена од светлоплаве свиле, а на средини је бела усправна пруга са минијатуром Великог грба Републике Србије. Ношење одликовања дефинисано је посебним кодексом који прописује да се звезда носи искључиво на левој страни груди, а велика огрлица око врата, тако да орденски знак виси на средини.

Орден Републике Србије другог степена састоји се од звезде, ленте и орденског знака. До сада га је добило више од 50 званичника. Међу њима и: Иван Гашпарович, председник Словачке, Каролос Папуљас, председник Грчке, Трајан Басеску, председник Румуније, Александар Лукашенко, председник Белорусије, Илхам Алијев, председник Азербејџана, Михаил Сакашвили, председник Грузије, Виктор Јанукович, председник Украјине, и постхумно Уго Чавез, председник Венецуеле. Сви они добили су орден 2013. године. Две године касније, одликован је и легендарни председник Кубе Фидел Кастро, као и кардинал Пјетро Паролин, државни секретар Свете столице. Занимљиво је да је исте године папа Фрања одликовао амбасадора Србије при Светој столици Мирка Јелића Орденом великог крста реда Пија Деветог са лентом.

Највише ових ордена додељено је 2016. године – чак 30, и то председницима или суверенима држава које нису признале једнострано проглашену независност Косова или су то признање повукле. Међу њима су били председници Алжира, Анголе, Боцване, Екваторијалне Гвинеје, Замбије, Мозамбика, Намибије и других пријатељских држава.

Листа одликованих личности својерсна је хроника узлета и сазревања пријатељства наше



земље са страним државама. Орден са лентом добили су и шеик Мухамед бин Зајед ел Нахјан, у то време престолонаследник Абу Дабија (2017), Бојко Борисов, премијер Бугарске (2019), Милош Земан, председник Чешке, и Алберт Други, кнез од Монака (обојица 2020), аустријски канцелар Себастијан Курц (2021), египатски председник Абдел Фатах ел Сиси (2022) и прошле године председник Владе Баварске Маркус Зедер.

Звезда и орденски знак истоветни су са звездом и орденским знаком првог степена, а лента је израђена од светлоплаве свиле са машном. На средини врпце су две усправне беле пруге са минијатуром Великог грба Србије. Звезда Ордена носи се на левој страни груди, а лента преко њих – са десног рамена ка левом боку.

Србија има дугу традицију исказивања захвалности и поштовања значајним личностима на овај начин, а прва одликовања стизала су још током владавине Османлија, најчешће из Аустроугарске и Русије. Познат по раскошном знамењу био је и сам кнез Милош Обреновић. Први орден установљен у обновљеној Србији, поводом пола века од Другог српског устанка, 1865. године, био је Таковски крст. Ордење из времена социјалистичке Југославије спада међу највредније у домаћој фалеристици, а оно које га је наследило било је необичан спој нових и интересантних решења, попут Ордена Тесле, и дотадашњих одликовања, али нижег квалитета и другачије степенованих. Законом из 2009. ордењу се враћа стари сјај. Оно наставља традицију краљевских ордена и спаја елементе двеју династија – Карађорђевића и Обреновића, уз омаж одликовањима из времена социјализма. ◆

Србија има дугу традицију исказивања захвалности и поштовања значајним личностима на овај начин, а прва одликовања стизала су још током владавине Османлија, најчешће из Аустроугарске и Русије

Serbia has a long tradition of expressing gratitude and respect to persons of note in this way, and the first orders were awarded during Ottoman rule, usually from Austria-Hungary and Russia

EN

'I am awarding this order to a great friend of the Republic of Serbia for his contribution to the development and consolidation of peaceful cooperation and friendly relations between our two countries', Vučić said, while Orbán added that it is the mission of both Serbia and Hungary to 'defend the southern gates of Europe'.

The Order of the Republic of Serbia, the ceremonial mark of international friendship, was established on 26 October 2009 by the Law on Orders and was created by the sculptor Mitar Petković, head of the design studio at the Topčider Institute for Manufacturing Banknotes and Coins. The order is awarded by decree of the President of the Republic on special occasions, usually on major state holidays such as Statehood Day or the Day of Saint Vitus – Vidovdan. The first class of the order is awarded on a large necklace and is reserved exclusively for sovereigns – monarchs or presidents. The second-class Order of Serbia is worn on a ribbon and can be awarded to heads of state and prime ministers.

The highest Serbian order is lavishly decorated, and has significant artistic, artisanal and material value. The first-class order consists of a star, a large necklace and order insignia. The foundation for the star is made of eight pearled and eight channelled silver rays, with a golden cross. The arms of the cross form eight salient angles and are made of red enamel with edges covered with blue enamel and a golden stripe. The middle of the cross holds a round medallion with a silver Greater Coat of Arms of Serbia on a gold background. The large necklace is made of silver and has 18 pieces. The central, golden field has an engraving of the Serbian heraldic shield, surrounded by a silver wreath, while other fields include randomly distributed three motifs from the Studenica Monastery stone sculptures and the central chandelier from the Church of Saint Mark: a stylised cross, double-headed white eagle, and a fleur-de-lis.

The ribbon is made of light-blue silk, with a white vertical stripe in the middle containing the miniature of the greater coat of arms of the Republic of Serbia. The wearing of the order is defined with a specific code that proscribes that the star be worn exclusively on the left side of the chest and that the large necklace should be worn around the neck, so that the order insignia could hang at the centre.

The second-class Order of the Republic of Serbia consists of a star, ribbon and order insignia. So far, it has been awarded to more than 50 officials, including Ivan Gašparovič, President of Slovakia, Karolos Papoulias, President of Greece, Traian Băsescu, President of Romania, Aleksandr Lukashenko, President of Belarus, Ilham Alyev, President of Azerbaijan, Mikheil Saakashvili, President of Georgia, Viktor Yanukovich, President of

Ukraine and posthumously Hugo Chávez, former president of Venezuela. All of them received the order in 2013. Two years later, the legendary President of Cuba, Fidel Castro, received the order, as did cardinal Pietro Parolin, Secretary of State of the Holy See. It is interesting to note that in the same year, Pope Francis awarded the Serbian Ambassador to the Holy See, Mirko Jelić, the Grand Cross Order of Pope Pius IX with a ribbon.

The most Orders were awarded in 2016 – a total of 30, mostly to presidents or sovereigns of those countries that had not recognised the unilaterally declared independence of Kosovo or to those that had withdrawn their recognition. Among them were presidents of Algeria, Angola, Botswana, Equatorial Guinea, Zambia, Mozambique, Namibia, and other friendly countries.

The list of persons who received the order is a chronicle of the progress and maturation of our country's friendly relations with other countries. The Order with the ribbon was also awarded to Sheikh Mohammed bin Zayed Al Nahyan, the then-heir to the throne of Emirate of Abu Dhabi (2017), Boyko Borissov, Prime Minister of Bulgaria (2019), Miloš Zeman, President of the Czech Republic, and Albert II, Prince of Monaco (both in 2020), former Austrian Chancellor Sebastian Kurz (2021), Egyptian President Abdel Fattah El-Sisi (2022), and the Minister-President of Bavaria, Marcus Söder (2024).

The star and the order insignia are identical to the star and order insignia of the first class, while the ribbon is made from light-blue silk with a bow. In the middle of the ribbon there are two vertical white stripes with a miniature of the greater Coat of Arms of Serbia. The Order's star is worn on the left side of the chest with the ribbon over the chest – from the right shoulder to the left hip.

Serbia has a long tradition of expressing gratitude and respect to persons of note in this way, and the first orders were awarded during Ottoman rule, usually from Austria-Hungary and Russia. Prince Miloš Obrenović was well-known for his lavish insignia. The first order that was established in renewed Serbia, on the 50th anniversary of the Second Serbian Uprising in 1865 was the Order of the Cross of Takovo. The orders from the times of the Social Federal Republic of Yugoslavia are among the most valuable in domestic phaleristics, and the ones that came after them were an unusual blend of new and interesting designs, such as the Order of Nikola Tesla, with the previous orders, however with lower quality and different ranking. The Law from 2009 restored importance to the orders. They are now continuing the tradition of royal orders and bring together the elements of two dynasties – Karađorđević and Obrenović – along with an homage to the orders from socialist times. ◆

ЋИРИЛИЦИЦА

је памћење српског народа

Симбол културног идентитета, историје и језичке посебности. Настала је у 9. веку и кроз историју је обликовала и чувала језик, књижевност и духовност

RS

Ћирилица је врло старо писмо, настало у време постојања старословенског језика. Током историје проширила се међу свим Словенима православног обреда а од XII века постала је главно писмо ових народа.

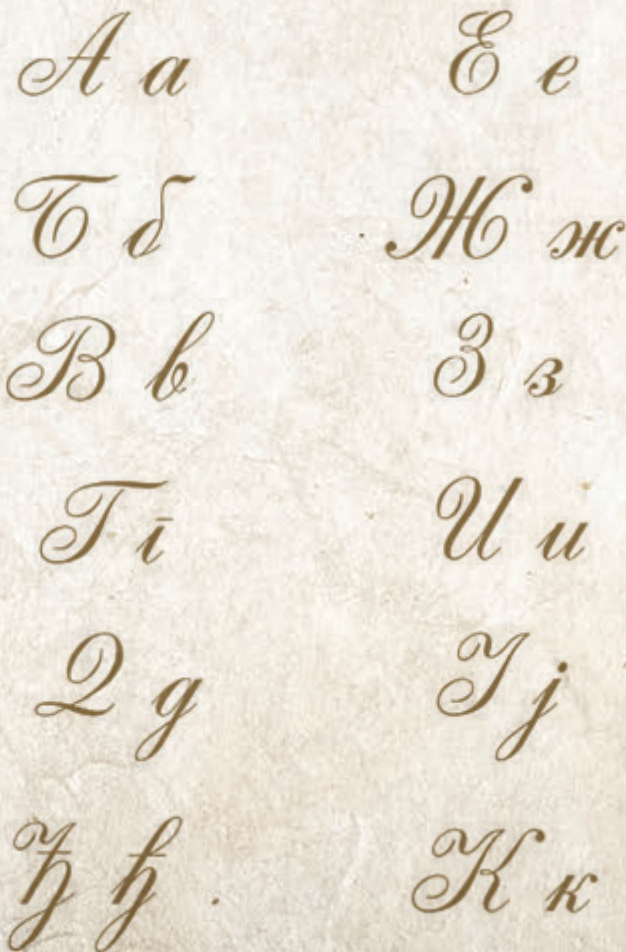
Иако је ћирилица једно од два службена писма у Србији, за српски народ она је много више од тога – симбол је културног идентитета, историје и језичке посебности. Настала је у 9. веку и кроз историју је обликовала и чувала језик, књижевност и духовност. Њоме су писани први закони, песме, јеванђеља, повеље, а данас и књиге, уџбеници, часописи, научна дела. Према речима академика Матије Бећковића, „ћирилица је духовни ДНК народа који њоме пише“.

Песнички речено, ћирилица је спона између оног што смо били и оног што јесмо. Није случајно што је управо на овом писму исписан „Горски вијенац“, што је 1494. године на Цетињу, у штампарији Црнојевића, одштампан „Октоих“, прва ћириличка књига Јужних

Словена, што је на њему усвојен Душанов законик или што су баш облици ћирилице урезани у плоче Хиландара, Дечана и Студенице.

У СРБИЈИ ЋИРИЛИЧКО ПИСМО ИМА ЈАСНО дефинисани статус Уставом заштићеног писма, чиме се потврђује посебан идентитетски и културни значај. Према нашем Уставу, службени језик у Србији је српски, а службено писмо – ћириличко. Ова одредба чини ћирилицу не само средством комуникације, већ и симболом државности и културног континуитета.

Поред тога, њено коришћење уређено је Законом о службеној употреби језика и писма. Обавезна је у актима државних органа, јавних институција, просвете, као и у медијима који се финансирају из буџета. Ћирилица је такође препозната Законом о култури као део културног наслеђа Србије. То је уједно и разлог због којег је и овај магазин који читате написан управо ћирилицом, јер је „Дипос“ активно укључен у очување наше културне баштине.



Cyrillic Script Is the Memory of Serbian People

Symbol of cultural identity, history, and linguistic distinctiveness. It was created in the 9th century and has shaped and nurtured language, literature, and spirituality ever since

EN

The Cyrillic script is an ancient script that was created back in the times of the Old Slavonic language. Throughout history, it spread among all Orthodox Slavs, and has been their main script since the 12th century.

Even though the Cyrillic script is one of two official scripts in Serbia, it is much more than just the official script for the Serbian people. It is a symbol of cultural identity, history, and linguistic distinctiveness. It was created in the 9th century and has shaped and nurtured language, literature, and spirituality ever since. It was used to write the first laws, poems, gospels and charters, and later books, textbooks, magazines, and scientific papers. According to academician Matija Bećković, 'the Cyrillic script is the spiritual DNA of the people that use it'.

Poetically speaking, the Cyrillic script is a link between what we used to be and what we are now. It is no accident that Petar Petrović Njegoš's masterpiece *Mountain Wreath* was printed in Cyrillic or that it was used in 1494 in the Crnojević printing house in Cetinje for the first book in the

Cyrillic script of the South Slavs – the *Octoechos*. The Cyrillic script was also used for the Code of Emperor Dušan and for the inscriptions carved into the stones of old Serbian monasteries such as Hilandar, Dečani, and Studenica.

THE CYRILIC SCRIPT IS PROTECTED BY the Serbian Constitution, which affirms its specific importance for Serbian history and culture. According to the Constitution, the official language in Serbia is Serbian, and the official script is Cyrillic. This provision makes the Cyrillic script not only a means of communication but a symbol of statehood and cultural continuity.

Its usage is also regulated by the Law on the Official Use of Language and Script. The Cyrillic script is mandatory in the documents of state bodies, public institutions, and the media funded from the state budget. The Cyrillic script has also been recognised by the Law on Culture as part of Serbia's cultural heritage. This is why the magazine you are reading uses the Cyrillic script, since our company is actively involved in the preservation of our cultural heritage.

Према речима професора др Срете Танасића, научног саветника Института за српски језик САНУ, „ћирилица је једино српско национално писмо и кључни елемент културног идентитета српског народа. Највећи део српске културне баштине, укључујући најзначајније њене споменике попут Мирослављевог јеванђеља, написан је ћирилицом. Она је суштински део нашег културног наслеђа којим би требало да се поносимо.“

Прослављени српски редитељ Емир Кустурица још је језгровитије дефинисао органску везу ћириличног писма и трајања српског народа.

„Ћирилица је наше памћење. Она је графичко лице српског народа“, рекао је Кустурица.

Свој графички лик, међутим, српски народ није стекао ни лако ни преко ноћи. У данашњој ћирилици сабран је предани рад генерација учењака од средњег века до данас. Њени корени везују се за дело светих Ћирила и Методија, који су у 9. веку створили глагољицу као прво писмо прилагођено словенским гласовима, а у част солунске браће 24. мај установљен је као Дан словенске писмености и културе. Њихови ништа мање важни ученици, Климент и Наум, саставили су ново писмо – ћирилицу.

Али појавио се проблем на простору средњовековне Србије – старословенски језик, први књижевни језик свих Словена, никада није био говорни језик српског народа. На овом језику вршена је служба у цркви. Тако настаје српска редакција – српкословенски, са више народних речи који такође није био говорни језик, али су на њему у цркви певане молитве.



ПАРАЛЕЛНО СА ТУРСКОМ ОКУПАЦИЈОМ, ЦРКВА је у Србију позвала руске учитеље који су са собом донели рускословенски језик, који се у православним црквама балканских Словена задржао до данас, са мањим разликама. Међутим и тај језик је народу био неразумљив, па су у писању и говору поново уношени елементи народног српског језика. Настала је мешавина језика у науци је позната као славјаносербски језик, који је остао у употреби, као званичан књижевни језик, до краја 19. века.

Прича о српској ћирилици, ипак, неодвојива је од Вука Стефановића Караџића, који се залагао за употребу народног језика као књижевног. Сматра се не само њеним творцем, већ и најагилнијим промотером начела „пиши као што говориш, а читај као што је написано“. Вук се тиме ослонио на делатност филолога Саве Мркаља, који се залагао за реформу писма и правописа на начелу „један глас – једно слово“ и сачинио кодификовани систем писане комуникације, али и један од стубова нашег идентитета. Оно повезује епохе, земљу и језик и интернационални је бренд Србије. Вуково писмо тако је постало симбол Србије.

Вук
Стефановић
Караџић

Vuk Stefanović
Karadžić

Најсавршеније писмо на свету

Чувени ирски писац Бернард Шо, добитник Нобелове награде 1925. године, никада није боравио у Србији, али је био одушевљен српском азбуком, сматрајући је најсавршенијим писмом на свету. Он је у свом тестаменту оставио завидан новчани износ (367.000 фунти) онеме који успе да реформише и упрости енглеску абегу по узору на српску ћирилицу, односно по принципу „једно слово за један глас“. Међутим, ова вредна награда до данашњих дана остала је неуручена.

А а

Б б

М м

Н н

Њ њ

О о

Т т

Р р

С с

According to Professor Sreta Tanasić, PhD, scientific advisor in the Serbian Language Institute of the Serbian Academy of Sciences and Arts, ‘the Cyrillic script is the only Serbian national script and a key element of cultural identity of the Serbian people. The vast majority of the writings in Serbian cultural heritage, including the most important documents, such as the Miroslav Gospel, were written with the Cyrillic script. It is the essential part of our cultural heritage that we should be proud of.’

The famous Serbian director Emir Kusturica defined the organic connection between the Cyrillic script and the endurance of the Serbian people even more succinctly.

‘The Cyrillic script represents our memory. It is the graphical image of the Serbian people’, Kusturica said.

HOWEVER, THE GRAPHICAL IMAGE OF THE Serbian people did not come easily or overnight. Today’s Cyrillic script compiles the hard work of generations of learned individuals since the Middle Ages. Its roots go back to the endeavours of Saints Cyril and Methodius, who created the Glagolitic alphabet in the 9th century as the first script adapted to Slavic phonemes. As a tribute to the two brothers from Thessaloniki, 24 May was chosen as the Day of Slavic Literacy and Culture. Their equally important students, Clement and Naum, composed a new script – the Cyrillic, which unified

However, there was a problem in the territory of medieval Serbia – the Old Slavonic language, the first literary language of all Slavs, was never the spoken language of Serbs, but was only the liturgical language. This is how the Serbian recension of Old Slavonic came to be – the Serbian Slavonic language, which had more ver-

A Perfect Script

The famous Irish writer George Bernard Shaw, Nobel Prize laureate for 1925, never visited Serbia but was fascinated with the Serbian alphabet, considering it the most perfect script in the world. In his testament, he left a significant sum of money (£367,000) to the person who would reform and simplify the English alphabet after the Serbian Cyrillic, in line with the principle ‘one letter for one sound’. However, this valuable prize has not been awarded yet.

nacular words. This language was not a spoken language either, even though it was the language of prayers chanted in church.

PARALLEL WITH THE OTTOMAN OCCUPATION, THE Church invited Russian teachers to Serbia who brought with them the Russian Slavonic language, which is still used in Orthodox churches of Balkan Slavs, with minor differences. However, this language was also difficult to understand, so elements of the vernacular Serbian language were again introduced to writing and speech. That is how a combination of languages known as Slavonic-Serbian was created and remained in use as the official literary language until the late 19th century.

The story of Serbian Cyrillic is, however, inseparable from Vuk Stefanović Karadžić, who advocated for the use of the vernacular in literature. He is not only seen as the creator, but as the biggest proponent of the principle ‘write as you speak and read as it is written’. Karadžić relied on the efforts of philologist Sava Mrkalj, who advocated the reform of script and orthography based on the principle ‘one sound – one letter’, and created a codified system of written communication which became one of the pillars of our identity. It connects epochs, the land and the language and is an international brand of Serbia. This is how Karadžić’s script became a symbol of Serbia.

In his reform, Karadžić removed the redundant letters from Russian Cyrillic, kept 24 Old Slavonic symbols, adopted the letter J from the Latin script and introduced five new ones – Ћ, Ѓ, Џ, Ђ, and Љ.

In a contest for the most beautiful letter of the Serbian Cyrillic – once known as ‘Vukovica’ after its creator – there is a high probability that the letter Ћ would win. Experts in writing and typography say that this letter is visually elegant, attractive and challenging in terms of calligraphy, and that it has a rhythm and a harmony to it. This letter, however, carries an additional value in terms of identity, since it is a clear trademark of the Serbian language, along with several other letters designed by Karadžić.

Just as the letter Ћ (equivalent in the Latin script is Ć) stands out among other letters, so also the Serbian Cyrillic stands out among other scripts. Philologist sometimes poetically pointed out that its importance to Serbia is like that of a root to a tree. As a sacred relic that was protected and passed on for centuries, the Cyrillic script today is not just a writing system – it is the voice of our ancestors and an enduring connection between epochs, land and language.

It is no wonder then that the construction of

Караџић је у реформи избацио сувишна слова из руске ћирилице, задржао 24 старословенска знака, преузео Ј из латинице и увео пет нових слова – Ћ, Ѓ, Џ, Њ и Љ.

Када би се организовао избор за најлепше слово српске ћирилице, која се по имену њеног творца некада називала и „вуковица“, велика је шанса да би победило слово Ћ. Стручњаци за писмо и типографију кажу да је ово слово визуелно елегантно, калиграфски привлачно и изазовно, ритмично и хармонично. Ово писмено, међутим, носи и додатну идентитетску вредност, јер је уз још неколико других Вукових слова, јасно обележје српског језика.

Оно што је Ћ међу осталим словима, то је и српска ћирилица међу другим писмима. Она је Србији, како то сликовито указују филолози, оно што је корен стаблу. Као светиња која се чувала и наслеђивала кроз векове, ћирилица данас није само писмо – она је глас предака и трајна веза која

спаја епохе, земљу и језик.

Због тога не чуди да је изградња првог српског Музеја ћирилице у Рачи у близини истоименог манастира и Бајине Баште финансирана од државе као пројекат националне важности.

Према речима Синише Спасојевића, иницијатора и руководиоца овог пројекта, пројекат је заснован на заоставштини преписивачке школе у манастиру Рача (задужбини краља Драгутина) за време Османлија, када је сачуван велики број вредних средњовековних књига. Поред тога, за време Другог светског рата у овом манастиру сачувано је чувено „Мирослављево јеванђеље“, рукопис најлепше српске ћирилице.

Музеј чије је свечано отварање планирано у 2025. години, представљаће важан културни центар и биће посвећен очувању и промовисању једног од најважнијих делова српске културне баштине.

ЋИРИЛИЦА У САВРЕМЕНОЈ УМЕТНОСТИ

Савремени графички дизајн, упркос доминацији дигиталне латинице, све чешће посеже за ћирилицом као заштитним знаком аутентичности. Последњих година догађа се тиха ренесанса овог писма, посебно у типографији, графичком и индустријском дизајну, али и различитим креативним сферама, попут стрит-арта или моде. Томе погодује не само државна кампања за очување ћирилице већ и глобални тренд антиглобализма и ре-афирмације традиционалних вредности. Вукова слова тако све више виђамо на делима ликовних уметника, део су одевних колекција и поп-арт графита. Чувене графичке новеле Хуга Прата, недавно су први пут објављене на ћирилици, на тржишту је све више ћириличких тастатура, а број атељеа традиционалне и модерне калиграфије је у сталном порасту.

Ћирилица се одликује правилношћу, читљивошћу и структуром која подједнако служи практичној употреби и визуелној уредности. Њен изглед често се описује као достојанствен и смирен. Управо та умереност даје ћирилици стабилност и трајну примену у различитим контекстима – од историјских докумената до савремених натписа. Применом савремених фонтова, ћирилица је атрактивна за натписе, принтове и брендинг. Инспирирани традицијом, савремени дизајнери, илустратори и типографи враћају ћирилицу у епицентар визуелне културе, стварајући модерна, елегантна, слова пријемчива дигиталном свету, али и традиционалној штампи. ◆

Ш ш

Ћ ћ

У у

Р р

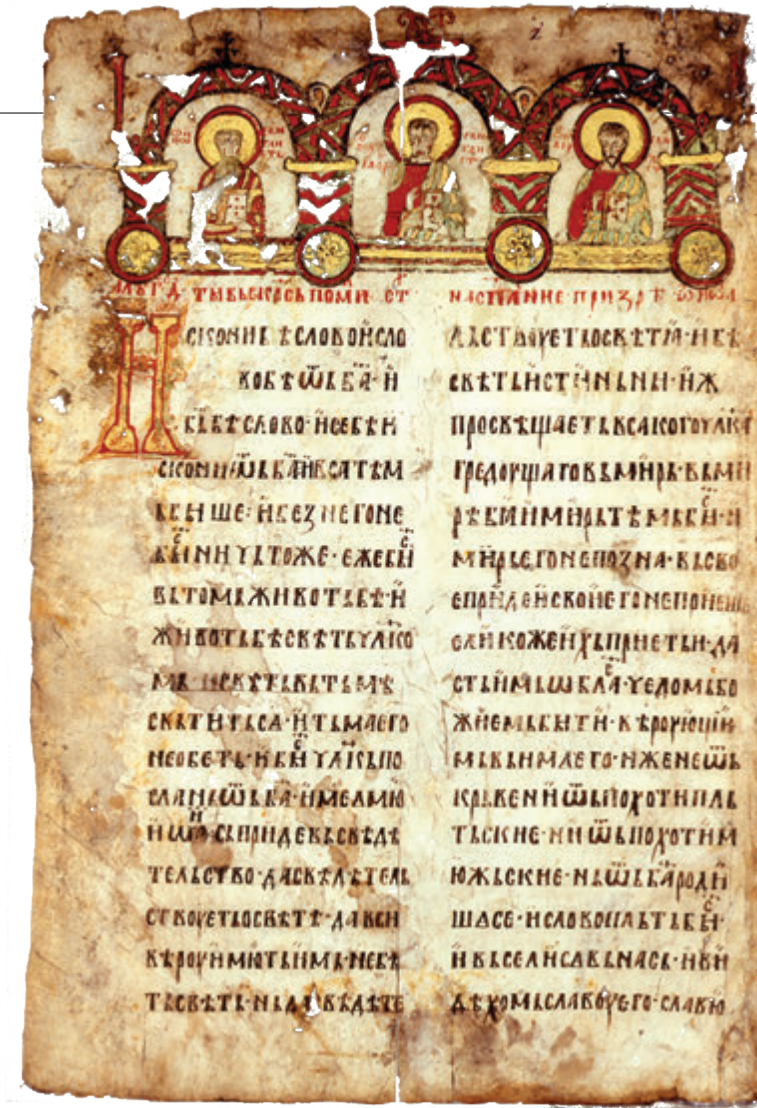
Љ љ

Ц ц

Ч ч

Џ џ

Ш ш



„Мирослављево јеванђеље“

Miroslav Gospel

Gospel Written in Gold

In the darkness of remote chambers of the Monastery, with a quill of humility and devotion: 'I, sinful Gligorije the scribe, wrote in gold this Gospel for the glorious prince Miroslav, son of Zavida...'

These hand-written words are the ending of Miroslav Gospel – the most significant and oldest manuscript in Old Serbian, created around 1185 at the Church of St. Peter, which was founded by prince Miroslav, near the town of Bijelo Polje. This one-of-a-kind manuscript was inscribed in UNESCO's Memory of the World programme. The beauty and harmony of the Cyrillic script written in the calligraphic style known as Constitutional, decorated with miniatures with pronounced Christian symbolism, have been rightfully included in the global cultural heritage register. This book with an amazing history is a true gem of Serbian literacy and the most beautiful document in the Cyrillic script.

the first Serbian Cyrillic Museum in Rača near the eponymous monastery close to Bajina Bašta was financed by the government as a project of national importance.

According to Siniša Spasojević, creator and manager of the project, the project is based on the legacy of the scriptorium in the Rača Monastery (founded by King Milutin) during Ottoman rule, when numerous valuable medieval books were preserved. Also, during World War II, the monastery preserved the famous Miroslav Gospel, a manuscript with the finest example of the Serbian Cyrillic script.

The Museum will officially open by the end of the year and will be an important cultural centre dedicated to the preservation and promotion of one of the most important parts of Serbian cultural heritage.

CYRILLIC SCRIPT IN MODERN ART

Contemporary graphic design, though dominated by the digital Latin script, often uses Cyrillic as a trademark of authenticity. In recent years, there has been a quiet renaissance of the script, particularly in typography, graphic and industrial design, and in various creative fields, such as street art or fashion. This was brought on not only by a national campaign for the preservation of the Cyrillic script but also by the global trend of anti-globalism and re-affirming of traditional values. We can therefore see Karadžić's letters more and more in art, fashion collections and pop-art graffiti. The famous graphic novels of Hugo Pratt have recently been published for the first time in the Cyrillic script; there are more and more keyboards with the Cyrillic script in the market, and the number of ateliers of traditional and modern calligraphy is constantly growing.

The Cyrillic script is characterized by precision, legibility and a structure that is equally intended for practical use and visual neatness. Its appearance is often described as dignified and calm. It is this moderation that gives the Cyrillic script its stability and lasting application in different contexts – ranging from historical documents to modern signs. With the use of modern fonts, the Cyrillic script is attractive for signs, prints, and branding. Inspired by tradition, modern designers, illustrators and typographers are bringing the Cyrillic script back to the epicenter of visual culture, creating modern, elegant letters ready to be used in the digital world and traditional print alike. ◆



Бранка Ђорђевић Наканиши, историчарка уметности и колекционарка старих фотографија, део је уредништва јединствене фејсбук-групе „Био једном један Београд“ која има више од 37.000 чланова, истинских заљубљеника у прошлост главног града који се све интензивније баве и промоцијом његове заоставштине

„БИО ЈЕДНОМ ЈЕДАН БЕОГРАД“

„Once Upon a Time in Belgrade“

Branka Đorđević Nakanishi, an art historian and collector of vintage photographs, is part of the editorial team of the unique Facebook group “Once Upon a Time in Belgrade”, which gathers over 37,000 members – true enthusiasts of the city’s past who are increasingly dedicated to promoting its historical legacy.



„Историја и архитектонски развој Београда изузетно су интересанти, а о томе сведочи велики број сачуваних фотографија. То је био мотив да се вратим из иностранства и посветим се истраживању старог Београда и очувању културе сећања. Моја преокупација историјом престонице резултат је дугогодишњег професионалног бављења архивским снимцима, али, на неки начин, и породично је предодређена. Мој отац Јован Ђорђевић, као и његов брат Бане, пасионирани фото-аматери, интензивно су фотографисали наш главни град од краја десетих до деведесетих година прошлог века и тако оставили важно документарно и уметничко сведочанство о животу нашег града“, каже Бранка Ђорђевић Наканиши.

Снимци међуратног Београда истинско су сведочанство његовог брзог развоја и модернизације. Шта нам о овим променама говоре старе фотографије?

Београд се после 1918. развијао великом брзином. Од оријенталне вароши трансформише се у праву европску метрополу. Изграђена су најзначајнија државна здања Краљевине која и дан данас постоје – монументалне зграде министарстава, (стари) Генералштаб, Главна пошта, краљева резиденција на Дедињу... Реновиране су



Бранка Ђорђевић Наканиши | Branka Đorđević Nakanishi

Фотографије су из колекције Бранке Ђорђевић Наканиши и Драгољуба Гајића

Photographs are from the collection of Branka Đorđević Nakanishi and Dragoljub Gajić



Београд зими. Нови двор.
Belgrade in winter. Le nouveau palais royal.

“Belgrade’s history and architectural development are fascinating, as evidenced by the wealth of preserved photographs. That was my motivation to return from abroad and devote myself to researching old Belgrade and preserving the culture of memory. My preoccupation with the city’s history is the result of many years of professional work with archival footage, but in some way, it’s also a family calling. My father, Jovan Đorđević, and his brother Bane, both passionate amateur photographers, extensively documented Belgrade from the late 1950s to the 1990s, leaving behind an important visual and artistic record of city life,” says Branka Đorđević Nakanishi.



Photographs from the interwar period are a true testament to Belgrade’s rapid development and modernization. What do they tell us about these changes?

After 1918, Belgrade began developing rapidly, transforming from an Oriental town into a genuine European metropolis. The most important governmental buildings of the Kingdom were constructed – including the monumental ministry buildings, the (old) General Staff building, the Main Post Office, and the royal residence in Dedinje. Terazije Square was renovated and received a fountain, five- and six-story buildings emerged, and the park area of Kalemegdan was

expanded and landscaped. Modern hotels were built, and the banks of the Sava and Danube became dotted with beaches and sports clubs – at one point there were more than 40. In 1936, Belgrade officially became a European tourist destination. These developments are clearly visible in old postcards and photographs.

When you walk through the city today, where do you still recognize the Belgrade from old photographs? What excites you most about uncovering forgotten views of old city streets?

Old Belgrade is best preserved in the city center – Terazije, Republic Square, Knez Mi-



БЕОГРАД - ТЕРАЗИЈЕ НОЋУ
BEOGRAD - TERAZIJE NOCU



Теразије које добијају и фонтану, ничу петоспратнице и шестоспратнице, проширује се и уређује парковски део Калемегдана, изграђени су модерни хотели, а по обалама Саве и Дунава протежу се купалишта и спортски клубови, те их у једном моменту има више од 40. Тако је Београд и званично 1936. године постао туристичка дестинација Европе. Процес развоја добро се види на старим разгледницама и фотографијама.

Када данас шетате градом, где у највећој мери препознајете Београд са старих фотографија? Шта вам је најзбудљивије у откривању заборављених призора старих београдских улица?

Стари Београд је најочуванији у ужем центру града: на Теразијама и Тргу републике, у Кнез Михаиловој улици, на Калемегдану и Београдској тврђави. Најзбудљивије је „скривено благо“ које се крије иза капија старих здања у виду сачуваних делова оригиналног ентеријера: украсне подне или зидне плочице, скулпторална декорација, репрезентативна степеншта са гелендерима од кованог гвожђа, осликани зидови и плафони, стари лифтови који још увек раде. То су све детаљи који нам помажу да видимо чиме су били окружени наши преци и како су живели. У појединим улазним ходницима, тзв. колским пролазима, још увек постоји дрвена коцка с почетка 20. века. Многе улице градског центра су својевремено биле поплочане дрвеним коцкама, које су се сачувале само у траговима, у тих пар ходника стамбених здања.

Како је створена ваша колекција фотографија и колико је обима? Постоји ли нека коју сматрате истинском ексклузивом?

Мој партнер и ја већ више година сакупљамо старе фотографије предратног Београда, а наша колекција броји више од 6.000 фотографија, неколико хиљада разгледница и низ гравира са представама Београда из периода од 15. до 19. века. Поједине делове колекције смо добили на поклон од старих Београђана али смо већину примерака куповали на домаћим и страним аукцијама, у Клубу картофилије, по пијацама и антикварницама. Нашу збирку чини више целина као што су архитектура града, кафане и хотели, балови и журке, плажне фотографије са Саве и Дунава, портрети грађана, династичке фотографије. Посебну тематску целину чине снимци престонице виђени објективом страних фотографа. У колекцији има много „бисера“. Истакла бих, рецимо, панорамски снимак из шест делова, настао 1883. године, чији је аутор један од



пионира српске фотографије Ђока Краљевачки. То је најстарија сачувана комплетна панорама Београда и једина фотографија на којој се види изградња Старог двора, као и изградња Старог железничког моста.

Фејсбук група „Био једном један Београд“ окупља 37.000 људи. Шта је повезница чланова ове групе?

Неговање културе сећања би био неки наш заједнички именитељ. Све нас притиска свест о убрзаном ишчезавању не само опипљивих трагова наше историје, као што су старе градске амбијенталне целине, грађевине, популарне вишедеценијске кафане и слично, већ и приче о значајним Београђанима. Ми смо постали активни спасиоци њихових породичних предања кроз сећања потомака која прво сакупљамо, а затим проверавамо и допуњавамо кроз процес истраживања фотографија, архивске грађе, доступне документације, оновремене дневне штампе и сличног. Са тим драгоценим материјалом објавили смо до сада три књиге и организовали пет изложби.

Друштво „Дипос“ брине о више изузетно репрезентативних резиденцијалних објеката у Београду. Добар пример је Шкаркина вила у Делиградској, у којој је смештена Амбасада Белорусије, а која је 2002. проглашена за споменик културе.

Много прича би могло да се исприча о кућама којима управља „Дипос“. Вила чешког банкара Рихарда Шкарке свакако је једна од маркантних међуратних градских резиденцијалних објеката. Дело је чувеног архитекте Драгише Брашована, који је својим радом



passages, wooden paving blocks from the early 20th century still remain. Many streets in the old city center were once paved this way, and these surviving examples are rare relics.

How did your collection of photographs come to be, and how large is it? Is there one you consider a true exclusive?

My partner and I have been collecting vintage photos of pre-war Belgrade for years. Our collection includes over 6,000 photographs, several thousand postcards, and a series of engravings depicting Belgrade from the 15th to the 19th centuries. Some pieces were donated by old Belgraders, but most were acquired through auctions at home and abroad, through the Cartophilia Club, at flea markets, and in antique shops. The collection includes thematic sets such as city architecture, taverns and hotels, balls and parties, beach scenes on the Sava and Danube, portraits of citizens, and royal family photographs. A special section includes images of the capital captured by foreign photographers. Among the “gems” is a six-part panoramic photo from 1883 by Đoka Kraljevački, a pioneer of Serbian photography. It is the oldest preserved panoramic view of Belgrade and the only photo showing the construction of the Old Palace and the old railway bridge.

hailova Street, Kalemegdan, and the Belgrade Fortress. The most exciting part is the “hidden treasures” behind the gates of old buildings: preserved original interior elements such as decorative floor or wall tiles, sculptural ornamentation, grand staircases with wrought iron railings, painted walls and ceilings, and vintage elevators still in operation. These details help us visualize the world our ancestors lived in. In some entranceways, especially the so-called carriage



оставио дубок траг у архитектури Београда. Шкаркина вила је објекат значајне архитектонске и културно-историјске вредности. Вила је саграђена 1927. а исте године проглашена је за једну од најлепших београдских фасада. Уз Генчићеву вилу, данашњи Музеј Николе Тесле, она представља изузетно успео пример Брашованове архитектуре градских резиденцијалних објеката.

Недалеко одатле на Савском венцу, у Катићевој улици, налази се и кућа породице Рош, у којем је Трговинско представништво Руске Федерације. Реч је о две зграде подигнуте 1898. и 1923. године, по пројекту Себастијана Роша и архитекте Милана Антоновића. Осим импресивне спољашности, краси их и богата стилска декорација ентеријера, према француским нацртима. И ова зграда је истински украс београдских улица.

Који су будући кораци у афирмацији прикупљеног блага?

Група вредно ради. Обилазимо старе Београђане, од којих су неки међу последњим сведоцима појединих догађаја наше прошлости. У својим породицама су најчешће једини који још увек памте све детаље важних породичних предања и препознају све ликове на фотографијама у породичним албумима. Такође, уредно посећујемо градске архиве, активно истра-

жујемо, много читамо. Битна нам је и сарадња са историчарима, као и историчарима уметности и архитектуре, са којима размењујемо информације и мишљење, а драго нам је и што нас бројни истраживачи, као и институције, од Универзитета до градског Завода за заштиту споменика културе, користе као извор информација и историјских фотографија за своје радове и објаве. ♦

Музеј фотографије

Осим планирања будућих изложби и публикација, група „Био једном један Београд“ залаже се и за оснивање музеја фотографије, јер је Београд једина престоница Европе која нема такав музеј. Скоро сви чланови уредништва наше групе су и колекционари, а колекције су нам од огромног значаја за очување сећања на бројне аспекте историје нашег града. Све те колекције би могле да буду део будућег музеја, као и велики број породичних албума које би чланови групе свакако донирали када би се овакав музеј основао. Штавише, поједини пратиоци групе су потомци чувених београдских фотографа, те су наследили читаве ризнице фотографског материјала који представља фантастичну документарно-уметничку архиву.

The Facebook group “Once Upon a Time in Belgrade” has 37,000 members. What is it that connects them all?

The preservation of the culture of remembrance is our common denominator. We are driven by the awareness that we are rapidly losing not just physical traces of our history – like old architectural ensembles, buildings, and long-standing kafanas – but also stories

A Photography Museum for Belgrade

In addition to planning new exhibitions and publications, “Once Upon a Time in Belgrade” advocates for the founding of a photography museum, as Belgrade is the only European capital without one. Nearly all editorial team members are collectors, and our collections play a crucial role in preserving the memory of the city’s multifaceted history. These collections could form the core of such a museum, along with numerous family albums that group members would certainly donate if such an institution were founded. Moreover, some members are descendants of renowned Belgrade photographers and have inherited entire archives of exceptional historical and artistic value.

about prominent Belgraders. We have become active preservers of their family narratives, collecting memories from their descendants and verifying them through research – using photographs, archival material, public records, newspapers, and more. So far, we have published three books and organized five exhibitions using this precious material.

Dipos maintains several prestigious residences in Belgrade. A good example is the “Škarka Villa” in Deligradska Street, which now houses the Belarusian Embassy, which was declared a cultural monument in 2002.

Many fascinating stories could be told about the buildings managed by Dipos. The villa of Czech banker Richard Škarka is certainly among the most remarkable interwar residential buildings in Belgrade. It was designed by the famous architect Dragiša Brašovan, whose work left a profound impact on the city’s architecture.

Škarka’s Villa is of significant architectural and cultural value – in fact. The villa was built in 1927 and was declared one of the most beautiful façades in Belgrade that same year. Along with the Genčić Villa (now the Nikola Tesla Museum), it represents a superb example of Brašovan’s residential architecture.

Not far away, in Savski Venac, Katićeva Street, is the Roš family residence, today home to the Trade Representation of the Russian Federation. These are two buildings constructed in 1898 and 1923, designed by Sebastijan Roš and Milan Antonović. In addition to their impressive exteriors, they feature richly styled interiors based on French design plans – another true architectural treasure of Belgrade.

What are the future steps in promoting the collected treasures?

The group is actively working. We visit elderly Belgraders, some of whom are among the last living witnesses to events from our city’s past. In their families, they are often the only ones who remember the details of important stories and can identify people in old photo albums.

We also frequent city archives, conduct active research, and read a lot. Collaboration with historians, art historians, and architects is important to us, and we’re honored that many researchers and institutions – from universities to the City Institute for the Protection of Cultural Monuments – use our group as a source of information and historical photographs for their papers and publications. ♦

Част и углед у служби државе

Србија има 100 почасних конзула у чак 70 држава на свим континентима. Реч је о личностима из света бизниса, политике, права или уметности које својим угледом заступају интересе државе и њених грађана

Honour and Reputation in Service of the State

Serbia has 100 honorary consuls in as many as 70 countries on all continents. These include business people, politicians, lawyers, and artists who represent the interest of the state and its citizens with their personal reputation



Живе од Сао Паула до Сеула и од Каира до Кабула. Србију носе у срцу и предано раде у корист државе и свих њених грађана у иностранству. Иако нису каријерне дипломате, њихов допринос репутацији Србије и промоцији њених економских и културних вредности вишеструко је значајан јер су својеврсни амбасадори добре воље и упорни градитељи мостова међу народима.

Реч је о неупадљивом али драгоценом сегменту дипломатске мреже - почасним конзулима, који тихо и ненаметљиво свакодневно обављају задатке у корист државе и њених грађана. Како им само име говори они нису професионалци, већ своју мисију обављају добровољно, на основу части која им је указана, по угледу на староримске преторе и едиле. Почасни конзули су угледни појединци, најчешће из света бизниса, права, уметности или академске заједнице, пажљиво изабрани јер својим угледом, положајем и познавањем локалне средине могу да допринесу интересима Србије у државама у којима живе.

У Министарству спољних послова указују на изузетну улогу почасних конзула у заступању Србије у иностранству и са поносом наводе да наша земља тренутно има највећи број почасних конзулата у својој историји - чак стотину, који на најбољи начин допуњују дипломатску мрежу коју чине сталне мисије, амбасаде и конзулати.

„Они пружају немерљив допринос у реализацији спољнополитичких приоритета Србије, посебно у очувању територијалног интегритета и суверенитета, унапређивању добросуседских односа и регионалне сарадње, али и у укупном развоју билатералних односа, како са најважнијим актерима међународне политике, тако и са бројним традиционалним пријатељима широм света“, наводе у Министарству спољне политике, и наглашавају да је веома важан њихов рад на пољу успостављања економске сарадње.

Велики део наших почасних конзула долази из пословног света и, имајући у виду њихово професионално искуство и контакте, имају велике заслуге у промоцији привредних потенцијала српске привреде и тржишта и привлачења страних инвестиција у Србију.

„Ангажман почасних конзуларних функционера доприноси да се наша земља у земљама у којима они живе и раде представља као модерна држава, мултикултурална, толерантна и отворена за јачање постојећих и стварање нових пријатељстава и партнерстава“, истичу у Министарству спољних послова.

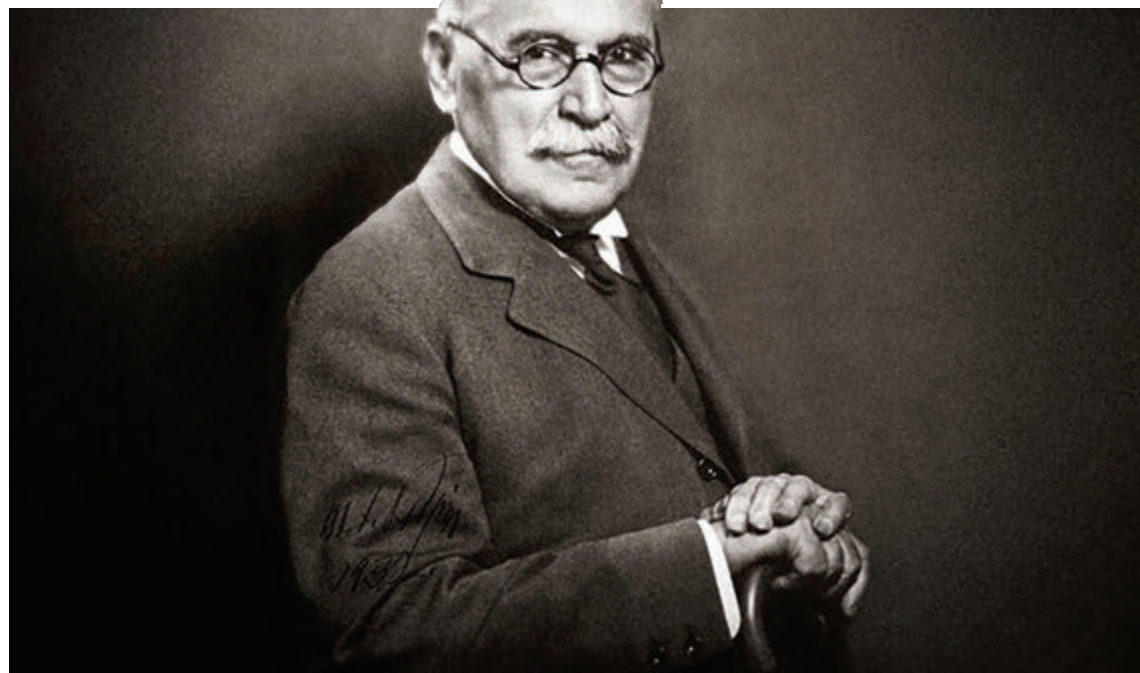


Институција почасних конзула у Србији има богату традицију. Краљевина Србија је прве почасне конзуле именovala још пре Првог светског рата у важним европским градовима - Бриселу, Лијежу и у Женеви. Након 1918. институција почасних конзула и њихова мрежа почиње нагло да се шири. Тако је Краљевина Југославија, 1931. године, имала укупно 91 почасног конзула, а од тога броја 62 била су у Европи.

Обављање функција почасних конзуларних

Почасни конзул Михајло Пупин

Звање почасног конзула кроз историју носио је велики број угледних личности српског порекла. Ипак, као најагилнији и најплодотворнији у обављању своје дипломатске мисије запамћен је наш научник Михајло Пупин. Пупин је, као научни радник, проналазач и професор, уживао велики углед у САД, а неговао је и снажне везе са европским државама. Као српски патриота одиграо је значајну улогу током Великог рата, али и током Париске мировне конференције. Био је важан утемељивач српско-америчких односа и човек коме је национални рад био саставни део животног прегалаштва.



Honorary Consul Mihajlo Pupin

The title of honorary consul has been awarded to many renowned persons of Serbian origin throughout history. However, the most agile and effective in performing his diplomatic mission was our scientist Mihajlo Pupin. As a scientist, inventor and professor, Pupin was highly respected in the US and he also maintained strong ties with European countries. As a Serbian patriot, he played an important role during the Great War and at the Paris Peace Conference. He was one of the founders of Serbian-American relations and a person who made national efforts an integral part of his life's endeavours.

They live from São Paulo to Seoul, from Cairo to Kabul. They carry Serbia in their hearts and work hard for the benefit of our country and all of its citizens abroad. Even though they are not career diplomats, their contribution to the reputation of Serbia and the promotion of its economic and cultural values has many benefits because they are akin to goodwill ambassadors and dedicated builders of bridges among nations.

Honorary consuls are an inconspicuous but precious segment of the diplomatic network. They quietly and unimposingly perform daily tasks for the benefit of a country and its citizens. As their name suggests, they are not professionals, but perform their mission voluntarily, based on the honour they were shown, reminiscent of Roman praetors and aediles. Honorary consuls are reputable individuals, mostly businesspeople, lawyers, artists or academics, carefully selected to contribute to Serbia's interests in their respective countries with their reputation, standing and familiarity with the local community.

The Ministry of Foreign Affairs highlights the exceptional role that honorary consuls play in representing Serbia abroad and proudly state that currently our country has the highest number of honorary consulates in history - a hundred in total - perfectly complementing the diplomatic network that consists of standing missions, embassies and consulates.

“They provide a priceless contribution to the implementation of Serbia's foreign policy priorities, particularly regarding the preservation of territorial integrity and sovereignty, improving relations with neighbours and regional cooperation and contributing to an overall development of bilateral relations with the most important stakeholders in international politics and many traditional friends across the globe”, they say in the Ministry of Foreign Affairs and stress that their work in establishing economic cooperation is of vital importance.

Many of our honorary consuls come from the world of business and, having in mind their professional experience and contacts, they play a significant role in promoting the economic potentials of the Serbian economy and market and in attracting foreign investment to Serbia.

“Engaging honorary consuls contributes to the presentation of our country in the countries where they live and work as a modern, multi-cultural, tolerant country that is open to the strengthening of the existing and creating of new friendships and partnerships”, they say in the Ministry of Foreign Affairs.

Honorary consuls have a long history in Serbia. The Kingdom of Serbia appointed its first honorary consuls even before World War I, in major European cities - Brussels, Liège, and Geneva. After 1918, the network of honorary consuls started spreading rapidly. That is how in 1931, the Kingdom of Yugoslavia had 91

На свим меридијанима

Србија данас има 39 почасних конзула у Европи, у Азији 14, Северној и Јужној Америци 27 и Африци 20. Своје задатке они обављају између осталих држава и у Аргентини, Бенину, Боливији, Боцвани, Бразилу, Вијетнаму, Гамбији, Гватемали, Гвинеји, Грузији, Доминиканској Републици, Еквадору, Ел Салвадору, Зимбабвеу, Израелу, Индији, Исланду, Јамајци, Јапану, Јерменији, Кабо Вердеу, Колумбији, Костарики, Либану, Мадагаскару, Малију, Мароку, Маурицијусу, Мексику, Мозамбику, Монголији, Намибији, Непалу, Нигерији, Пакистану, Панами, Перуу, Сијера Леонеу, Сингапуру, Сирији, на Филипинима...

27

Северна
и Јужна
Америка

North and
South
America

20

Африка
Africa

39

Европа
Europe

14

Азија
Asia

All Over the Globe

Serbia has 39 honorary consulates in Europe, 14 in Asia, 27 in North and South America, and 20 in Africa. Honorary consuls perform their duties in countries such as Argentina, Armenia, Benin, Bolivia, Botswana, Brazil, Cabo Verde, Columbia, Costa Rica, Dominican Republic, Ecuador, El Salvador, Gambia, Georgia, Guatemala, Guinea, Iceland, India, Israel, Jamaica, Japan, Lebanon, Madagascar, Mali, Mauritius, Mexico, Mongolia, Morocco, Mozambique, Namibia, Nepal, Nigeria, Pakistan, Panama, Peru, Sierra Leone, Singapore, Syria, the Philippines, Vietnam, Zimbabwe, to name a few.

функционера Србије у страним државама одвија се у складу са Бечком конвенцијом о конзуларним односима из 1963. године, одакле произлазе њихова права и дужности. Конзули свој ангажман доживљавају као истинску обавезу према Србији. Они су први у случају ванредних околности, први нас путем телевизије или друштвених мрежа обавештавају о ситуацији изазваним елементарним непогодама, штрајковима или ратним збивањима. Прискачу у помоћ нашим држављанима, повезују са најближим амбасадама, а неретко пружају и уточниште нашим сународницима који се далеко од куће нађу у проблемима.

Поред тога, почасни конзули често отварају врата и тамо где формалне мисије често не стижу – до локалних власти, привредних комора, културних институција, универзитета и инвеститора.

Законом је прописано да Влада, на предлог министра и уз сагласност државе пријема, може за почасног конзула да постави особу, без обзира на држављанство, које у својој држави ужива углед и жели да заступа интересе Републике Србије. Почасни конзул је дужан да своје функције обавља сагласно спољној политици државе, а инструкције о поступању добија од дипломатско-конзуларног представништва или Министарства спољних послова.

Посебним правилником су утврђене функције које они могу да обављају, а које се пре свега односе на активни допринос унапређењу пријатељских односа између Србије и државе пријема. Њима следује право на употребу

грба, заставе и химне као и коришћења државног папира и печата у званичној преписци. Почасни конзул је у обавези да обезбеди простор који одговара стандардима за рад конзулата, као и да сноси трошкове везане за редовно обављање послова из своје надлежности.

Истовремено, почасни конзули су у обавези да професионално и одговорно штите интересе грађана Србије на свом конзуларном подручју, савесно, одговорно и ефикасно извршавају све добијене инструкције.

„Добар почасни конзул не само што штити интересе своје земље, већ помаже и да се та земља боље разуме и прихвати“, каже један од почасних конзула, подсећајући да је управо људска димензија дипломатије често најважнија. Неретко су управо они ти који организују сусрете привредних делегација, подржавају културне манифестације, проналазе инвеститоре или помажу студентима који желе да студирају у Србији.

У све сложенијем међународном окружењу, почасни конзули Републике Србије представљају драгоцене савезнике српске дипломатије. Њихова способност да делују флексибилно, брзо и лично, али у оквирима државне стратегије, чини их значајним инструментом „меке моћи“. У време када су поверење, репутација и мрежа познанстава кључ успеха, српски почасни конзули својим знањем, посвећеношћу и угледом – представљају невидљиве, али веома важне стубове међународне позиције наше земље. У њима Србија има своје „људе на терену“ – који с поносом проносе њено име. ◆

honorary consuls, 62 of whom were located in Europe.

The duties of Serbia's honorary consuls abroad are performed in line with the 1963 Vienna Convention on Consular Relations, which is where their rights and obligations stem from. They have to act first in emergencies, to inform people on television or social media about the situations caused by natural disasters, strikes, or wars. They are there to help our citizens, establish connections with the closest embassies, and often provide refuge to our fellow citizens who encounter problems away from home.

Honorary consuls also often open doors to places formal missions often cannot reach – local authorities, chambers of commerce, cultural institutions, universities, and investors.

The Law stipulates that the Government, at the proposal of the Minister, and with consent of the relevant country, can appoint a consul, regardless of their citizenship, provided that they enjoy a certain reputation in their country and that they are willing to represent the interests of the Republic of Serbia. An honorary consul is obliged to perform their duties in line with Serbia's foreign policy and the instructions they receive from the embassy, consulate, or the Ministry of Foreign Affairs.

There is a special rulebook that regulates their duties, which primarily concern active contribution to the development of friendly relations between Serbia and the relevant country. They are entitled to use the coat of arms, flag, anthem, state paper and seal for

official letters. The honorary consul is obliged to provide premises that are in line with the standards for the operation of a consulate and cover the expenses of regular performance of duties according to their competences.

At the same time, honorary consuls are obliged to professionally and responsibly protect the interests of the citizens of the Republic of Serbia in their consular districts, and to execute all of the instructions they receive conscientiously, responsibly, and efficiently.

‘A good honorary consul not only protects the interests of their country, but also helps others to better understand and accept it’, says an honorary consul, highlighting that the human dimension of diplomacy is often the most important. They are often the ones who organise meetings between economic delegations, support cultural manifestations, find investors, or help students who wish to study in Serbia.

In an increasingly complex international environment, honorary consuls of the Republic of Serbia represent precious allies to Serbian diplomacy. Their ability to act flexibly, quickly and personally within the framework of national strategy, makes them a significant instrument of ‘soft power’. At a time when trust, reputation and personal networks are key to success, Serbian honorary consuls represent with their knowledge, dedication and reputation an invisible though extremely important pillar of Serbia's international standing. They act as people on a mission, proudly carrying Serbia's name internationally. ◆



БЕЧ ЈЕ... И СРПСКИ БЕЧ

Vienna Is... Also Serbian

ГЛАВНИ ГРАД
АУСТРИЈЕ У
ПРОШЛОСТИ ЈЕ
ИМАО ИЗУЗЕТАН
ЗНАЧАЈ ЗА НАШУ
ИСТОРИЈУ, КУЛТУРУ
И УМЕТНОСТ

AUSTRIAN
CAPITAL HAS BEEN
EXCEPTIONALLY
IMPORTANT FOR
SERBIAN HISTORY,
CULTURE, AND ART

Главни град монархије Хабзбурга постао је не само део српске историјске судбине, већ и двовековна неформална политичка, културна и духовна престоница нашег народа. У овом граду се српски народ сјединио са западноевропском културном традицијом, а и данас у њему живи око 180.000 наших сународника

The capital of the Habsburg monarchy became not only a part of Serbia's historical destiny, but also an informal political, cultural and spiritual capital of our people for two centuries. It was in this city that the Serbian community merged with the Western European cultural tradition, and today there are around 180,000 Serbs living in Vienna



RS

На мапи српског историјског и духовног трајања једна тачка, иако стотинама километара далеко од матичног простора старе српске државе, вековима је сијала пуним сјајем ширећи светло просвете, културе и националне свести. Та тачка је Беч, „царствујушча Вијена“, главни град Хабзбурга, средиште дунавске монархије и, како је записао чувени академик Дејан Медаковић, дугогодишња „политичка и духовна престоница српског народа“.

Беч је, стицајем историјских околности, постао део српске историјске судбине. Значај Беча за српски народ, његово романтичарско буђење и формулисање државотворне идеје је огроман и тешко да се може ставити у исту раван са било којим другим градом. Посебан феномен је то што, упркос непредвидивим ђудима историје, српска нит у овом граду никада није прекинута. У Бечу и данас живи 75.000 грађана српског порекла, аустријских држављана. Процењује се, међутим, да је српски траг у бечкој свакодневици доста дубљи, јер њега свакодневно отискује најмање још 100.000 наших сународника који у њему живе и раде.

„Срби учествују у животу града, у градској управи, у политици. Заједница која је пореклом из Србије заиста је одлично интегрисана у живот града. Она је важан део нашег града и сва-

Јерменска штампарија

Главну споредну улогу у српској култури 19. века одиграли су бечки Јермени, тачније јерменски манастир Мехитариста у овом граду. Ова светиња јерменске католичке конгрегације, уз своје древно средиште на острву Сан Лазаро у Венецији, позната је као кућа науке, културе и просвете. Манастир је у 19. веку поседовао за то време и савремену штампарску машину, испод чијих преса су изашла најважнија класична дела наше књижевне историје. Ту је, између осталих књига и часописа, 1818. године одштампан Вуков „Српски рјечник“, Бранкове „Песме“, полемике Ђуре Даничића, а 1847. и Његошев „Горски вијенац“ – највеће поетско дело целокупне српске књижевности.



како не живи паралелно са њим. Грађани српског порекла заузимају важне функције у граду, привреди, управи, здравству“, рекао је недавно градоначелник Беча Михаел Лудвиг.

А све је почело Великом сеобом Срба 1690. године и преласком патријарха Арсенија Трећег Чарнојевића из древног седишта Српске цркве – Пећке патријаршије на тло Аустрије. Био је то један од кључних догађаја за српску националну историју, драматичан и трагичан догађај далекосежних последица. По добијању дозволе цара Леополда Првог, најмање 37.000 породица, односно 185.000 људи, највише са Косова, Метохије, Рашке и Полимља прешло је Дунав и кренуло у сусрет новом животу у пустим пространима Аустрије и Јужне Угарске. Срби су тако постали и део западноевропске заједнице народа.

Први идентификовани Србин који је стицајем околности живео у Бечу био је гроф Ђорђе Бранковић, живописна и амбициозна личност наше историје. Он је само први у дугом низу утицајних личности српских корена који су своје животе и прегалаштво везали за аустријску престоницу.

У древним хроникама наилазимо на заборављена имена: Атанасије Деметровић Секереш, Северин Завишић, Димитрије Мирковић, Ђорђе Стојаковић...

„Сеоба Срба“, дело чувеног сликара Паје Јовановића, приказује миграцију Срба у Хабзбуршку монархију

The Migration of the Serbs, a painting by the renowned artist Paja Jovanović, depicts the migration of Serbs to the Habsburg Monarchy

EN

There is a point on the map of Serbian historical and spiritual existence which is hundreds of kilometres away from the old Serbian state, but has brightly shone for centuries, spreading the light of enlightenment, culture, and national awareness. This point is Vienna, the ‘Imperial Vienna’, Habsburg capital, seat of the Danubian monarchy and, according to famous academician Dejan Medaković, a long-standing ‘political and spiritual capital of the Serbian people’.

Different historical circumstances have made Vienna a part of Serbia’s destiny throughout history. The significance of Vienna for the Serbian people, their awakening in the time of Romanticism and the formulation of the idea of Serbia’s statehood is immense and unmatched. Also remarkable is the fact that, in spite of history’s unpredictable whims, the thread of Serbian presence in the city has never been interrupted. There are 75,000 Austrian citizens of Serbian origin still living in Vienna. However, it has been estimated that Serbs have an even deeper mark on Vienna’s everyday life, since there are at least 100,000 people from Serbia who live and work in the city.

‘Serbs take part in the life of the city, in its administration and politics. The community that originates from Serbia is splendidly integrated in the life of the city. They are an important part of our city and definitely do not live a parallel

Armenian Printing House

The primary supporting role in the Serbian culture of the 19th century was played by the Viennese Armenians from the Mekhitarist Monastery. This shrine of the Armenian Catholic Congregation, along with its ancient seat on the island of Saint Lazarus in Venice, is known as a house of science, culture, and education. In the 19th century, the monastery had a modern printing press that was used to print the most important classical works of our literary history. Among other books and magazines, in 1818, Karadžić’s *Serbian Dictionary* was printed there, as well as Radičević’s *Poems*, Đuro Daničić’s polemical essays, and in 1847 Njegoš’s *Mountain Wreath* – the most important poetic work in all of Serbian literature.

life. Citizens of Serbian descent perform significant roles in the city’s economy, administration, and healthcare’, the mayor of Vienna, Michael Ludwig, said recently.

It all started with the Great Migration of the Serbs in 1690, when Patriarch Arsenije III Čarnojević left the ancient seat of the Serbian Church – the Patriarchal Monastery of Peć – and moved to Austrian territory. This was one of the key events in Serbian national history, a dramatic and tragic episode that had far-reaching consequences. Upon receiving the permit from Emperor Leopold I, at least 37,000 families or 185,000 people, mostly from Kosovo, Metohija, Raška, and the Lim valley, crossed the Danube, moving towards a new life in the uninhabited expanses of Austria and Southern Hungary. Thus, Serbs became part of the Western European community of nations.

The first known Serb who lived in Vienna was Count Đorđe Branković, a vivid and ambitious individual of our history. He was just the first of many influential persons of Serbian descent who linked their lives and endeavours to the Austrian capital.

In ancient chronicles we come across many other forgotten names of Serbs, such as Atanasije Demerović Sekereš, Severin Zavišić, Dimitrije Mirković, and Đorđe Stojaković.

DURING THE RULE OF MARIA THERESA, Vienna was a true representation of the many ethnicities living in the Habsburg monarchy. The city was a fertile social, cultural, educational, and political hub in which artistic movements and ideas flourished. The best-known Serbian cultural and national figure who lived in Vienna and in time became a true Viennese was Vuk Stefanović Karadžić. He consciously chose this city to live and work in since he believed that he would have the best conditions for his linguistics work and writing efforts. For more than half a century, Karadžić’s apartments, of which there were more than 20, served as meeting points for Serbs from Austria, Hungary, Serbia, the Littoral, Dalmatia, and other regions.

‘Karadžić was a patriarch of sorts for the Serbian community in Vienna, a man appreciated by the true greats of the time – Goethe, Brothers Grimm, Jernej Kopitar’, writes academician Medaković in his seminal work *Serbs in Vienna*.

There is an entire constellation of the most gifted Serbian individuals who contributed with their work and intellectual efforts to the complex Vienna mosaic over two centuries. Vienna was home to Vuk Stefanović Karadžić and Dositej Obradović, Petar Petrović Njegoš, Laza Kostić, Stjepan Mitrov Ljubiša, Đura Jakšić,



RS

ТЕРЕЗИЈАНСКИ БЕЧ БИО ЈЕ права етничка минијатура многонародне Хабзбуршке монархије. Овај град био је плодно социјално, културно, просветно и политичко жариште у коме су бујали уметнички покрети и идеје. Најпознатији српски културни и национални делатник који је живео у Бечу и који је временом постао истински Бечлија био је Вук Стефановић Караџић. Овај град свесно је изабрао за живот и рад јер је проценио да у њему има најбоље услове за свој лингвистички и списатељски рад. Током пола века бечког живота, Вукови станови, а променио их је више од 20, били су места сусрета Срба из Аустрије и Угарске, Србије, Приморја, Далмације и других крајева.

„Вук је био својеврсни патријарх српске заједнице у Бечу, човек кога су ценили истински великани свог времена – Гете, браћа Грим, Јернеј Копитар“, записао је академик Медаковић у свом капиталном делу „Срби у Бечу“.

У овај сложени бечки мозаик своја дела и интелектуални рад уградила је читава плејада најдаровитијих људи које је током два века изнедрио српски народ. Беч је био град Вука и Доситеја, Његоша, Лазе Костића, Стјепана Митрова Љубише, Ђуре Јакшића, Змаја. Такође, у њему су у појединим фазама живели и радили и Стеван Шупљикац, Јован Грчић Миленко, Петар Кочић, Мило Дор, Тесла, Милутин Миланковић...

ВУКОВА ЂЕРКА МИНА 1847. ГОДИНЕ на српском балу у главном граду Аустрије водила је коло у народној ношњи, а исте године у њему је владика и владар Црне Горе објавио „Горски вијенац“. Бечки двор оставио је изузетан утисак на краља Милана Обреновића, а Паја Јовановић је због своје прецизности и преданости чак осам пута сликао цара Фрању Јосифа. Болница у Улици Шлеселгасе, обележена бројем 12, место је где је свет последњи пут својим сненим романтичарским очима погледао песник Бранко Радичевић, а његови посмртни остаци сахрањени су на старом бечком гробљу Светог Марка, да би доста касније били пресељени на Стражилово.

Беч је град у коме је своје очи склопио патријарх Арсеније Чарнојевић и где је умро и његов наследник Исаија Ђаковић. Ту је боловао Захарије Орфелин, студирали Андрић и Црњански, а прве научне и уметничке кораке направили Ђура Јакшић, Јосиф Панчић, Корнелије Станковић, Урош Предић...

Трагове српског народа данас срећемо на више од 50 бечких адреса. На њима су спомен-плоче, табле, називи улица, споменици, српска удружења, институције и клубови.



Централна окупљалишта и даље су три православне цркве, али и чувени Светосавски бал, који годинама сабира крем дијаспоре, госте из матице и представнике највиших власти Аустрије. Срби у Бечу окупљају се и код споменика Вуку Караџићу, а као израз чувања сећања последњих година постављене су спомен-табле посвећене Мини Караџић и Диани Будисављевић.

Беч је значајан за нашу савремену историју и по томе што је овај град исходишна тачка западноевропске културне оријентације српског народа. Беч је доказ да су истинске тековине духа – образовања, културе и уметности, јаче и трајније од политичких оквира и државних граница.

Због свега тога, Бечлије и данас воле да кажу: „Беч је Беч“. Са пуним правом ова изрека у Србији може да се парафразира као „Беч је и српски Беч“.

Патријарх српски Арсеније Чарнојевић, под чијим вођством је спроведена једна од највећих сеоба Срба на територију Хабзбуршке монархије

Serbian Patriarch Arsenije Černojević, under whose leadership one of the largest migrations of Serbs to the territory of the Habsburg Monarchy was carried out



Српска православна црква у Бечу / Serbian Orthodox Church in Vienna

Фото/Photo: C.Stadler/Bwag

EN

and Jovan Jovanović Zmaj. There are also others who spent time working there, such as Stevan Šupljikac, Jovan Grčić Milenko, Petar Kočić, Milo Dor, Nikola Tesla, Milutin Milanković, and others.



Првобитно гробно место Вука Стефановића Караџића у Бечу

The former burial site of Vuk Stefanović Karadžić in Vienna

IN 1847, STEFANOVIĆ KARADŽIĆ'S DAUGHTER MINA led the *kolo* traditional dance at a Serbian ball in the capital of Austria while wearing traditional attire. That same year, the Prince-Bishop of Montenegro Petar Petrović Njegoš published his magnum opus, the *Mountain Wreath*, in Vienna. The Viennese Court left a deep impression on

King Milan Obrenović. Because of his precision and dedication, renowned artist Paja Jovanović painted the emperor Franz Joseph as many as eight times. The hospital at 12 Schloßelgasse Street was the last residing place of the famous romantic poet Branko Radičević, whose mortal remains were initially buried at the old Viennese cemetery of St. Mark, and later transported to Stražilovo in Serbia.

Vienna was also where Patriarch Arsenije Černojević passed away, just like his successor Isaija Đaković. This was where Zaharije Orfe-

lin was treated for his illness, where Ivo Andrić and Miloš Crnjanski studied, and where Đura Jakšić, Josif Pančić, Kornelije Stanković and Uroš Predić made their first steps in science and arts.

The traces of Serbian people can today be seen at more than 50 addresses across Vienna. There are commemorative plaques, markers, street names, monuments, Serbian associations, institutions, and clubs. The central meeting points are still the three Orthodox churches and the famous Ball of Saint Sava, which has for many years brought together the finest representatives of the diaspora, guests from Serbia, and the highest officials of Austria. Serbs in Vienna also gather near the monument to Vuk Karadžić. In recent years, commemorative plaques have been placed to preserve the memory of Mina Karadžić and Diana Budisavljević.

Vienna is important for our modern history also because this city is the starting point of the Western European cultural orientation of the Serbian people. Vienna is proof that genuine spiritual achievements – education, culture and art, are stronger and more enduring than political frameworks or state borders.

The Viennese like to say, 'Vienna is Vienna'. In Serbia, this saying could rightfully be paraphrased as 'Vienna is also Serbian'.

ШЉИВА

плаво злато Србије

По њој се називају села и градови, а презивају људи. Ово воће, опевано у песмама и помињано у легендама и веровањима, у сваком смислу је нераскидиви део српског народног бића. Наша земља је међу највећим произвођачима у свету, и рекордер је по количини убране шљиве по глави становника



RS

Много више него што је маслина Грчкој, банана Еквадору, винова лоза Француској, а јабука Сједињеним Америчким Државама, шљива је Србији. Реч је о воћки која је присутна у нашој свакодневици, култури, фолклору и привреди. Као састојак домаћих ђаконија, сушена или као ракија, шљива је постала иконично национално воће. Среће се на сваком кораку, а незаобилазан је део готово сваког рођења, одрастања, дочека, славља, растанка, па и смрти. Дубоко уткана у живот и свест српског народа, шљива је најпознатији српски бренд. У сваком смислу – гастрономском, културолошком, обичајном, економском – и као таква нераскидиви је део српског народног бића.

Србија је међу највећим произвођачима шљиве у свету, а баш ова култура симболизује плодност земље, гостопримство домаћина и дух народа који чува и негује своје наслеђе.

До данас је сачуван обичај да се кућа зида тамо где шљива најбоље расте, јер се то место сматра повољним и за живот. У појединим крајевима Србије и Црне Горе за Божић се уместо бадњака сече шљивова грана. На Бадње вече на трпези су обавезно суве шљиве. А тек ракија шљивовица, без ње нема ниједне свечаности славе, свадбе, крштења али и опела. Када је реч о обичајима, занимљиво је да се и данас једино пре испијања чаше ракије, Срби често и прекрсте и да се у српској традицији ракија користи као лек за подужи списак тегоба: од облога против температуре, преко дезинфекције до изненадних стресних ситуација.

The Plum

Serbia's Blue Gold

It has given its name to many villages, towns, and people's surnames. This fruit, celebrated in songs and referred to in legends and beliefs, is in every sense an inseparable part of the Serbian national identity. Our country is among the largest global producers and ranks first according to plums harvested per capita

EN

The plum means much more to Serbia than the olive does to Greece, banana to Ecuador, grapevine to France, or apple to the United States. The plum is present in our everyday life, culture, folklore, and the economy. As an ingredient in homemade delicacies, as prunes or as rakija brandy, the plum has become an iconic national fruit. It can be found everywhere and is integral to almost any birth, coming-of-age, welcoming, celebration, farewell, even death. Deeply ingrained in the life and consciousness of the Serbian people, the plum is the most famous Serbian brand. In every sense – gastronomically, culturally, traditionally, economically – it is an inseparable part of the Serbian national identity.

Serbia is among the largest global plum producers and this crop that symbolises the fertility of the land, the hospitality of its people and the spirit of a nation that protects and preserves its heritage.

It is still customary today to build a house where plums grow best, as those places are considered the most favourable for living. In some parts of Serbia and Montenegro, on Christmas Eve, instead of oak branches, which is customary, people cut branches of plum trees and bring them into their homes. On Christmas Eve, it is also customary to serve prunes. We must not forget the slivovitz plum rakija. No celebration of the family *slava*, wedding, baptism, or even funeral service is considered complete without

„Стара је то биљка, која се гаји, једе и прерађује вековима“, наводи се у јединственој монографији посвећеној овој култури „Шлива, бре“, аутора Петра Лазића. Ова књига својеврсни је омаж и споменик националној воћки. „Сматра се да је најраспрострањенију сорту шљива код нас, пожегачу или мацарку, на Балкан донео Александар Македонски, враћајући се са свог похода на Персију 333. године пре нове ере. Римљанима су шљиву хвалили као ‘племенито воће’. Среће се кроз средњи век као и током османске владавине. Посебне заслуге за њено ширење на Балкану има Свети Климент Охридски, Методијевић ученик, који је у своје доба био велики популаризатор садње шљива. Узгој је временом узимао маха у односу на остало воће, док је виноградарство постепено посустајало. Зато се у старим епским песмама обавезно пије вино, а у каснијим, из времена буна и устанака – ракија“, пише Лазић.

Колико је ова воћка важна нашем човеку показује велики број топонима, села, брда и долина, изведених од њеног имена: Шљивовица је на Златибору, Шљивова је код Крупња, Шљивовац код Малог Црнића, Шљивовик на Сувој планини... Пуна је Србија Шљивића, Шљиванчанина, Шљивака, Шљивкова, Шљивковића...

Иако се шљива у Србији гаји од давнина, нагли „процват“ доживела у XIX веку, када је лисна ваш, филоксера, напала винову лозу. Због тога је убрзо Србија постала највећи произвођач суве шљиве на свету, која је уједно била и наш први извозни производ у Сједињене Америчке Државе. Године 1879. остварен је чак рекордан извоз када је у САД извезено

30.000 тона сувих шљива за 37 милиона долара, што је са извозом око 250.000 свиња у Аустроугарску донело Србији озбиљан трговински суфицит.

Хроничари су забележили и да је Србија после Првог светског рата Француској дуг за наоружање исплатила у сувим шљивама, као и да је СФРЈ је од 1968. до 1977. у просеку имала 17,5 одсто светске, односно 24,6 европске производње шљиве, од чега је скоро половина отпадала на Србију. Иако су нас поједине земље претекле по убраној количини, Србија и данас држи занимљив рекорд – земља смо са највећом производњом шљива у односу на број становника. Процене говоре да се произведе око 38 килограма за сваког житеља.

У свету је регистровано око 2.500 племенитих сорти, с тим што свака држава има своје „омиљене“ сорте шљиве. Србија је и ту феномен – код нас и различити крајеви земље имају своје, љубоморно чуване, сорте. Тако се у околини Књажевца гаји папрачанка, на подручју Димитровграда и Пирота бардаклија, југ Србије се држи сарице, а Поморавље моравке или бугарке, Ваљево је познато по плавари, а Чачак по црношљиви. Шумадијом је и данас доминантна црвена ранка, која се зове и рановача... Последњих година све је више сорти намењених производим засадима које су економски исплативије. У овом кругу су чачанска лепотица, чачанска родна, ваљевка и америча сорта стенли...

ПА ИПАК, ПОСЕБНО МЕСТО У ШЉИВАРСКОЈ традицији Србије заузима мацарка или пожегача, која се и данас најчешће среће широм

Србија је своје омиљено воће, које се производи и прерађује вековима, уздигла на пиједестал националног симбола и препознатљивог бренда



Serbia holds its favourite fruit, produced and processed for centuries, on a pedestal as a national symbol and recognisable brand

it. When it comes to customs, it is interesting to note that Serbs sometimes tend to make the sign of the cross before drinking a glass of rakija and that in the Serbian tradition rakija is used to treat different ailments – as rakija-soaked compresses to lower body temperature, as disinfectant, or for sudden stressful situations.

‘This is an ancient plant, cultivated, eaten and processed for centuries’, states author Petar Lazić in a unique monograph dedicated to this

crop, entitled *Plums, Bre*. This book is a tribute and monument dedicated to the national fruit. ‘It is thought that it was Alexander the Great who introduced the most widely used plum variety to the Balkans, known locally as *požegača* or *madžarka*, when returning from his conquest of Persia in 333 BC. Romans praised plums as ‘noble fruit’. Plums have been a mainstay during the Middle Ages and during Ottoman rule. Its spreading over the Balkans can also be credited to Saint Clement of Ohrid, disciple of Methodius, who in his time popularised the cultivating of plums. Over time, plum cultivation took over the cultivation of other fruits, and viticulture slowly fell behind. That is why in old epic poems the protagonists always drink wine, and in later poems from the times of rebellions and uprisings, the beverage of choice is rakija’, Lazić writes.

The importance of the plum to the Serbian people is also evidenced by the many names of places, villages, hills, and valleys derived from the Serbian name for plum – *šljiva*, such as *Šljivovica* near Zlatibor, *Šljivova* near Krupanj, *Šljivovac* near Malo Crniće, and *Šljivovik* on mount Suva Planina. Serbia is full of people with family names such as *Šljivić*, *Šljivančanin*, *Šljivak*, *Šljivkov*, *Šljivković*.

Even though plums had been cultivated in Serbia for a very long time, there was a sudden expansion in the 19th century, when grapevines were attacked by the phylloxera pest. That is why Serbia soon became the largest producer

Од слатког до дивљачи

Шљива је воћка која у српском кулинарству добија све важније место. Осим што се користи у посланицама и слатким специјалитетима, штрудлама и питама, шљива се сервира и као одличан састојак предјела, најчешће комбинован са сувим месом у свим варијантама и ароматичним сиром. Свеже и суве шљиве кулinari узимају као сировину за припрему одличних слатко-сланих сосова и прелива, а често су и ефектан и делициозан додаток снажном црвеном месу. Такође, шљиве се заједно са другим поврћем одлично динстају, комбиноване са црним вином јелима дају сасвим јединствену арому, а често су занимљив додаток гулашу и паприкашу од дивљачи. И, наравно, традиционално слатко од шљива – јединствена српска посланица добродошлице – послужено уз чашу хладне воде у летњим данима једноставно је и непоновљиво освежење. Куриозитет је да су Срби једини народ на свету који ракију пије и као „шумадијски чај“. Реч је о куваној ракији која се припрема додавањем воде а затим и ракије мање јачине у карамелизовани шећер.



From Slatko to Game

The importance of the plum in Serbian cuisine keeps growing. In addition to being used in treats and desserts, strudels and pies, plums are used as ingredients in appetisers, usually combined with cured meats or aromatic cheeses. Plums and prunes are used by chefs to prepare excellent sweet and savoury sauces and dressings, and they also make an effective and delicious addition to strong red meat. Plums are also excellent when cooked with other vegetables. Paired with red wine they give dishes a unique aroma, and are often an interesting addition to goulashes and stews with game meat. Of course, there is also the traditional plum *slatko* – a unique Serbian welcoming treat. Served with a glass of cold water, it is an unbeatable refreshment in summer days. It is interesting to note that Serbs are the only people in the world who take rakija also in the form of the ‘Šumadija tea’. This is boiled rakija prepared by adding water and caramelised sugar.



Србије. Ова сорта модрих, ситних, слатких и укусних плодова, јаког и отпорног стабла и снажне крошње, дуго је била синоним за шљиву у нашој пољопривреди.

„Нема пекмеза без мацарке, ни ракије без рановаче”, и данас се често чује од Цера и Космаја до Топлице и Косова.

Из шљиве као препознатљивог брэнда Србије произлази други, још познатији национални брэнд - шљивовица. Иако се ракијски дестилати производе готово од сваког воћа, само шљивовица има репутацију истинског и аутентичног српског пића уписаног на Репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа Унеска. Од 2007. године шљивовица је званични национални брэнд Србије, са сертификатом Европске уније и то под именом „српска шљивовица“, која је још у доба владавине кнеза Милоша Обреновића имала велики углед у свету.

Чувени је и ритуал печења ракије, својерстан празник не само за домаћине и њихове породице већ и комшије и пријатеље. Око казана у коме се ракија пекла се окупљало али и певало и играло и веселило.

Шљива има изузетно место у колективној свести нашег народа а њен ехо чује се у самом

МУЗИКАЛНО ДРВО

Шљивово дрво није погодно за индустријску обраду, јер је тврдо и тешко, склоно пуцању. Ипак, реч је о племенитој врсти која има низ врхунских својстава. Шљива је тонско, или како се то колоквијално каже, музикално дрво, погодно за израду резонаторских кутија музичких инструмената. Велики број војвођанских тамбура израђен је баш од овог материјала. Такође, шљива се користи као материјал за дуборез и израду уметничких скулптура од дрвета. Мајстори дрводељства воле шљивовину због интересантне црвенкасте нијансе, специфичног мириса, као и нежних година који омогућавају ход длета у свим правцима.

бићу народа. Дobar род шљиве везује се за спокој, мир и успех куће.

Српски народ пуном уметничком снагом је и опевао своју омиљену воћку. Шљива је чест мотив у српској поезији, било да је уздизана у сферу узвишеног или је коришћена као лирска експресија песничких сензација. Њу у својој поезији помиње низ великих српских песника. Александар Секулић тако пева о „небеским шљивама“, а карактеристични су и стихови Манојла Гавриловића, који каже „у дну неба садим шљиву ранку“. Ову воћку срећемо у опусу Миодрага Павловића, Душка Трифунновића, Љубомира Симовића, Слободана Ракићића и понајвише Добрице Ерића. Шљивом је песнички мапирана Србија као судбинско место животних изазова, историјских ломова и као митско поприште не само борбе за опстанак, већ и место испуњеног, пунокрвног живота.

Шљива је једна од централних метафора по многим најлепше песме испеване о нашој земљи – „Србија“ Оскара Давича. Стих „Ој, Србијо, међу шљивама“ ан-

тологијски је пример како успешан песнички израз посвећен отаџбини може да заживи у души народа, непрекидно приповедајући о вољеној земљи и њеним људима. ◆

30.000 тона сувих шљива извезено је у САД 1879. године, што представља рекордан резултат

30,000 tons of prunes were exported to the United States in 1879, setting a record



of prunes in the world, which became our first exported product to the United States. In 1879, there was a record-breaking export of 30,000 tons of prunes to USA worth of 37 million dollars, which, coupled with the export of around 250,000 pigs to Austria-Hungary, brought Serbia a significant trade surplus.

Historians have also noted that after World War I, Serbia paid back its debt to France for the armaments in prunes and that between 1968 and 1977 the Socialist Federal Republic of Yugoslavia was responsible for 17.5% of global and 24.6% of European plum production, half of which was produced in Serbia. Even though some countries today harvest higher quantities, Serbia is still the global leader in one category – we are the country that produces the most plums per capita. Estimates show that around 38 kilograms are produced on average per person.

There are around 2,500 noble varieties registered worldwide. Each country has their ‘preferred’ plum varieties. Serbia is specific also in this regard – in our country even different regions have their own autochthonous varieties that they passionately protect. That is how in the city of Kraljevo they cultivate the *papračanka*, in Dimitrovgrad and Pirot the *bardaklija*, the south of Serbia prefers *saridža*, and the Morava Valley the *moravka* or *bugarka*; Valjevo is known for *plavara*, and Čačak for *crnošljiva*. Šumadija is still dominated by the *crvena ranika*, also known as *ranovača*. In recent years, there have been more and more varieties intended specifically for plantations, which are more cost-efficient. These include the *čačanska leptica*, *čačanska rodna*, *valjevka* and the American variety Stanley.

However, the *madžarka* or *požegača* holds a special place in the plum-growing tradition of Serbia. This variety of tiny, blue, sweet and tasty fruits with a strong and resilient tree and mighty canopy, has long been synonymous with plums in Serbian agriculture.

‘No jam can be made without *madžarka* and no rakija without *ranovača*’ is a saying still heard all over Serbia, from mounts Cer and Kosmaj in the west to Toplica and Kosovo regions in the south.

The plum, as a highly recognisable brand from Serbia, is used to produce another, even bet-

ter-known national brand – the *slivovitz*. Even though rakija distillates are made from almost any fruit, only the *slivovitz* has the reputation of a true and authentic Serbian beverage, which was included in the UNESCO Intangible Cultural Heritage List. Since 2007, *slivovitz* has been the official national brand of Serbia, EU-certified under the name ‘Serbian *slivovitz*’, which had enjoyed significant international reputation even back in the times of Prince Miloš Obrenović.

The ritual of distilling rakija is also well-known. It is a celebration not only for the hosts and their families but also for their neighbours and friends. People used to gather, celebrate, sing and dance around the stills where rakija was made.

MUSICAL TREE

The plum wood is not suitable for industrial processing as it is hard and heavy, and prone to breaking. However, it is a noble wood that has several remarkable properties. The plum is a tonal, or as it is colloquially known, musical tree, favourable for the making of resonators for musical instruments. Many tamburas from Vojvodina are built from this very material. Plum wood is also used for carving and making of artistic sculptures. The masters of wood carving prefer plum wood because of its interesting shade of red, distinctive odour, and delicate rings that allow the chisel to move in any direction.

The plum plays a significant role in the collective consciousness of our people and echoes deep within the very essence of our nation. A good plum harvest is seen as a sign of peace, calm and prosperity of a family.

Serbs have also written highly artistic poems about their favourite fruit. The plum is often used as a motif in Serbian poetry, whether elevated to the realm of something sublime or used as a lyrical expression of poetic sensations. Many great Serbian poets refer to the plum in their poems. Aleksandar Sekulić writes of ‘heavenly plums’, and Majo Gavrilović characteristically says ‘I am planting a plum tree at the foot of heaven’. We come across the fruit in the works of Miodrag Pavlović, Duško Trifunović, Ljubomir Simović, Slobodan Rakitić, and most of all Dobrica Erić. The plum poetically maps out Serbia as the fateful place of life’s challenges, historical homes and a mythical ground

not only of the fight for survival, but also a place of full, vibrant life.

The plum is one of the central metaphors in arguably the most beautiful poem ever written about our country – *Serbia* by Oskar Davičo. The verse ‘Oh, Serbia, among the plum trees’ is an anthological example of how a successful poetic expression dedicated to one’s homeland can be perceived in the souls of the people, forever speaking about the beloved country and its people. ◆



ЛЕПОТЕ СРБИЈЕ / THE BEAUTIES OF SERBIA

Високи Дечани су српски Нотр Дам

МАНАСТИРИ КОСОВА И
МЕТОХИЈЕ ЈЕДИНСТВЕНА СУ
ГАЛЕРИЈА НАЈВРЕДНИЈИХ ДЕЛА
СРЕДЊОВЕКОВНЕ УМЕТНОСТИ
СВЕТСКОГ ЗНАЧАЈА

*Visoki Dečani
Monastery Is
the Notre Dame
of Serbia*

KOSOVO AND METOHIJA
MONASTERIES: A UNIQUE
GALLERY OF THE MOST
VALUABLE MEDIEVAL WORKS OF
ART OF GLOBAL IMPORTANCE



Фото/Photo:
Pudelek (Marcin Szala)



RS

Косово и Метохија је најважнија мисао, најкрупнија замисао, најсложеније заумљење српске културе. Име за оно највредније што је српски народ дао хришћанској цивилизацији. Косово је престоница српског уметничког царства. Оставштина и завештање српске умности и духовности човечанству. Легенда уз коју расте српски народ.

Надахнуте речи познатог српског песника, дугогодишњег члана Српске академије наука и уметности Матије Бећковића сасвим оправдано наглашавају све духовне и уметничке домете српских споменика културе на Косову и Метохији. Ова покрајина, осим што је Стара Србија - матични простор средњовековне српске државе - највећа је духовна и уметничка ризница српског народа. Просто речено, Косово је највећи музеј нашег народа у коме свако дело прича узбудљиву причу о цивилизацији која је пуном креативном снагом живела на том простору.

И отуд оцена да су „Високи Дечани српски Нотр Дам, док је Пећка патријаршија наш Сен Дени“.

Ове светиње не само да су сидришна места српске историје, темељи духовности и историјског трајања, већ су и сведочанства највиших уметничких домета европске средњовековне уметности. На зидинама древних косовско-метохијских манастира може се пратити иста уметничка нит која води од античких идеала, а која је у тренутку настанка била истински врх римско-византијске уметности средњег века.

Због свега тога, четири манастира Српске православне цркве са простора Косова и Метохије, због непроцењивих уметничких и културних вредности које вековима чувају, налазе се на Унесковој листи Светске баштине као заштићени средњовековни споменици на Косову (Medieval Monuments in Kosovo). У питању су манастири Високи Дечани, Пећка патријаршија и Грачаница, као и Црква Богородице Љевишке. Од 2006. године део су и списка угрожених места Светске баштине.

МАНАСТИР ДЕЧАНИ задужбина је краља Стефана Дечанског из 14. века, а епитет „високи“ добио је због величине неуобичајене за то доба - Црква Христа Пантократора дуга је 36 метара, а висока 30, па спада међу највеће грађевине средњовековне Србије.

Дечани су, због своје монументалности и лепоте, временом постали један од симбола Србије. Фотографије ове светиње зато се често срећу у српским домовима, а групе ходочасника свакодневно пристижу међу његове зидине.

Када га је уврстио на листу Светске културне баштине, Унеско је у образложењу навео да су „његове фреске један од највреднијих примера ренесансе Палеолога у византијском сликарству и драгоцен запис о животу у 14. веку“. Манастир има изузетно богату ризницу, која је, по значају и богатству, одмах иза хиландарске.

Градњом манастира од 1326. и 1335. године управљао је познати, али и помало мистични неимар, католик, фра Вито из Котора, који је у њега уградио медитеранско романско и готичко уметничко искуство. Дечани су тако постали најдирљивије и најлепше место сусрета Истока и Запада.

Црква је грађена од мермерних љубичастих и окер квадара, а у њој је чак 4.000 квадратних метара сачуваних фресака изузетне естетике, што Дечане чини истинским музејом средњег века. У самом иконостасу налази се јединствена Богородица Дечанска из 14. века, док је у доњем делу цркве фреска Исуса Христа са мачем и натписом: „Овај мач је усјецатељ греха“.

ДРЕВНА ЦАРСКА ЛАВРА ПЕЋКА ПАТРИЈАРШИЈА

Од 13. века је престоница Српске цркве и данашње седиште њеног патријарха. Задужбина архиепископа Арсенија Сремца један је од најважнијих храмова српског народа. Подигнута у стилу рашке градитељске школе, укра-

Манастир
Пећка
патријаршија
седиште је
поглавара
Српске цркве

*The Peć
Patriarchate
Monastery is
the seat of
the head of
the Serbian
Orthodox
Church*

Краљ Милутин
Немањић

*King Milutin
Nemanjić*



Фото/Photo: Martin Furtschegger

EN

Косово and Metohija is the most important thought, the grandest idea, the most complex notion of Serbian culture. It represents the most valuable contribution of the Serbian people to the Christian civilization. Kosovo is the capital of the Serbian artistic empire. It is the legacy and the bequest of Serbian wisdom and spirituality to humankind. It is the legend that the Serbian people grew up with.

These inspired words of the famous Serbian poet, long-time member of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Matija Bećković, highlight with good reason all of the spiritual and artistic achievements of Serbian cultural monuments in Kosovo and Metohija. This province, in addition to being known as Old Serbia - the original territory of the medieval Serbian state - is also the greatest spiritual and artistic treasury of the Serbian people. Simply put, Kosovo is the largest museum of our people in which every work of art tells an exciting story of a civilization in full creative force that existed here.

Hence the claim that 'Visoki Dečani is the Serbian Notre Dame and that the Patriarchal Monastery of Peć is our Saint-Denis'.

These sacred sites are not only anchor points of Serbian history, the foundations of spirituality and historical continuity, but also testimonies of the greatest artistic achievements of European medieval art. On the walls of the ancient monasteries of Kosovo and Metohija it is possible to follow the same artistic thread dating back to the ancient ideals, representing the true pinnacle of Roman-Byzantine art of the Middle Ages.

That is why four monasteries of the Serbian Orthodox Church in Kosovo and Metohija have been included in UNESCO's World Heritage list (Medieval Monuments in Kosovo) because of the immeasurable artistic and cultural values they have preserved for years. These are the monasteries of Visoki Dečani, Patriarchal Monastery of Peć, Gračanica, and the Church of Our Lady of Ljeviš. Since 2006 they have also been included in the List of World Heritage in Danger.

THE DEČANI MONASTERY was founded by King Stefan Dečanski in the 14th century. It is known as 'visoki', meaning 'tall' in Serbian, because of its size which was unusual at the time - the Church of Christ Pantocrator is 36 metres long and 30 metres high, making it one of the tallest buildings in medieval Serbia.





RS

шена је кроз неколико иконографских слојева. Издвајају се Причешће апостола, представе јеванђелиста, епизоде из живота Христа, монументална Богородица Оранте (Молитељка), портрети Светог Саве и Арсенија Сремца...

У спољној припрати сачуване су иконографски ретке појаве Богородице Млекопитателнице (Дојиље), чувена „Лоза Немањића“, као и фреска Богородице Животоносног источника, на којој је Мајка Божја насликана као извор живе воде. И данас се у овом манастиру налази камени трон Светог Саве, постављен у време архиепископа Данила. Ту је сахрањен и патријарх Макарије, рођени брат чувеног отоманског великог везира Мехмед-паше Соколовића.

Манастир Грачаница из 14. века једна је од најмаркантнијих српских хришћанских светиња на Косову и Метохији, изузетне уметничке, архитектонске, занатске и естетске вредности. Фреске на унутрашњим зидовима дело су чувених фрескописаца из Солуна, Михаила и Јефтихија, и одлично су очуване. Небеска литургија и пророци и јеванђелисти насликани су на главној куполи испод фреске Христа Пантократора, док се на зидовима носе могу видети циклуси Великих празника, Христовог страдања, Христовог Рождества и Васкрсења, призори из живота Богородице, Св. Никола, Календар светих...

Најпознатија фреска из Грачанице је приказ краља Милутина и његове супруге Симониде, којима небески анђели на главе спуштају круне. Ова сцена је толико упечатљива да је стекла статус својеврсног амблема српског средњег века.

Црква Богородице Љевишке почетком 14. века била је украшена фрескама сликара чувене солунске радионице Астрапа, која је сматрана за једну од најбољих на свету. Овај уметнички „крем“ свог времена често је ангажовао српски краљ Милутин, али и други немањићи владари. У средишњој куполи насликано је покрсе Христа Пантократора, окружено анђелима, а у олтару Богородица и Служба архијереја. Астрапа је користио као мотиве и Платона, Плутарха, пророчицу Сибилу.

На зиду спољне припрате у турско доба задивљени посетилац написао је арапским писмом стих персијског песника Хафиза: „Зеница ока мога теби је гнездо“.

Заштитни знак и најсјајније уметничко дело манастира Бањска код Звечана је фигура Богородице са малим Христом на крилу, која је сачувана у селу Соколици, на Косову. Ово вајарско дело изузетно је вредно и неуобичајено у српској декоративној пластици. Скулптуре нису типичне за српску уметност, па се Богородица из Бањске сматра блиставим примером уплива медитеранско-западноевропске

ПРСТЕН КРАЉИЦЕ ТЕОДОРЕ

Животопис манастира Бањска неповратно је изгубљен у тамни векова, а данас могу да се виде тек фрагменти. Опевано је легендарно „бањско злато“, тј. златни листићи коришћени за облагање позадине фресака, што даје основ за тврдњу да је Бањска била један од најраскошније украшених српских манастира. Од великог блага су остала само два прстена из гроба краљице Теодоре. Један је у приватном власништву, а други у Народном музеју у Београду, и има угравираниг двоглавог орла и натпис: „Ко га носи, помози му Бог“.



Фреска Христа Пантократора у куполи у Грачаници

Fresco of Christ Pantokrator in the dome of Gračanica

EN

RING OF QUEEN TEODORA

The historical details of the Banjska Monastery have been irretrievably lost in the darkness of past centuries and today only fragments remain. Traditional poems refer to the legendary 'Banjska treasure', i.e. the golden sheets used to cover the background of frescoes, which gives rise to the claim that Banjska used to be one of the most lavishly decorated Serbian monasteries. Of the great treasure, only two rings from the tomb of Queen Teodora remain. One is in private ownership, and the other is held in the National Museum in Belgrade. It has an engraving of a two-headed eagle and the inscription, 'May God aid the one wearing this ring'.

Because of its monumentality and beauty, in time Dečani became one of the symbols of Serbia. Photographs of this sacred site are often displayed in Serbian homes, and many groups of pilgrims pass through its walls every day.

When it was included in the UNESCO World Cultural Heritage List, the decision stated that 'its frescoes are among the most valuable examples of the Palaiologos renaissance in Byzantine painting and represent a precious record of life in the 14th century'. The monastery has an exceptionally rich treasury, second only to the one in Hilandar in terms of importance and wealth.

The construction of the monastery, which lasted between 1326 and 1335, was managed by a somewhat mysterious builder, Catholic friar Vito of Kotor, who relied on his Mediterranean Romanesque and Gothic artistic experiences. Therefore, Dečani became the most touching and wonderful meeting point between the East and the West.

The church was built with purple and ochre marble blocks and holds 4,000 square metres of preserved frescoes of exceptional aesthetics, making Dečani a true museum of the Middle Ages. The iconostasis contains a unique representation of the Dečani Theokotos from the 14th century, whereas in the lower part there is a fresco of Jesus Christ holding a sword with the inscription 'This sword cuts the sin'.

The ancient imperial Patriarchal Monastery of Peć has been the seat of the Serbian Church and its patriarch since the 13th century. This foundation of Archbishop Arsenije Sremac is one of the most important churches of the Serbian people. Built in the style of the Raška architectural tra-

dition, it was decorated by several iconographic layers. Notable scenes include the representation of the Eucharist of the Apostles, depictions of the Evangelists, scenes from the life of Christ, the monumental Our Lady of the Sign, portraits of Saint Sava and Arsenije Sremac.

The exterior narthex contains rare depictions of the Nursing Theokotos, the famous 'Nemanjić Family Tree' and the fresco of the Theokotos of the Life-Giving Spring. The monastery still houses the stone throne of Saint Sava, placed there at the time of Archbishop Danilo. This is where Patriarch Makarije was buried, the brother of the famous Ottoman Grand Vizier Sokollu Mehmed Pasha.

GRAČANICA MONASTERY FROM THE 14TH CENTURY

is one of the most remarkable Serbian Christian sacred sites in Kosovo and Metohija, characterised by exceptional artistic, architectural, artisanal and aesthetic values. The frescoes on the interior walls were made by the famous painters from Thessaloniki, Michael and Eutychios, and are very well preserved. The Heavenly Liturgy and the prophets and evangelists are painted on the main dome beneath the fresco of Christ Pantokrator, whereas the walls of the nave feature the cycles of the Great Feasts, Passion of the Christ, Nativity and Resurrection of Christ, scenes from the life of the Theokotos, Saint Nicholas, Calendar of Saints, etc.

The best-known fresco from Gračanica is the depiction of King Milutin and his wife Simonida with heavenly angels placing crowns on their heads. This scene is so memorable that it is considered an emblem of the Serbian Middle Ages.

Манастир
Грачаница
недалеко од
Приштине

*Gračanica
Monastery,
located near
Priština*





RS

уметности и зато је истински куриозитет блага Косова и Метохије.

Прича о уметничком благу јужне покрајине готово да нема краја. Јер само у Великој Хочи код Ораховца налази се 12 средњовековних светиња. Карта „Српска духовна баштина на Косову и Метохији” обухвата чак 1.996 топонима, а од тога чак 1.181 цркву и црвиште, 115 манастира и манастиришта, 48 испосница, 8 спомен-капела и спомен-костурница, 534 стара гробља, 96 тврђава, 14 двораца српске властеле...

Ако бисмо површину Косова и Метохије претворили у једну праву линију, наишли бисмо на по једно древно здање на сваких 2,4 километра. Културна и духовна баштина оваквих размера, која је најалост изложена планском уништавању, рађа и глобалну обавезу њеног чувања. Она је и најбољи доказ да је Косово било Европа и пре него што је Европа спознала саму себе. ◆

„Лоза Немањића”

Фреска „Лоза Немањића” је једна од најзначајнијих композиција у српском средњовековном сликарству, а срећемо је и у Дечанима и Пећкој патријаршији. Представља родословну шему владарске династије Немањића, приказану у форми лозе (винограда), што је симбол духовног и биолошког наслеђа. Иконографски, заснива се на библијској теми „Лозе Јесејеве”, која приказује родослов Исуса Христа, али је прилагођена српском контексту.

Централна фигура на приказу је родоначелник династије Стефан Немања, који се често приказује као монах Симеон. Из њега се, као из корена лозе, извијају гране са фигурама његових потомака: краљева, царева, кнезова и светаца — од сина Светог Саве, преко краља Милутина, до цара Душана.

Фреска „Лоза Немањића” није само историјски или уметнички израз, већ и симбол духовне и државне снаге Србије у доба средњег века, порука легитимитета и континуитета власти засноване на хришћанским и светородним вредностима.



Портрет краљице
Симониде из
Грачанице

Portrait of Queen
Simonida from
Gračanica

EN

THE CHURCH OF OUR LADY OF LJEVIŠ was adorned in the 14th century with frescoes by painters from the famous Thessaloniki workshop of Michael Astrapas, considered one of the best in the world. These supreme artists were often engaged by the Serbian King Milutin and other rulers from the Nemanjić dynasty. Christ Pantocrator is painted in the central dome, surrounded by angels, and the Theokotos and the Service of the Archiereus are painted in the altar.

Astrapas also used motifs from Plato, Plutarch, and the prophetess Sibyl.

On the wall of the external narthex, during Ottoman rule, an impressed visitor wrote in the Ar-



Nemanjić Family Tree

The 'Nemanjić Family Tree' fresco is one of the most significant compositions in Serbian medieval art and it can be found in both Dečani Monastery and the Patriarchal Monastery of Peć. It represents the genealogical chart of the Nemanjić royal dynasty, shown in the form of a vine, which is the symbol of spiritual and biological heritage. In terms of iconography, it is based on the Biblical theme of the Tree of Jesse, which depicts the ancestors of Jesus Christ, but adapted here to the Serbian context.

The central figure in the fresco is that of the progenitor of the dynasty, Stefan Nemanja, who is often depicted as the monk Simeon. From there, like from the roots of a vine, branches emerge with the depictions of his descendants: kings, emperors, princes, and saints – including his son, Saint Sava, King Milutin, and Emperor Dušan.

The Nemanjić Family Tree fresco is not just a historical or artistic expression, but a symbol of the strength of the Serbian spirit and state power during the Middle Ages, a message of legitimacy and continuity of power based on Christian and sacred values.

abic script a verse from the Persian poet Hafez, 'my eye's pupil is your nest'.

A trademark and the most brilliant work of art in the Banjska Monastery near Zvečan is the statue of the Theokotos holding the infant Christ in her lap, preserved in the village of Sokolica in Kosovo. This sculpture is extremely valuable and uncommon in Serbian decorative sculpture. Sculptures are not typical of Serbian art, and the Theokotos of Banjska is considered a shining example of the influence of Mediterranean and Western European art, which makes it a true gem among the treasures of Kosovo and Metohija.

The story of the artistic treasures of Serbia's southern province seems endless. For example, only in the Velika Hoča village near Orahovac there are 12 medieval sacred sites. The 'Serbian Spiritual Heritage in Kosovo and Metohija' map covers a total of 1,996 toponyms, including 1,181 churches and church possessions, 115 monasteries and monastery possessions, 48 hermitages, 8 memorial chapels and ossuaries, 534 old graveyards, 96 forts, and 14 castles belonging to the Serbian nobility.

If we were to turn the surface area of Kosovo and Metohija into a straight line, there would be an ancient building every 2.4 kilometres. The cultural and spiritual heritage of that magnitude, which is unfortunately exposed to planned destruction also gives rise to a global obligation to preserve it. This is also the best evidence that Kosovo was a part of Europe even before Europe knew itself. ◆





ОСАМ
EIGHT
ДЕЦЕНИЈА
DECADES
ВЕЛИКОГ
of the ETERNAL
ДЕРБИЈА
DERBY



Ривалство београдских клубова Црвене звезде и Партизана одавно је постало глобални феномен. Вишегенерацијска лојалност вољеном клубу, љубав према клупским бојама, страст и жеља за победом испишују јединствену навијачку традицију. Зато је сваки сусрет љутих такмаца истински празник спорта



The rivalry of Belgrade football clubs Red Star and Partizan has become a global phenomenon a long time ago. The generational loyalty to one's beloved club, the love for team colours, the passion and desire for victory are trademarks of this unique fan tradition. That is why every encounter between these fierce rivals is a true celebration of sports



RS

Одлука да туристички обиђете неки град углавном подразумева прављење плана локација и знаменитости које морате посетити. Тако да уколико сте били у Риму готово је сигурно да ћете имати фотографију испред Колосеума и бацити новчић у фонтану Ди Треви, или пак ако сте се нашли у Паризу извесно је да нећете промашати Ајфелову кулу. Слично је и кад страни туристи долазе у српску престоницу. Шетња Калемегданом и поглед на Ушће се не пропуштају, али се последњих година често у Београд долази и због “спортског туризма”, односно на мечеве које у српској престоници играју два највећа клуба Црвена звезда и Партизан.

Дакле, ривалитет црвено-белих и црно-белих односно београдски вечити дерби прешао је државну границу и постао интернационални феномен. Зато и не чуди што је страствен навијач Ливерпула Шон Дафи, аутор књиге “Фудбал је живот”, након једне од својих бројних посета београдском дербију написао следеће: “Погледај их. Уметност је то што раде”.

И заиста вечити дерби два београдска клуба одавно је постао глобални феномен. Више-генерацијска лојалност вољеном клубу, љубав према клупским бојама, страст и жеља за победом свакодневно испишују јединствену навијачку традицију. Зато сваки сусрет љутих ривала и комшија је празник спорта, који је незамислив без истинске навијачке пасије. Њихови окршаји деценијама изазивају општу пажњу, утакмице засењују све остале догађаје, а реке црвено-белих и црно-белих навијача сливају се ка спортским борилиштима.

Верне навијаче Црвене звезде и Партизана, наоко потпуно супротстављене, много тога и



повезује. Осим верности према вољеном клубу, веже их и дубока љубав према Београду и Србији. Заправо и једни и други Србију стављају на прво место. А одмах испод, зна се. Вољени клуб, играчи, безусловна подршка, чак и кад је лоше, кад се губи. Важно је да песма не стаје, да се скандира, шире шалови и вијоре заставе. Тако се, верују навијачи, воли клуб, подиже екипа, испишује победа.

Атмосфера ужарена емоцијама, која је дуго била резервисана за фудбалске сусрете „вечитих“, заживела је и у аренама других спортова. Памте се кошаркашки дербији деведесетих и две хиљадитих у тесној, врелој и бучној хали „Пионир“, која се данас зове по творцу југословенске кошарке Александру Николићу, где су се и најiskusнијима знојили дланови.

Посета и подршка навијача својим клубовима у европским кошаркашким такмичењима готово је антологијска и својеврсна је европска сензација. Десетине страних нови-



Статистика фудбалског дербија

Football derby statistics

Такмичење <i>Competition</i>	Одиграно <i>Games</i>	Црвена звезда победа <i>Red Star win</i>	Нерешено <i>Draw</i>	Партизан победа <i>Partizan win</i>	Голови ЦЗВ <i>Red Star goals</i>	Голови ПАР <i>Partizan goals</i>
Првенство <i>Championship</i>	175	69	58	48	246	207
Куп <i>Cup</i>	41	22	5	14	61	50
Остало <i>Other</i>	54	25	9	20	103	88
Укупно <i>Total</i>	270	116	72	82	410	345



EN

The decision to visit a city as a tourist usually involves planning the locations and sights you want to see. So, if you ever went to Rome, you most definitely have a picture of yourself in front of the Colosseum and you must have thrown a coin into the Trevi Fountain. Or, if you are in Paris, you will certainly make your way to the Eiffel Tower. It is similar for tourists coming to the Serbian capital. A walk in the Kalemegdan park and a view of the confluence of the Danube and the Sava are mandatory, but in recent years people have come to Belgrade also for ‘sports tourism’, to attend matches that are played in the Serbian capital between its two biggest clubs, Red Star and Partizan.

Therefore, the rivalry between the red-and-whites and the black-and-whites known as the Belgrade Eternal Derby has spilled over national borders and has become an international phenomenon. That is why it is no wonder that a passionate Liverpool FC fan, Shaun Duffy, author of *Football is Life*, wrote the following sentence after one of his many visits to the Belgrade Derby:

‘Look at them. What they do is art.’

The Eternal Derby between the two Belgrade clubs has truly become a global phenomenon. The generational loyalty to one’s beloved club, the love for team colours, the passion and desire for victory are trademarks of this unique fan tradition. That is why every meeting of these fierce rivals and neighbours is a true celebration of sports, unimaginable without true passion among the fans. For decades, their clashes have attracted widespread attention, their games overshadow any other event, and rivers of the red-and-white and black-and-white fans flow towards sports venues.

The loyal Red Star and Partizan fans, though they might seem total opposites, have plenty in common. In addition to the loyalty to their beloved clubs, they are also connected by a deep love of Belgrade and Serbia. Actually, both sets of fans put Serbia first. It is clear what comes second – the beloved club, the players, unconditional support even when you are losing. It is important that the songs never stop, that you continue chanting, showing your scarves, and





Статистика кошаркашког дербија

Basketball derby statistics



Такмичење <i>Competition</i>	Одиграно <i>Games</i>	Партизан победа <i>Partizan win</i>	Нерешено <i>Draw</i>	Црвена звезда победа <i>Red Star win</i>
Првенство <i>Championship</i>	141	73	5	63
Плеј-оф <i>Playoffs</i>	74	43	—	31
Куп <i>Cup</i>	24	9	—	15
Јадранска лига <i>Adriatic League</i>	64	29	—	35
Евролига <i>Euroleague</i>	6	3	—	3
Укупно <i>Total</i>	309	157	5	147

RS

нара и хроничара спорта и навијања последњих година посетиле су Београд, како би под сводовима „Београдске арене“ биле сведоци јединствене навијачке страсти. Једнодушно навијање готово 20.000 људи, сливање безброј гласова у јединствен акорд љубави вољеном клубу, вијорење застава, песма, сузе и радост, комбиноване са варљивом спортском срећом, чине навијаче Звезде и Партизана атракцијом којој се клања сваки истински спортски посвећеник.

Утакмице два ривалска клуба, готово без разлике о било ком спорту да је реч, носе посебну атмосферу и међу играчима, и међу онима који их бодре. Победа у дербију много је више од бодова и померања на табели. То је тријумф, адреналинска инјекција у продуженом трајању и догађај који се дуго памти.

Но, да би се добро разумео и схватио феномен београдског вечитог дербија морамо се вратити у другу половину четрдесетих година прошлог века када су клубови основани и када се ривалство и зачело...

Наиме, после окончања ратних дејстава на тлу тада разрушеног Београда, 4. марта 1945. године основано је Спортско друштво Црвена звезда из којег су потекле многе секције спортског друштва, али је и тада а и сада главна била она фудбалска. Тачно шест месеци касније основан је клуб тадашње Југословенске народне армије, ЈСД Партизан. Датум је био 4. октобар 1945. године. На београдску позорницу изашли су актери, а филмска прича је сама почела да тече.

Што се тиче два најпопуларнија спорта, фудбала и кошарке, први званични окршај два тима виђен је на Калемегданској тврђави 6.

септембра 1946. године када је Партизан био бољи у првом кошаркашком дербију резултатом 24:21. Реванш је уследио на трви, пошто је Звезда предвођена чувеним Рајком Митићем славила у првом фудбалском дербију 5. јануара 1947. године резултатом 4:3. Након тих првих мечева, у два тада најпопуларнија спорта, рођено је велико ривалство између два клуба које траје равно 80 година, и које је постало спортско-друштвено-културолошки посвећеник.

Када је реч о броју навијача, недавна истраживања Агенције за истраживање јавног мњења „Ипсос“, из фебруара 2025. године, на репрезентативном узорку пунолетних грађана Србије говоре да за Црвену звезду навија 43 процента, наспрам 28 одсто популације која навија за Партизан, 25 одсто не навија ни за кога, док 5 процената подржава локалне клубове. Занимљиво је да према подацима овог истраживања 37 одсто испитаника сматра да је фудбал најпопуларнији спорт у Србији, кошарка је на другом месту са 33 одсто, док тенис највише прати 13 одсто.

Иако ниједна страна не би пристала на признавање статуса бољег оном другом у било ком спорту, чињенице кажу да је Црвена звезда кроз историју имала далеко више успеха у фудбалу, у којем је између осталог дошла на кров Европе и света 1991. године освојивши Куп европских шампиона у Барију (данашња Лига шампиона) и Интерконтинентални куп у Токију, док је Партизан више међународног успеха имао у кошарци, а титула Купа шампиона Европе из 1992. у Истанбулу била је круна свега.

Данас, три деценије касније од тих највећих

СУСРЕТ СА
КОШАРКОМ У
БЕОГРАДУ

Колико је европски кошаркашки дерби Црвене звезде и Партизана специфичан и изнад свега занимљив странцима можда најбоље показује чињеница да је популарни британски јутјубер Thogden (Тео Огден), који претежно снима са фудбалских мечева, своју прву кошаркашку утакмицу у животу погледао управо у Београду. И није погрешио.

“Ово је невероватно! Не могу да верујем чему присуствујем. Никад нисам искусио ништа слично овоме.

Ова атмосфера, ова страст... Ово је лудило”, рекао је Thogden између осталог у свом коментару меча.

EXPERIENCING
BASKETBALL IN
BELGRADE

The European basketball derby between Red Star and Partizan is fascinating, unique and interesting for foreigners, and this is evidenced by the fact that the popular British Youtuber Thogden (Theo Ogden), who primarily makes content at football matches, attended his first basketball game in Belgrade. And he did not regret it. ‘This is amazing! I cannot believe what I am seeing. I have never experienced anything like this. The atmosphere, the passion... This is crazy’, Thogden remarked about the match.

EN

waving your flags. This is how, the fans believe, one shows love to their club, supports the team, and shows the path to victory.

The emotionally packed atmosphere which had long been a part of football matches between the ‘eternal’ rivals has also been taken up in the arenas where other sports are played. The fans remember basketball derbies that were played in the 1990s and 2000s in the tightly packed, hot, and noisy ‘Pionir’ Arena, which now bears the name of the creator of Yugoslav basketball, Aleksandar Nikolić. The atmosphere then would make the palms sweat of even the most experienced players.

The attendance and support of fans to their clubs in European basketball competitions has become anthological and is a sensation in Europe. Dozens of foreign journalists and chroniclers of sports and fandom have visited Belgrade in the previous years, to witness this inimitable passion among fans in the ‘Belgrade Arena’. Almost 20,000 people cheer as one, their countless voices merge to create a unique chord of love to the beloved club, the flags wave, there is singing, tears and joy, combined with fickle sports luck, and all this makes the fans of Red Star and Partizan an attraction admired by every true sports aficionado.

The games between these rivals, regardless of the sport, carry a specific significance both among the players and among the fans. A win in the Derby means much more than just points or position in the standings. This is a triumph, an adrenaline injection with extended duration, and an event to be remembered.

However, to fully understand the phenomenon of the Belgrade Eternal Derby, we must travel back to the 1940s, at the time when the two clubs

were founded and when their rivalry was made.

Namely, after the battles ended in war-torn Belgrade, the Sports Society Red Star was founded on 4 March 1945. Many sport clubs originated from the Society, but the main one has always been the football club. Exactly six months later, on 4 October 1945 the club affiliated with the Yugoslav People’s Army, Yugoslav Sport Society Partizan was founded. The stage was set and the story started to develop.

As for the two most popular sports, football and basketball, the first official match between the two teams took place at the Kalemegdan Fortress on 6 September 1946, when Partizan won the first basketball derby 24-21. The second match between the two rivals was played on the football pitch and Red Star won the first football derby on 5 January 1947, 4-3, led by the famous Rajko Mitić. After these initial matches in the two most popular sports, a great rivalry between the two clubs was born and has been going on for exactly 80 years. In the meantime, the rivalry has become a phenomenon in sports, society, and culture.

In terms of the number of fans, a recent poll conducted by the ‘Ipsos’ polling agency in February 2025, on a representative sample of adults, shows that 43 percent of the population support Red Star, 28 percent support Partizan, 25 percent do not support any club, whereas 5 percent support local clubs. It is interesting to note that the poll showed that 37 percent of respondents believe football to be the most popular sport in Serbia, followed by basketball with 33 percent, whereas 13 percent of respondents believe that tennis is the most popular.

Even though no side would admit that the other club is better in any sport, facts show that Red Star has been much more successful in football in its history, having been the champion of Europe and the world, having won the European Champions Cup (now called the Champions League) and the Intercontinental Cup in 1991, whereas Partizan enjoyed more international success in basketball as evidenced by the European Champions Cup title in 1992 in Istanbul.

Today, three decades later, the rivalry is still the strongest in those two sports. Currently, at least over the past three to four years, the focus has shifted from football, where Red Star has been extremely dominant over the last decade, to basketball and the appearances of the Belgrade greats in the Euroleague. Their matches take place almost every week, often more than once, between October and April, in the sold-out ‘Belgrade Arena’. But, these matches take a special turn and are particularly attractive when the two Serbian teams play each other in the European derby. These encounters add another dimension



RS

успеха, ривалитет је и даље најјачи у та два спорта. Тренутно је, бар у последње три или четири године, фокус са фудбала, у којем је Црвена звезда и више него доминантна последњих десет година, пребачен на кошарку, односно наступе београдских великана у Евролиги. То је садржај који је доступан готово сваке недеље од октобра до априла, уз често дупли програм и више од једне утакмице недељено у, по правилу, испуњеној „Београдској арени“. Али, све добија посебну ноту и посебну драж када се два српска представника нађу један насупрот другом, у европском дербију. То је додатна наградња старог духа фудбалског вечитог дербија, празник кошарке и фуриозни талас навијачке енергије.

Много је фактора који се потезу као аргумен-ти зашто је то одједном постало тако популарно, тако *ин*. Један од главних је сасвим сигурно повратак легендарног тренера Жељка Обрадовића на клупу Партизана, после готово три деценије рада у иностранству. Међутим, не може се ни пренебрегнути чињеница да је отприлике у исто време држава повећала улагање у кошаркашке секције два највећа српска клуба и учинила их конкурентним, а у неким ситуацијама и равноправним са најмоћнијим клубовима Старог континента. И као у систему спојених судова, конкурентност са највећим клубовима Европе донела је и веће интересовање, скупље карте и више новца од маркетинга у оптицају. Или просто речено – донела је осећај битности. Уз то, ионако велики ниво ривалитета између два клуба је додатно увећан заједничким „изласком у Европу“, те дерби више није само комшијска игра у домаћем дворишту.

Међутим, праву снагу дербија и његов огроман значај за Србију осетили су и страни спортисти који су носили или носе дрес Звезде или Партизана. Заједно са београдским ваздухом и савском водом већ првих дана су упили и јединствену чар ривалства.

Некадашњи фудбалер Црвене звезде Абиола Дауда, за Би-Би-Си је рекао:

“То је невероватно. Недељу дана пред меч тренинзи су пуни људи који желе да вам дају до знања колико је важно да победите. Веома је тешко. На почетку сам мислио да је то борба ‘бити или не бити’, питање живота или смрти“, рекао је он и додао:

“То су утакмице које као да припадају навијачима, не играчима. То је моје искуство из Србије. После тога је свуда лакше играти“, истакао је Дауда.

И тешко је не сложити се са некадашњим нападачем црвено-белих. Београдски дерби јединствена је појава, и ко је искуси и доживи након тога спреман је на све, јер тежег амбијента и изазовнијег за игру просто нема.

Вечити дерби се за ових осам деценија мењао, тражио, модернизовао и проналазио начин да увек буде свеж, да увек буде актуелан, да је увек у центру пажње. Истина, данас дербији у одбојци, рукомету, ватерполу више не изазивају толику пажњу као што су то чинили рецимо деведесетих година прошлог века, али са друге стране рађају се ривалства два клуба у неким новим спортовима, попут е-спорта, фудзала... Или како би то недавно рекао кошаркаш црно-белих Вања Маринковић: “Ко добије дерби – главни је у граду“. И то је тако, ма који год спорт да је у питању... ♦



EN

1946.

ГОДИНЕ
ОДИГРАН ЈЕ ПРВИ
КОШАРКАШКИ
ДЕРБИ1946 WAS THE
YEAR THE FIRST
BASKETBALL DERBY
WAS PLAYED

1947.

ГОДИНЕ
ОДИГРАН ЈЕ ПРВИ
ФУДБАЛСКИ
ДЕРБИ1947 WAS THE
YEAR THE FIRST
FOOTBALL DERBY
WAS PLAYED

to the old spirit of the football Eternal Derby, and are a festival of basketball and a powerful wave of fan energy.

There are many factors at play that have made these matches so popular so suddenly. One is certainly the return of legendary coach Željko Obradović to the helm of Partizan, after almost three decades of working abroad. However, it must also be said that at that same time the government increased investments in the two biggest Serbian basketball clubs, making them competitive and even equal to the most powerful clubs in Europe. Everything in this system is interconnected, which means that competing with the biggest European clubs brought greater interest, more expensive tickets and more marketing money. Put simply – it brought on a sense of importance. The high level of rivalry between the two clubs additionally grew with their joint performances at the European stage, which means that the derby is no longer just a match between neighbours in their backyard.

However, the true power of the derby and its huge importance for Serbia have also been experienced by foreign athletes who represented either Red Star or Partizan. Along with the Belgrade air and the Sava river water, they quickly took in the unique charm of the clubs’ rivalry.

Former Red Star footballer, Abiola Dauda, told the BBC:

‘It is incredible. A week before the match the practice sessions are full of people wanting to let you know how important it is to win. It is very difficult. In the beginning I thought it was ‘to be or not to be’, a matter of life or death’, he said, and then added:

‘These are matches that seem to belong to the fans, not the players. That is my experience from Serbia. After that, it is easy to play anywhere’, Dauda states.

It is hard to disagree with the former Red Star forward. The Belgrade derby is a unique phenomenon and those who experience it are later ready for anything because there is simply no atmosphere that is more difficult or challenging to play in.

Over the previous eight decades, the Eternal Derby changed, evolved, modernised and found a way to always be fresh, relevant, and in the centre of attention. It is true that derbies in volleyball, handball, or water polo no longer attract as much attention as they did in the 1990s, but on the other hand, new rivalries between the two clubs are emerging in new sports such as e-sports and futsal. Or, as Partizan’s basketball player Vanja Marinković put it recently: ‘Whoever wins the derby gets to be the main guy in town’. That is true regardless of the sport. ♦

„ДИПОС“ СВЕДОК РИВАЛСТВА „ВЕЧИТИХ“

Аутентичан сведок ривалитета Црвене звезде и Партизана је и наше Друштво чија се дирекција и три пословне зграде налазе у непосредној близини и Звездиног и Партизановог стадиона у Дипломатској колонији на Дедињу. Реч је о својеврсном бисеру архитектуре, првобитно изграђеном за потребе смештаја и боравка страних дипломата и државника за време одржавања Првог самита Покрета несврстаних 1961. године. Занимљиво је да је Колонија грађена у исто време када и највећи стадион у Србији, чувена „Маракана“, која поносно носи име звездашке легенде Рајка Митића. На укупној површини од око четири хектара између плански уређене

зелене површине и парка смештено је 26 вила у „Дипосовом“ портфолију, а у овом комплексу већ дужи низ година своје седиште има наш закупац Кошаркашки клуб Партизан.

„Спортисти су највеће дипломате на свету, најбољи представници своје земље. Успеси у спорту помажу отварању врата дипломатији у страним земљама и успостављање јачих контаката. Србија на мапи света не убраја се у велике државе, али су њена достигнућа у спорту изузетно велика – са свега седам милиона становника постижемо успехе као да нас је 50 милиона. Зато је спорт изузетан амбасадор наше земље у свету“, рекао је поводом 60. годишњице „Дипоса“ председник КК

Партизан Остоја Мијаиловић.

Ривалитет и узајамно такмичење два највећа клуба снажан су замајак успесима српског клупског, а посебно репрезентативног спорта.

„Некада је важило да без снажног Партизана нема ни јаке Црвене звезде, али је глобализација то променила. Партизанови успеси свакако да доприносе српском спорту и то је за свако поштовање, али Звезда је окренута себи и својим ширим циљевима. Дерби има своју чар и сан је сваког нашег фудбалера. Велики играчи рађају се на великим утакмицама, а сусрети са Партизаном то свакако јесу“, кажу у Црвеној звезди о феномену вечитог дербија.

DIPOS HAS WITNESSED THE RIVALRY OF ETERNAL RIVALS

An authentic witness to the rivalry of Red Star and Partizan is also our company, whose head office and three buildings are located near the stadiums of both Red Star and Partizan in the Diplomatic Colony in Dedinje. The Colony is an architectural treasure that was initially constructed for the accommodation of foreign diplomats during the First Summit of the Non-Aligned Movement in 1961. It is interesting to note that the Colony was constructed at the same time as the largest stadium in Serbia, the famous ‘Marakana’, which now proudly carries the name of a Red Star legend, Rajko Mitić.

Covering a surface area of around four hectares within a landscaped

green area and park, there are 26 villas here that are managed by Dipos. For many years, the Partizan Basketball Club has rented offices in the Colony.

‘Athletes are the greatest international diplomats, they are the best representatives of their countries. Sports successes help open doors to diplomacy in foreign countries and allow for the building of stronger ties. Serbia is not a large country, but its sports achievements are remarkable – with just seven million residents, we have achieved successes as if there were 50 million of us. That is why sport is an excellent ambassador of our country abroad – said President of Partizan Basketball Club, Ostoja Mijailović, on the celebra-

tion of Dipos’s 60th anniversary.

The rivalry and competition between the two biggest clubs are a significant boost to the successes of Serbian clubs and national teams.

‘People used to say that without a strong Partizan there could not be a strong Red Star, but globalisation has changed this. Partizan’s successes definitely contribute to Serbian sports and this deserves respect, but Red Star is focusing on itself and its wider goals. The derby has its charm and is the dream of any football player. Great players are born in big matches, and this definitely goes for our matches against Partizan’, Red Star representatives say about the Eternal Derby.



ЗРЕЊАНИН ПРЕСТОНИЦА КУЛТУРЕ СРБИЈЕ 2025.

RS Од марта до децембра планирано је више од 300 културних и уметничких догађаја

Зрењанин је добио признање које га сврстава у сам врх културне мапе нације – титулу Престонице културе Србије. Одлуком Министарства културе, овај банатски град током 2025. године представља централну сцену културних дешавања у земљи, широм отворену за публику и ствараоце из свих крајева. Под слоганом „Меандри града – токови културе“, Зрењанин открива богату прошлост, живу садашњост и иновативну културну будућност.

Од марта до децембра, у граду ће бити реализовано више од 300 културних и уметничких догађаја и преко 70 иновативних пројеката, који ће бити спроведени у сарадњи са око 1.000 уметника и културних радника. Од концерата, изложби и представа, до радионица и манифестација на отвореном, Зрењанин ће током целе године оживљавати културу на сваком кораку.

Целокупан програм заснива се на четири тематске целине које обједињују различите аспекте културног живота града. Једна од њих, „Локус“, посвећена је урбаној култури и подстицању младих креативних иницијатива. „Архитопиа“ се бави јавним простором и архитектонским наслеђем, промишљајући како се кроз уметност могу оживети и сачувати значајна места града. „Амбасада културе“ омогућава Зрењанину

да буде простор уметничке размене, отворен за домаће и иностране ствараоце, док „Банатско изобиље“ истиче мултикултурни карактер области, афирмише традицију и наслеђене обичаје, учвршћујући вредност локалног културног и друштвеног идентитета у савременом контексту.

Година Престонице културе доноси и обележавање значајних јубилеја у Зрењанину. Међу њима су 180 година од рођења глумца Тоше Јовановића, 145 година од рођења политичара Славка Жупанског, 130 година од изградње фотографског атељеа Иштвана Олдала, 70 година уметничке колекције Савремене галерије, 60 година од смрти архитекте Драгише Брашована, као и 280 година од оснивања зрењанинске пиваре и јубиларно 40. издање Дана пива.

Баш као што Бегеј меандрира кроз Зрењанин, тако и култура у овом граду непрестано тече, обликује се и прожима свакодневни живот. Престоница културе није само почасти, већ прилика да култура постане присутнија, ближа и доступнија свима. Зрењанин 2025. представља град у покрету, отворен за нове идеје, публику и трајне вредности које се не гасе завршетком програма, већ тек тада почињу да живе у свом пуном сјају. Ова титула симболизује културни ток који не мирује, већ изнова повезује људе, просторе и време – управо овде, у срцу Баната.

„ЋИРИЛИЧНА БАШТИНА“ У БАЈИНОЈ БАШТИ

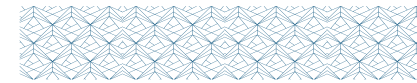
22 – 25. мај 2025.

Манифестација „Ћирилична баштина“ у Бајиној Башти посвећена је афирмацији српског језика и очувању ћирилице као културног и идентитетског обележја Србије. У оквиру програма одржавају се представе, изложбе, концерти, предавања и радионице намењени свим генерацијама. Седму по реду „Ћириличну баштину“ отвориће представа „Аутобиографија“ Театра Вук из Београда, по тексту Бранислава Нушића, а посебан догађај заказан је за 24. мај, Дан Светих Ћирила и Методија и Дан словенске писмености и културе, када ће у амфитеатру новоотвореног Дома ћирилице у Рачи бити изведена монодрама „Слушај како говорим – Сава Мркаљ“, у извођењу глумца Дејана Стојаковића. У оквиру манифестације додељује се и награда „Ћирилична даровница“ за изузетан допринос и нарочите заслуге у очувању и промоцији ћирилице и неговању српског језика и писма.

ФЕСТИВАЛ КУГЛОФА У СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА

23 – 25. мај и 30. мај – 1. јун 2025.

„Ником није лепше нег је нам, ми се дружимо, а тесто расте ли расте“ – под овим слоганом Фондација „Завичајна кућа“ из Сремских Карловаца организује традиционални Фестивал куглофа, посвећен старом војвођанском колачу немачког порекла. Одржава се од 2002. године, а замишљен је као празник културе Подунавских Шваба и других националних заједница Вој-



ZRENJANIN – CULTURAL CAPITAL OF SERBIA 2025

EN From March to December, more than 300 cultural and artistic events are planned

Zrenjanin has received the honor that places it at the very top of the national cultural map – the title of Cultural Capital of Serbia. By decision of the Ministry of Culture, this city in Banat will serve as the country's central cultural stage throughout 2025, open to audiences and creators from all parts of Serbia and beyond. Under the slogan 'Meanders of the City – Currents of Culture,' Zrenjanin reveals its rich past, vibrant present, and innovative cultural future.

From March to December, the city will host more than 300 cultural and artistic events and over 70 innovative projects, in cooperation with around 1,000 artists and cultural workers. From concerts, exhibitions, and theater performances to workshops and open-air manifestations, culture will be alive in every corner of Zrenjanin throughout the year.

The entire program is structured around four thematic units, each representing different facets of the city's cultural life. 'Locus' is dedicated to urban culture and the encouragement of youth creativity. 'Architopia' focuses on public space and architectural heritage, exploring how art can revive and preserve significant urban landmarks. 'Embassy of Culture' positions Zrenjanin as a space of artistic exchange, open to both domestic and international creators.

'Banat Abundance' highlights the multicultural character of the region, affirming traditions and inherited customs, reinforcing the value of local cultural and social identity in a contemporary context.

The year as Cultural Capital also brings the commemoration of several important anniversaries in Zrenjanin: 180 years since the birth of actor Toša Jovanović, 145 years since the birth of politician Slavko Županski, 130 years since the establishment of the photographic studio of István Oldal, 70 years of the Contemporary Gallery's art collection, 60 years since the death of architect Dragiša Brašovan, 280 years since the founding of the Zrenjanin brewery, and the 40th edition of the Beer Days festival.

Just as the Begej River meanders through Zrenjanin, so too does culture flow continuously through the city – shaping, intertwining, and enriching everyday life. The title of Cultural Capital is not merely an honor, but an opportunity for culture to become more present, accessible, and shared by all. Zrenjanin in 2025 is a city in motion – open to new ideas, to audiences, and to enduring values that do not fade with the end of the program but only begin to fully thrive. This title symbolizes a current of culture that never rests, one that continues to connect people, places, and time – right here, in the heart of Banat.



ЋИРИЛИЧНА БАШТИНА IN БАЈИНА БАШТА

May 22 – 25, 2025

The 'Ћирилична Баштина' (Cyrillic Heritage) festival in Bajina Bašta is dedicated to promoting the Serbian language and preserving the Cyrillic script as a cultural and identity symbol of Serbia. The program includes theater performances, exhibitions, concerts, lectures, and workshops for all generations. The seventh edition will open with a performance of Branislav Nušić's *Autobiography* by the Vuk Theatre from Belgrade. A special highlight is scheduled for May 24 – the Day of Saints Cyril and Methodius and the Day of Slavic Literacy and Culture – when the newly built amphitheater of the Dom Ćirilice in Rača will host the monodrama *Listen to Me Speak – Sava Mrkalj*, performed by actor Dejan Stojaković. The event also includes the presentation of the 'Ћирилична Даровница' award, honoring exceptional contributions to the preservation and promotion of the Cyrillic script and the nurturing of the Serbian language and its written tradition.

KUGELHOPF FESTIVAL IN SREMSKI KARLOVCI

May 23 – 25 and May 30 – June 1, 2025

Under the slogan 'No one's having a better time than us – we're baking and bonding' the 'Zavičajna Kuća' Foundation from Sremski Karlovci organizes the traditional Kugelhupf Festival, dedicated to the old Vojvodinian cake of German origin known locally as kuglof. First held in 2002, the event was conceived as a celebration of the culture of the Danube Swabians and other ethnic communities in



RS

водине, чији циљ је оживљавање и неговање традиционалне војвођанске кухиње, којој су немачки досељеници дали значајан допринос. Током свих шест дана на централном тргу одржава се целодневна изложбено-продајна поставка. Посетиоцима се представљају куглофи, карловачка вина и бермет, зачинско биље, фрушкогорски мед, производи старих заната и домаће радиности, антиквитети и раритети, сувенири и ручни радови. Сваког дана организује се културно-уметнички програм и радионице за децу и одрасле.

СМОТРА ОЛДАЈМЕРА У БЕЧЕЈУ

25. мај 2025.

Љубитељи старих модела аутомобила имаће прилику да уживају у олдтајмерима, јунг-тајмерима, тјунингу и стајингу, као и класи возила ЗК (купе, кабрио, кампер) на 17. састанку Олдтајмер клуба Бечеј – Нови Бечеј. Посебна пажња биће посвећена легендарним моделима Заставе 750 и 850, поводом 70 година од почетка њихове производње. Програм обухвата дефиле возила од Старог до Новог Бечеја, паркирање испред Завичајног музеја „Главашева кућа“, позиционирање на Тргу испред Општине Бечеј, спортске игре и свечану доделу награда. Учесници су позвани да обуку гардеробу у стилу епохе којој припада њихово возило, како би верније дочарали дух тог времена.

WINE GARDEN У БЕОГРАДУ

7 – 8. јун 2025.

Једна од најлепших винских манифестација у Београду, UniCredit Bank Wine Garden, биће одржана седми пут у бајковитом амбијенту Ботаничке баште „Јевремо-

вац“. Током два дана, посетиоци ће моћи да дегустирају врхунска вина реномираних винарија из Србије, региона и Европе и уживају у гурманским залогацима. Вински пикник у зеленом срцу града биће употпуњен музичким наступима на више локација унутар баште, подељеним у пет програмских целина.

МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ВИНА „ИНТЕРФЕСТ“ У НОВОМ САДУ

19 – 21. јун 2025.

У центру Новог Сада одржава се „Интерфест“, међународни фестивал вина који од 2004. године окупља винарије из Србије и света. Посебан акценат је на винима са Фрушке горе и Новосадског винског пута, а фокус фестивала остаје на неговању винске културе и представљању породичних винарија. Осим вина, посетиоци ће имати прилику да дегустирају ракије, ликере и друга жестока пића домаћих дестилерија, уз пажљиво биране сиреве, сухомеснате производе и традиционалне војвођанске послатице.



ФОТО: АРСЕНАЛ ФЕСТ

„АРСЕНАЛ ФЕСТ“ У КРАГУЈЕВЦУ

26 – 28. јун 2025.

Један од најперспективнијих летњих фестивала у региону, „Арсенал фест“ у Крагујевцу окупља хиљаде љубитеља рок, поп и алтернативне музике у аутентич-

ном простору некадашњег војно-индустријског комплекса Кнежев арсенал. Током три дана наступају бројни домаћи и страни извођачи на три сцене: Main, Garden и Explosive. Поред музике, фестивал обухвата и књижевне промоције, дебате, изложбе, филмске пројекције и друге пратеће садржаје. Препознат као догађај од јавног значаја и члан европске асоцијације фестивала „Yourope“, „Арсенал фест“ је постао симбол модерне културне сцене Крагујевца и Шумадије.

EXIT ФЕСТИВАЛ У НОВОМ САДУ

10 – 13. јул 2025.

EXIT, један од најзначајнијих и најнаграђиванијих музичких фестивала у Европи, који се сваког јула одржава на импозантној Петроварадинској тврђави у Новом Саду, ове године обележава 25 година постојања. Настао као студентски друштвени покрет 2000. године, EXIT је израстао у глобални симбол слободе, прогреса и друштвеног ангажмана, задржавајући своју мисију и данас. На више од 40 бина и зона, наступају водећи извођачи светске музичке сцене – од рок, поп и хип-хоп звезда до највећих имена електронске музике. Претходних година на EXIT-у су изводили The Cure, The Prodigy, David Guetta, Nick Cave, Wu-Tang Clan, Nina Kraviz и бројни други. Фестивал је познат и по друштвено одговорним кампањама, инклузивности и снажном утицају на регионалну културну сцену. Са више од 150.000 посетилаца из целог света годишње и признањима попут „Најбољег европског фестивала“, EXIT није само музички догађај, већ и покрет, доживљај и понос Србије.



ФОТО: ВРЊАЧКИ КАРНЕВАЛ

КАРНЕВАЛ У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

13 – 20. јул 2025.

„Врњачки карневал“ је једна од највећих туристичких манифестација у Србији. Током седам дана, Врњачка Бања угости и више од 200.000 посетилаца, којима пружа богат програм сачињен од фестивала, сајмова, маскенбала, концерата, изложби, позоришних представа и спортских дешавања. Централни догађај је Велика међународна карневалска поворка, која окупља бројне карневалске групе из целог света, гарантујући добру забаву и провод током врелих летњих дана.

ФЕСТИВАЛ ЕВРОПСКОГ ФИЛМА „ПАЛИЋ 2025“ НА ПАЛИЋУ

19 – 25. јул 2025.

Тридесет друго издање Фестивала европског филма на Палићу потврђује статус једног од најзначајнијих филмских фестивала у региону који је у потпуности посвећен европској кинематографији. Главни такмичарски програм одржава се на Летњој позорници у јединственом природном амбијенту Палића, а у њему учествују бројни филмски аутори, глумци и гости из целе Европе. Поред централног програма, фестивал нуди богат избор пратећих секција које обухватају савремене европске продук-

EN

Vojvodina, with the goal of preserving and reviving traditional Vojvodinian cuisine, to which German settlers made a significant contribution. Each of the six festival days features a full-day cultural and sales fair on the central town square. Visitors can explore and purchase kugelhopsfs, Karlovci wines and bermet, herbs, honey from Fruška Gora, traditional crafts, antiques, handmade souvenirs, and artisan goods. Every day includes a cultural program and creative workshops for both children and adults.

VINTAGE CAR SHOW IN BEČEJ

May 25, 2025

Classic car enthusiasts will have the chance to enjoy vintage and youngtimer models, tuned and styled vehicles, as well as the 3C class (coupes, cabrios, and campers), at the 17th gathering of the Oldtimer Club Bečej – Novi Bečej. This year's event will pay special tribute to the iconic Zastava 750 and 850 models, marking 70 years since production began. The program includes a car parade from Stari to Novi Bečej, a stop at the Glavaš House Museum, vehicle display on the main square in front of the Bečej Municipality, sports competitions, and an awards ceremony. Participants are encouraged to wear outfits that reflect the era of their vehicles, adding to the nostalgic atmosphere of the event.

WINE GARDEN IN BELGRADE

June 7 – 8, 2025

One of Belgrade's most enchanting wine events, the UniCredit Bank Wine Garden will celebrate its seventh edition in the magical setting of the Jevremovac Botanical Garden. Over the course of two days, visitors will have the opportuni-

ty to taste premium wines from renowned wineries across Serbia, the region, and Europe, accompanied by gourmet delicacies. The wine picnic in the lush heart of the city will be enriched by live musical performances held at various locations within the garden, organized into five themed segments.



ФОТО: ФЕСТИВАЛ ВИНА ИНТЕРФЕСТ

INTERNATIONAL WINE FESTIVAL "INTERFEST" IN NOVI SAD

June 19 – 21, 2025

Held in the heart of Novi Sad, Interfest is an international wine festival that has been gathering wineries from Serbia and around the world since 2004. Special emphasis is placed on wines from Fruška Gora and the Novi Sad Wine Route, with the festival focused on promoting wine culture and showcasing family-owned wineries. In addition to wine tastings, visitors can enjoy The Cure, The Prodigy, David Guetta, Nick Cave, Wu-Tang Clan, Nina Kraviz, and many others. Renowned for its socially responsible campaigns, inclusivity, and strong impact on the regional cultural scene, EXIT attracts over 150,000 visitors from around the world each year. Recognized multiple times as the 'Best European Festival', EXIT is more than a music event – it is a movement, an experience, and a point of national pride for Serbia.

"ARSENAL FEST" IN KRAGUJEVAC

June 26 – 28, 2025

One of the most promising summer festivals in the region, Arsenal Fest gathers thousands of fans of rock, pop, and alternative music in the unique setting of the former military-industrial complex Knežev Arsenal in Kragujevac. Over three days, both domestic and inter-

national performers take the stage across three platforms: Main, Garden, and Explosive. In addition to music, the festival includes book promotions, debates, exhibitions, film screenings, and other accompanying events. Recognized as an event of public interest and a member of the European festival association 'Yourope' Arsenal Fest has become a symbol of Kragujevac's and Šumadija's contemporary cultural scene.

EXIT FESTIVAL IN NOVI SAD

July 10 – 13, 2025

EXIT is one of the most important and award-winning music festivals in Europe, held every July at the magnificent Petrovaradin Fortress in Novi Sad. This year marks the 25th anniversary of the festival, which began in 2000 as a student movement and has since grown into a global symbol of freedom, progress, and social activism, all while staying true to its original mission. With more than 40 stages and zones, EXIT hosts leading global music acts across genres – from rock, pop, and hip-hop to the top names in electronic music. Past performers include The Cure, The Prodigy, David Guetta, Nick Cave, Wu-Tang Clan, Nina Kraviz, and many others. Renowned for its socially responsible campaigns, inclusivity, and strong impact on the regional cultural scene, EXIT attracts over 150,000 visitors from around the world each year. Recognized multiple times as the 'Best European Festival', EXIT is more than a music event – it is a movement, an experience, and a point of national pride for Serbia.

VRNJAČKA BANJA CARNIVAL

July 13 – 20, 2025

The Vrnjačka Banja Carnival is one of the largest tourist

events in Serbia. Over seven days, this renowned spa town welcomes more than 200,000 visitors with a diverse program that includes festivals, fairs, masquerade balls, concerts, exhibitions, theater performances, and sports events. The highlight of the celebration is the Grand International Carnival Parade, bringing together vibrant carnival troupes from around the world. With its festive atmosphere, colorful costumes, and dynamic performances, the carnival offers unforgettable entertainment and summer joy for all generations.



PALIĆ EUROPEAN FILM FESTIVAL 2025

July 19 – 25, 2025

The 32nd edition of the Palić European Film Festival reaffirms its status as one of the most prominent regional events dedicated exclusively to European cinema. The main competition program takes place at the Summer Stage, set in the unique natural surroundings of Palić, and features numerous directors, actors, and guests from across Europe. In addition to the central competition, the festival includes a rich array of supporting sections showcasing contemporary European productions, documentaries, the 'Parallels and Encounters' program, and Serbian films. Events are also held in Subotica, linking the two cities into a shared cultural experience.



RS

ције, документарне филмове, програм „Паралеле и судари“, као и домаће филмове. Догађаји се одржавају и у Суботици, чиме фестивал повезује оба града у заједничку културну целину. Фестивал „Палић“ познат је по изузетној атмосфери, високим уметничким критеријумима и доследној подршци европским ауторима.

„LOVEFEST“ У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ
7 – 9. август 2025.

„Lovefest“ је један од најзначајнијих електронских фестивала у региону и јединствена културна платформа која слави љубав и музику. Основан 2007. године као локална иницијатива младих ентузијаста, фестивал је израстао у догађај светског ранга који у Врњачку Бању доводи више од 25.000 људи дневно. Фестивал се одржава у централном парку на пет музичких бина и окупља звезде електронске сцене из целог света, као и домаће таленте. Поред врхунског музичког програма, „Lovefest“ промовише солидарност, еколошку свест, културу младих и друштвену одговорност – све то у магичном окружењу омиљене српске бање.

ДРАГАЧЕВСКИ САБОР ТРУБАЧА У ГУЧИ
8 – 10. август 2025.

Најпознатији фестивал трубе у Србији и шире, „Драгачевски сабор трубача“ у Гучи сваке године окупља стотине хиљада посетилаца из земље и иностранства. Ова јединствена манифестација велича народну музику, дух западне Србије и традицију која се преноси генерацијама.



ФОТО: САБОР ТРУБАЧА

Програм обухвата такмичење најбољих трубачких оркестара, свечани дефиле улицама насеља, традиционалну „Драгачевску свадбу“, народни вишебој, концерте и наступе чувених трубаача. Гуча тих дана постаје епицентар емоција, звука, песме, дружења и веселја, уз српске гастрономске специјалитете, домаћу ракију и непревазиђену гостољубивост.

ВЕЛИКОГОСПОЈИНСКИ ДАНИ У НОВОМ БЕЧЕЈУ
21 – 24. август 2025.

Слава Велика Госпојина у Новом Бечеју је прерасла у једну од најсадржајнијих манифестација у Србији, која окупља хиљаде посетилаца из земље и региона. Током неколико дана, одржавају се бројни догађаји који спајају традицију, културу, гастрономију, спорт и забаву. У оквиру „Великогоспојинских дана“ одржавају се Ривија парадних запрега, такмичење у кувању риблињег паприкаша „Госпојински котлић“, Великогоспојинска бућка – надметање у лову на сома капиталца, пливачки маратон Бечеј – Нови Бечеј, Пољофест, Етно базар, као и бројне деље и музичке активности. Свако вече употпуњују концерти највећих звезда домаће сцене, чинећи ову манифестацију једним од најпосећенијих летњих догађаја у Војводини.

EN

Known for its exceptional atmosphere, high artistic standards, and unwavering support for European filmmakers, the Palić Festival is a celebration of cinematic artistry in a setting like no other.



ФОТО: LOVEFEST

„LOVEFEST“ IN VRNJAČKA BANJA
August 7 – 9, 2025

Lovefest is one of the most prominent electronic music festivals in the region and a unique cultural platform that celebrates love and music. Founded in 2007 as a grassroots initiative by young enthusiasts, the festival has grown into a world-class event that brings over 25,000 visitors per day to the town's central park across five music stages. Lovefest features leading global and domestic electronic artists. In addition to top-tier music programming, the festival champions values such as solidarity, environmental awareness, youth culture, and social responsibility – all set in the enchanting atmosphere of Serbia's most beloved spa town.

DRAGAČEVO TRUMPET FESTIVAL IN GUČA
August 8 – 10, 2025

The Dragačevo Trumpet Festival in Guča is the most renowned trumpet event in Serbia and beyond, drawing hundreds of thousands of visitors from the country and abroad each year. This unique festival celebrates traditional Serbian music, the spirit of

Western Serbia, and a heritage passed down through generations. The program includes competitions among the best brass bands, a grand parade through the town, the traditional 'Dragačevo Wedding', folk games, concerts, and performances by legendary trumpet players. During these days, Guča becomes the epicenter of emotions, sound, song, camaraderie, and celebration – complemented by Serbian culinary specialties, homemade rakija, and unmatched hospitality.



ФОТО: ТО НОВИ БЕЧЕЈ

VELIKOGOSPOJINSKI DANI IN NOVI BEČEJ
August 21 – 24, 2025

The Feast of the Assumption in Novi Bečej has grown into one of the most content-rich events in Serbia, attracting thousands of visitors from across the country and the region. Over several days, the festival blends tradition, culture, gastronomy, sports, and entertainment. Highlights include a parade of horse-drawn carriages, a fish stew cook-off known as the 'Gospojinski Kotlić', the catfish hunting competition 'Velikogospojinska Bućka', the Bečej–Novi Bečej swimming marathon, the agricultural fair 'Poljofest' and an Ethno Bazaar. Numerous children's and music programs round out the experience. Each evening culminates with concerts by top Serbian music stars, making this one of the most visited summer festivals in Vojvodina.

Горски – аутентичан доживљај Копаоника

RS

У срцу Националног парка Копаоник, у луксузном амбијенту инспирисаном природом, хотел Горски нуди савршену позорницу за ваше корпоративне догађаје и сусрете. Од конференција и семинара до тим-билдинг програма – прославите свој пословни успех на врху Србије. Локација која спаја луксуз у хармонији са природом и задивљујуће видике пружа идеалне услове за јединствени концепт, савршено уравнотежен између пословне ефикасности и опуштене атмосфере која инспирише нове идеје. Модеран Конгресни центар, са обиљем

природног светла, балконима и директним приступом природи, обухвата мултифункционалну салу од 470 м², три звучно изоловане конференцијске сале опремљене најсавременијом опремом и пространи централни фоаје са сателитским баром. Горски бизнис премијум пакети су конципирани да пруже свеобухватну технолошку, техничку и логистичку подршку за беспрекорну реализацију догађаја. По завршетку радног дела програма, гостима су на располагању различите активности у природи – вожња квадова, јахање коња, стреличарство, планинар-

ске туре и панорамска вожња гондолом изнад предела Националног парка – осмишљене да ојачају тимску сарадњу и подстакну иновативно размишљање кроз заједничке изазове и успехе. Поред врхунске гастрономије (La Pista се континуирано сврстава међу најбоље ресторани у Србији), на располагању је и Wellness & Spa центар од 1.200 м² са унутрашњим и спољним базенима, саунама, парним купатилом и зоном за релаксацију у савреном складу са планинским амбијентом. **Горски – нова адреса за ваше пословне догађаје.**



Gorski Hotel & Spa – An Authentic Kopaonik Experience

EN

Nestled in the heart of Kopaonik National Park, in a luxurious setting inspired by nature, Gorski Hotel & Spa provides the perfect venue for your corporate events and meetings. From conferences and seminars to teambuilding retreats – celebrate your business success at the very top of Serbia. A location that blends luxury and nature in harmony, with breathtaking views, offers the ideal environment for a unique concept – perfectly balanced between business efficiency and a relaxing atmosphere that sparks fresh ideas. The modern Congress Center, bathed in nat-

ural light and featuring balconies and direct access to nature, includes a 470 m² multifunctional hall, three soundproof conference rooms equipped with state-of-the-art technology, and a spacious central foyer with a satellite bar. Gorski Business Premium packages are designed to deliver comprehensive technological, technical, and logistical support for flawless event execution. Once the agenda wraps up, the mountain takes over. Outdoor teambuilding activities – including quad biking, horseback riding, archery, guided hikes, and panoramic gondola rides over the stunning National

Park landscape – are crafted to strengthen team collaboration and foster innovative thinking through shared challenges and achievements. In addition to award-winning cuisine (La Pista is consistently ranked among Serbia's finest restaurants), guests can indulge in a 1,200 m² Wellness & Spa Center with indoor and outdoor pools, saunas, a steam room, and a serene relaxation area – all in perfect harmony with the mountain ambiance. **Gorski Hotel & Spa – your new business destination.**



Горски – аутентичан доживљај Копаоника

RS

У срцу Националног парка Копаоник, у луксузном амбијенту инспирисаном природом, хотел Горски нуди савршену позорницу за ваше корпоративне догађаје и сусрете. Од конференција и семинара до тим-билдинг програма – прославите свој пословни успех на врху Србије.

Локација која спаја луксуз у хармонији са природом и задивљујуће видике пружа идеалне услове за јединствени концепт, савршено уравнотежен између пословне ефикасности и опуштене атмосфере која инспирише нове идеје. Модеран Конгресни центар, са обиљем

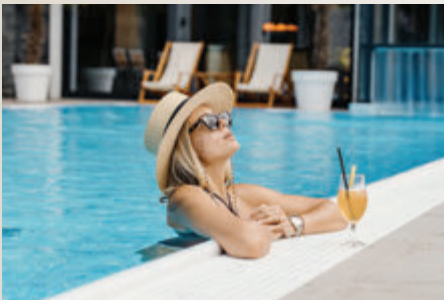
природног светла, балконима и директним приступом природи, обухвата мултифункционалну салу од 470 m², три звучно изоловане конференцијске сале опремљене најсавременијом опремом и пространи централни фоаје са сателитским баром. Горски бизнис премијум пакети су конципирани да пруже свеобухватну технолошку, техничку и логистичку подршку за беспрекорну реализацију догађаја.

По завршетку радног дела програма, гостима су на располагању различите активности у природи – возња квадова, јахање коња, стреличарство, планинар-

ске туре и панорамска возња гондолом изнад предела Националног парка – осмишљене да ојачају тимску сарадњу и подстакну иновативно размишљање кроз заједничке изазове и успехе.

Поред врхунске гастрономије (La Pista се континуирано сврстава међу најбоље ресторане у Србији), на располагању је и Wellness & Spa центар од 1.200 m² са унутрашњим и спољним базенима, саунама, парним купатилом и зоном за релаксацију у савреном складу с планинским амбијентом.

Горски – нова адреса за ваше пословне догађаје.



Gorski Hotel & Spa – An Authentic Kopaonik Experience

EN

Nestled in the heart of Kopaonik National Park, in a luxurious setting inspired by nature, Gorski Hotel & Spa provides the perfect venue for your corporate events and meetings. From conferences and seminars to teambuilding retreats – celebrate your business success at the very top of Serbia. A location that blends luxury and nature in harmony, with breathtaking views, offers the ideal environment for a unique concept – perfectly balanced between business efficiency and a relaxing atmosphere that sparks fresh ideas.

The modern Congress Center, bathed in nat-

ural light and featuring balconies and direct access to nature, includes a 470 m² multifunctional hall, three soundproof conference rooms equipped with state-of-the-art technology, and a spacious central foyer with a satellite bar. Gorski Business Premium packages are designed to deliver comprehensive technological, technical, and logistical support for flawless event execution.

Once the agenda wraps up, the mountain takes over. Outdoor teambuilding activities – including quad biking, horseback riding, archery, guided hikes, and panoramic gondola rides over the stunning National

Park landscape – are crafted to strengthen team collaboration and foster innovative thinking through shared challenges and achievements.

In addition to award-winning cuisine (La Pista is consistently ranked among Serbia's finest restaurants), guests can indulge in a 1,200 m² Wellness & Spa Center with indoor and outdoor pools, saunas, a steam room, and a serene relaxation area – all in perfect harmony with the mountain ambiance.

Gorski Hotel & Spa – your new business destination.



*Бринемо о нејокрејносћима
у власништву Републике
Србије*



Dipos

*We take care
of real estate owned by
the Republic of Serbia*